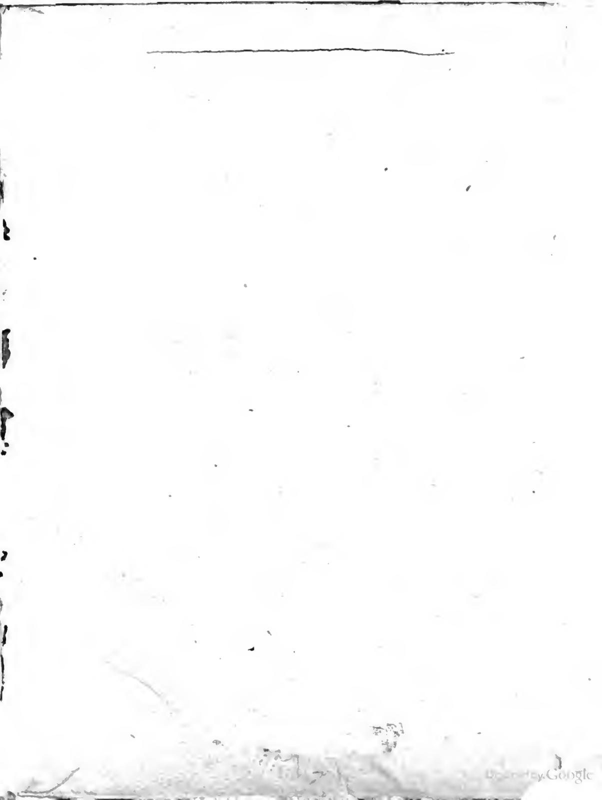

IHS

GRAMMATICA ARABICA,

quinque libris methodicè explicata.

A

THOMA ERPENIO,

Arabicæ, Persicæ, etcæt. Linguarum Orientalium in Academia Leidensi Professore.

LEIDÆ,

In Officina Raphelengiana,

1613.

Nobilißimis Amplißimisq́ʒ,

ADRIANO A MATHENES,

Equeſtris dignitatis viro,

Domino in Mathenes, Opmeer, &c.

ET

CORNELIO VANDER MYLE,

Equiti aurato,

Domino in Myle, Bleskens graue, &c.

Academiæ Leidenſis Curatoribus:

NEC NON

Amplißimis Prudentißimisq́ʒ viris,

FRANCONI DVICK DE IODE,
NICOLAO HADRIANI A LEEVWEN,
IOANNI A BAERSDORP,
CASPARO A BANCHEM;

Vrbis Leidenſis Conſulibus:

ET

Clarißimo Conſultißimoq́ʒ viro

NIC. A ZEYST, DD. Curat. à Secretis,

& Vrbis Syndico:

Dominis ſuis plurimùm colendis.

RES *certa est, & quæ probatione non indiget, Nobilißimi Amplißimique Viri, Linguæ Arabicæ, quæ longè & antiquißima & elegantißima est, cognitionem summè vtilem & necessariam esse, tum ad illustrandam linguam Hebræam & reliquas Orientales; tum ad intelligenda infinita, eaq; eximia in omni genere scientiarum volumina, ab Arabibus, septingentis integris annis, quibus studia apud eos, per vniuersam ferè Africam & Asiam, & Europæ quoque Regnum Hispaniam floruerunt, conscripta; tum ad restituendos nostris hominibus veterum Græcorum & Latinorum libros quamplurimos, qui apud Arabes integri extant, apud nos verò aut perierunt, aut corrupti admodùm & deprauati solùm reperiuntur; tum ad intelligenda solidè, & confutanda pestifera impostoris illius & seductoris Ismaëlitici, Machomedis inquam Mechani dogmata, quibus potißimam orbis Christiani partem miserè seductam & implicatam videmus; tum denique ad peregrinationes, & conuersationem cum populis plerisque Africanis & Asiaticis, apud quos vel in vsu*

vulgari

vulgari est ea lingua, quales sunt Mauri, Numidæ, Ægyptii, Arabes, Palæstini, Syri, & alii; vel eum saltem obtinet usum, quem apud nos Latina, tum priuatim apud doctos, tũ publicè in Ecclesiâ & foro, quales Turcæ, Persæ, Tartari, Indi, aliiq; ita ut post natas linguas, nullius unquam linguæ usus tam latè patuerit. Vnde viri eruditione & prudentiâ excellentes quamplurimi, diu optârunt ut lingua hæc à Christianis quoque excoleretur, & in Academiis eorum cum Latina, Græca, & Hebraica publicè doceretur; quod & olim in Viennensi Concilio decretum fuisse legimus: At quæ præterlapsis aliquot seculis regnârunt barbaries neglectúsque literarum, id non permisere. Et superiori etiam seculo restitutio literarum Latinarum & Græcarum, & cultura quoque Hebraïcarum, ingeniis quibusque excellentioribus tantum exhibuit negotii, ut de huius linguæ introductione & culturâ seriò iis hactenus vix licuerit cogitare. At nunc pulsatâ barbarie, & ad pristinum ferè nitorem linguis Latinâ & Græcâ reductis, & Hebraïcâ quamfælicissimè quoque excultâ, hæc tandem quoque locum aliquem videtur nactura.

Itali * 3

Itali certè eius culturæ & promotioni seriò videntur intenti. Typographiam enim Arabicam instructissimam, atque elegantißimam, ex qua iam libri aliquot insignes, toto orbe celebres, prodiere, Romæ instituit GREGORIVS XIII. P. M. *de quâ ornandâ & exercendâ, sollicitus quoque nunc esse videtur* PAVLVS *V. qui & nuper edicto sanciuit*, vt in cuiuscunq. ordinis & instituti Regulariũ maioribus ac celebrioribus Studiis, præter Hebraicæ, Græcæ, & Latinæ linguæ, Arabicæ etiam doctores, qui eam actu & diligenter doceant, habeantur. *Gallos quoque, Anglos, & Germanos eadem de studiis Arabicis excolendis & promouendis cura tenet atque sollicitudo: multiq́ue inter eos sic satis fæliciter incipiunt Arabicari. Vestris autem, Viri Nobilißimi, & Amplißimi, auspiciis, studia quoque illa florescunt apud Belgas, in Academiâ vestrâ, quam Vobis Linguæ Arabicæ amore impulsis, professione eius publicâ visum fuit instruere atque ornare. Ad quam cùm me adsciueritis, sperantes fore vt fæliciter ei muneri præessem, omni studio mihi puto contendendum esse, ne spem vestram fallam. Vnde cùm sciam haudquaquam*

fæliciter

fæliciter linguam hanc absque ope Grammatices doceri posse, nec ullam hactenus à Christianis (nam ipsi Arabes quamplurimas habent, & exactissimas) euulgatam esse, quæ Philarabum desiderio satisfacere possit; visum mihi fuit in lucem edere breue quoddam Grammaticalium præceptorum σύστημα, *quatuor ferè abhinc annis, hortatu Clarissimi viri, eiusque linguæ & studiosissimi, & peritissimi,* ISAACI CASAVBONI, (*cui quantum habent tantum debent Musæ meæ Arabicæ,*) *in Gallia à me conscriptum; ac congestum partim ex meis obseruationibus, partim ex ipsorum Arabum scriptis Grammaticalibus, quorum copiam habui ab amicis meis summis, ac Arabismi cultoribus eximiis,* STEPHANO HVBERTO, *Christianissimi Regis Medico, ac Literarum Arabicarum in Academia Parisiensi professore Regio;* GVILELMO BEDWELLO, *Anglo, &, cuius paullo antè memini,* ISAACO CASAVBONO; *qui simul atque me, & Arabicæ linguæ in me desiderium nouisse cæpit, statim omnem mihi supellectilem suam Arabicam vltrò communicauit: vtque Grammaticam meam, hortatu, vt iam dixi, eius conscriptam vidit,*

vidit, suo eam comprobauit calculo; indesinenterque optauit, vti publici fieret iuris. Eam igitur nunc, politam nuperrimè à me nonnihil & auctam, quò spei vestræ quam de me concepistis respondeam, feliciterque & cum fructu Arabum linguam doceam, typis euulgo; Vestræque Amplitudini Dedico & Consecro, tum vt mea erga Vos gratitudinis & obseruantiæ sit τεκμήριον, tum vt Philarabis omnibus meliùs constet, editionem eius Vobis, qui huic me muneri præfecistis, acceptam esse referendam: Vosque vehementer etiam atque etiam rogo, vt leuidense hoc munusculum, studiique mei Arabici primitias æqui boniqᵹ consulatis. Valete: Academiæque & Reip. diu viuite incolumes. Leidæ, decimotertio Cal. Sept. anno à nato Messia M. D. C. XIII.

Ampl. Vestræ
addictissimus
THOMAS ERPENIVS.

5	Gsim. *G Gallorum ante e & i.*	جِيمٌ	ج	ـج	ـجـ	جـ
6	Hha. ח *Hebraeum, id est, duplex H ex imo pectore protractū,* H, HH	حَاءٌ	ح	ـح	ـحـ	حـ
7	Cha. *Ch seu χ Graecorum cum rasione gutturis.*	خَاءٌ	خ	ـخ	ـخـ	خـ
8	Dal. D.	دَالٌ	د	ـد	ـد	د
9	Dshal. *D blaesum.*	ذَالٌ	ذ	ـذ	ـذ	ذ
10	Re. R.	رَاءٌ	ر ر	ـر ـر	ـر ـر	ر ر
11	Ze. *Z, aut S inter duas vocales.*	زَاءٌ	ز ز	ـز ـز	ـز ـز	ز ز
12	Sin. *S initio dictionis, aut post consonantem.*	سِينٌ	س ـس	س ـس	ـسـ ـــ	سـ ـــ
13	Sjin *Sj Belgarum, ch Gallorum Sch Germanorum, & Sh Anglorum.*	شِينٌ	ش ـش	ش ـش	ـشـ ـــ	شـ ـــ
14	Tsad. *TS, sed ita ut S magis quàm T audiatur.*	صَادٌ	ص	ـص	ـصـ	صـ
15	Dshad. *Idem blaesè.*	ضَادٌ	ض	ـض	ـضـ	ضـ
16	Ta. *T in gutture pronuntiatum.*	طَاءٌ	ط	ـط	ـطـ	طـ

17	Dsha. ظَا *Idem blasē: vix differt à* ص	ظ ظـ	ظ	ظ ظ	ظ
18	Ain. عَيْن *ע Heb. difficillima litera.*	ع عـ	ع	ع عـ	ع
19	Gain. غَيْن *G in gutture pronuntiatum.*	غ غـ	غ	غ غـ	غ
20	Fe. فَا F.	ف ف	ف	ف فـ	ف ف
21	Kaf. قَاف *K in gutture pronuntiatum.*	ق ق	ق	ق قـ	ق ق
22	Kef. كَاف *C ante a o u, id est K in anteriori parte oris.*	ك ك	ك ك	ك ك	ك ك
23	Lam. لَام L.	ل ل	ل	ل لـ	ل
24	Mim. مِيم M.	م مـ	م م	مـ مـ	م
25	Nun. نُون N.	ن ن	ن ن	ن نـ	ن ن
26	Waw. وَاو *W nostrum, Germanicum, Anglicum.*	و و	و و	و و	و و
27	He. هَا H.	ه ه	ه ه ه	ه هـ	ه ه
28	Ie. يَا *י Heb. id est J consona, quam enuncant Galli suo more pronunciant, is enim sonus τῦ* ج *est.*	ي ي	ي ي	ي ي	ي ي

GRAMMATICA ARABICA,

quinque libris methodicè explicata

A

THOMA ERPENIO,

Arabicæ, Persicæ, etcæt. Linguarum Orientalium in Academia Leidensi Professore.

LEIDÆ,

In Officina Raphelengiana,

1613.

Nobilißimis Amplißimisq́;,

ADRIANO A MATHENES,

Equestris dignitatis viro,

Domino in Mathenes, Opmeer, &c.

ET

CORNELIO VANDER MYLE,

Equiti aurato,

Domino in Myle, Bleskens graue, &c.

Academiæ Leidensis Curatoribus:

NEC NON

Amplißimis Prudentissimisq́; viris,

FRANCONI DVICK DE IODE,

NICOLAO HADRIANI A LEEVWEN,

IOANNI A BAERSDORP,

CASPARO A BANCHEM;

Vrbis Leidensis Consulibus:

ET

Clarissimo Consultissimoq́; viro

NIC. A ZEYST, DD. Curat. à Secretis,

& Vrbis Syndico:

Dominis suis plurimùm colendis.

RES certa est, & quæ probatione non indiget, Nobilissimi Amplissimíque Viri, Lingua Arabica, quæ longè & antiquissima & elegantissima est, cognitionem summè vtilem & necessariam esse, tum ad illustrandam linguam Hebræam & reliquas Orientales; tum ad intelligenda infinita, eáq; eximia in omni genere scientiarum volumina, ab Arabibus, septingentis integris annis, quibus studia apud eos, per vniuersam ferè Africam & Asiam, & Europæ quoque Regnum Hispaniam floruerunt, conscripta; tum ad restituendos nostris hominibus veterum Græcorum & Latinorum libros quamplurimos, qui apud Arabes integri extant, apud nos verò aut perierunt, aut corrupti admodùm & deprauati solùm reperiuntur; tum ad intelligenda solidè, & confutanda pestifera impostoris illius & seductoris Ismaëlitici, Machomedis inquam Mechani dogmata, quibus potissimam orbis Christiani partem miserè seductam & implicatam videmus; tum denique ad peregrinationes, & conuersationem cum populis plerisque Africanis & Asiaticis, apud quos vel in vsu

vulgari

vulgari est ea lingua, quales sunt Mauri, Numidæ, Ægyptii, Arabes, Palæstini, Syri, & alii; vel eum saltem obtinet vsum, quem apud nos Latina, tum priuatim apud doctos, tū publicè in Ecclesiâ & foro, quales Turcæ, Persæ, Tartari, Indi, aliiq́; ita vt post natas linguas, nullius vnquam linguæ vsus tam latè patuerit. Vnde viri eruditione & prudentiâ excellentes quamplurimi, diu optârunt vt lingua hæc à Christianis quoque excoleretur, & in Academiis eorum cum Latina, Græca, & Hebraica publicè doceretur; quod & olim in Viennensi Concilio decretum fuisse legimus: At quæ præter lapsis aliquot seculis regnârunt barbaries neglectúsque literarum, id non permisere. Et superiori etiam seculo restitutio literarum Latinarum & Græcarum, & cultura quoque Hebraïcarum, ingeniis quibusque excellentioribus tantum exhibuit negotii, vt de huius linguæ introductione & culturâ seriò iis hactenus vix licuerit cogitare. At nunc pulsatâ barbarie, & ad pristinum ferè nitorem linguis Latinâ & Græcâ reductis, & Hebraïcâ quamfæliciſsimè quoque excultâ, hæc tandem quoque locum aliquem videtur nactura.

Itali * 3

Itali certè eius culturæ & promotioni seriò videntur intenti. Typographiam enim Arabicam instructissimam, atque elegantissimam, ex qua iam libri aliquot insignes, toto orbe celebres, prodiere, Romæ instituit GREGORIVS XIII. P. M. *de quâ ornandâ & exercendâ, sollicitus quoque nunc esse videtur* PAVLVS *V. qui & nuper edicto sanciuit*, vt in cuiuscunq. ordinis & instituti Regulariũ maioribus ac celebrioribus Studiis, præter Hebraicæ, Græcæ, & Latinæ linguæ, Arabicæ etiam doctores, qui eam actu & diligenter doceant, habeantur. *Gallos quoque, Anglos, & Germanos eadem de studiis Arabicis excolendis & promouendis cura tenet atque sollicitudo: multiq́; inter eos sic satis fæliciter incipiunt Arabicari. Vestris autem, Viri Nobilissimi, & Amplissimi, auspiciis, studia quoque illa florescunt apud Belgas, in Academiâ vestrâ, quam Vobis Linguæ Arabicæ amore impulsis, professione eius publicâ visum fuit instruere atque ornare. Ad quam cùm me adsciueritis, sperantes fore vt fæliciter ei muneri præessem, omni studio mihi puto contendendum esse, ne spem vestram fallam. Vnde cùm sciam haudquaquam*

fæliciter

fœliciter linguam hanc absque ope Grammatices doceri posse, nec vllam hactenus à Christianis (nam ipsi Arabes quamplurimas habent, & exactissimas) euulgatam esse, quæ Philarabum desiderio satisfacere possit; visum mihi fuit in lucem edere breue quoddam Grammaticalium præceptorum σύςημα, quatuor ferè abhinc annis, hortatu Clarissimi viri, eiusque linguæ & studiosissimi, & peritissimi, ISAACI CASAVBONI, *(cui quantum habent tantum debent Musæ meæ Arabicæ,) in Gallia à me conscriptum; ac congestum partim ex meis obseruationibus, partim ex ipsorum Arabum scriptis Grammaticalibus, quorum copiam habui ab amicis meis summis, ac Arabismi cultoribus eximiis,* STEPHANO HVBERTO, *Christianissimi Regis Medico, ac Literarum Arabicarum in Academia Parisiensi professore Regio;* GVILELMO BEDWELLO, *Anglo, &, cuius paullo antè memini,* ISAACO CASAVBONO; *qui simul atque me, & Arabicæ linguæ in me desiderium nouisse cœpit, statim omnem mihi supellectilem suam Arabicam vltrò communicauit: vtque Grammaticam meam, hortatu, vt iam dixi, eius conscriptam vidit,*

vidit, ſuo eam comprobauit calculo; indeſinenterq́; optauit, vti publici fieret iuris. Eam igitur nunc, politam nuperrimè à me nonnihil & auctam, quò ſpei veſtræ quam de me concepiſtis reſpondeam, fœliciterque & cum fructu Arabum linguam doceam, typis euulgo; Veſtræq́; Amplitudini Dedico & Conſecro, tum vt mea erga Vos gratitudinis & obſeruãtiæ ſit τεκμήριον, *tum vt Philarabis omnibus meliùs conſtet, editionem eius Vobis, qui huic me muneri præfeciſtis, acceptam eſſe referendam: Vosq́; vehementer etiam atque etiam rogo, vt leuidenſe hoc munuſculum, ſtudiiq́; mei Arabici primitias æqui boniq́; conſulatis. Valete: Academiæq́; & Reip. diu viuite incolumes. Leidæ, decimotertio Cal. Sept. anno à nato Meſsia* M. D. C. XIII.

Ampl. Veſtræ
addictiſsimus
THOMAS ERPENIVS.

5	Gſim. *G Gallorum ante e & i.*	جِيمٌ	ـج	ج	ـجـ	جـ
6	Hha. ח *Hebræum, id eſt, duplex H ex imo pectore protractũ. H, HH*	حَاءٌ	ـح	ح	ـحـ	حـ
7	Cha. *Ch ſeu χ Græcorum cum raſione gutturis.*	خَاءٌ	ـخ	خ	ـخـ	خـ
8	Dal. D.	دَالٌ	ـد	د	ـد	د
9	Dſhal. *D blæſum.*	ذَالٌ	ـذ	ذ	ـذ	ذ
10	Re. R.	رَاءٌ	ـر ر	ـر ر	ـر ر	ـر ر
11	Ze. *Z, aut S inter duas vocales.*	زَاءٌ	ـز ز	ـز ز	ـز ز	ـز ز
12	Sin. *S initio dictionis, aut poſt conſonantem.*	سِينٌ	ـس ـس	س س	ـسـ ـسـ	سـ سـ
13	Sjin *Sj Belgarum, ch Gallorum Sch. Germanorum, & Sh Anglorum.*	شِينٌ	ـش ـش	ش ش	ـشـ ـشـ	شـ شـ
14	Tſad. *TS, ſed ita ut S magis quam T audiatur.*	صَادٌ	ـص	ص	ـصـ	صـ
15	Dshad. *Idem blæſè.*	ضَادٌ	ـض	ض	ـضـ	ضـ
16	Ta. *T in gutture pronuntiatum.*	طَاءٌ	ـط	ط	ـطـ	طـ

ط A

17	Dsha. *Idem blaesè: vix differt à* ص	ظا	ظ	ظ	ظ	ظ
18	Ain. *ע Heb. difficillima litera.*	عين	عع	ع	ـعـ ـعـ	ع
19	Gain. *G in gutture pronuntiatum.*	غين	غغ	غ	ـغـ ـغـ	غ
20	Fe. F.	فا	فف	فف	ـفـ ـفـ	فو
21	Kaf. *K in gutture pronuntiatum.*	قاف	قق	قق	ـقـ ـقـ	قو
22	Kef. *C ante a o u, id est K in anteriori parte oris.*	كاف	كك	كك	كك	ك
23	Lam. L.	لام	ل	ل	ـلـ	ل
24	Mim. M.	ميم	ـمـ م	مم	ـمـ ـمـ	م
25	Nun. N.	نون	نن	نن	ـنـ ـنـ	ن
26	Waw. *W nostrum, Germanicum, Anglicum.*	واو	وو	وو	وو	وو
27	He. H.	هاء	هه	هه	ـهـ ـهـ	هه
28	Ie. *י Heb. id est J consona, quam causant Galli suo more pronunciant, is enim sonus τῦ ج est.*	ياء	يي	يي	ـيـ ـيـ	ي

De Nominibus literarum.

NOMINA hæc τεχνικὰ ſunt, vt apud nos Be, Ce, El, Em, Ix, Zeta, &c. quòd ſi quædam aliud etiam ſignificant, caſu ſunt æquiuoca. Declinantur autem Arabibus more reliquorum nominum, vnde terminationem *on* in nominatiuo adſciſcunt, quam ego breuitatis causâ Latinè non expreſſi, vt ipſi quoque Arabes in recitatione Alphabeti ſui eam negligunt. Elif etiam interdum *Hamze* vocatur: ratio poſt patebit.

De Ordine.

ORDO iſte nunc apud vniuerſos Arabes in vſu eſt, niſi quòd nonnulli و ه ى poſtponunt, & Mauri pleriqueque paulo alium malunt vſurpare, quem decem fictis vocabulis in hunc modum repræſentant.

أَـــــث	حُـــــج
خُـــــذ	زرـــــط
ظكـــــل	مُنَـــــص
ضَعـــــغ	فَقـــــس
شهـــــو	لاـــــي

Olim Hebræorum ordo obtinuit, ſex illis aſperioribus

ribus, quas hi non agnoscunt, ad finem adiectis; eumque hisce vocibus artificialibus exprimunt.

أبجـــد هـــوز

حطـــي كلمـــن

سعفـــص قرشـــت

ثخـــذ ضظـــغ

De figuris literarum.

SEPTEM scripturæ Arabicæ reperiuntur genera, quorum

Primum & potissimum est نسخي *Nischi*, quo Alcoranus vulgò apud illos solet scribi, apud nos autem libri excudi.

Secundum تعليق *Taalik*, quo Persæ vtuntur, quique ad *Nischi* se habet vt typi Hebræi Henrici Petri ad typos Plantinianos aut Bombergianos.

Tertium ديواني *Diwani*, quod in forensibus & quotidianis negotiis Turcæ vsurpant, maximè cùm Turcicè scribunt; habetque se ad *Nischi* vt *Masket* Hebræorum ad scripturam Assyriacam. Ad huius scripturæ elegantiam pertinere videtur, quòd lineæ in progressu ascendunt, maximè versus finem: rarò enim

quid hâc ſcripturâ expreſſum videas in quo id non contingat.

Quartum قِرْمَه *Kirma*, cuius vſus ferè tantùm eſt in tabulis accepti & expenſi Imperatoris Turcarum. hoc minùs attentè conſideratum ſimilius videtur eſſe ſcripturæ vulgari Iudæorum quàm τῷ *Niſchi*: literis enim conſtat exiguis, nec inuicem connexis.

Quintum ثُلُثي *Sjulſi*, in titulis librorum & diplomatum adhiberi ſolitum, habetque ſe ad *Niſchi* vt maiuſculi illi characteres Latini, quibus librorum tituli apud nos excudi ſolent, ad characteres cõmunes: literæ enim eædem ſunt quæ *Niſchi*, ſed multò maiores & pinguiores, mireque elegantibus ductibus cohærentes.

Sextum ياقوتي *Iakuti*, & ſeptimum رَاحَني *Rahani*, ſic dicta ab auctoribus ſuis ياقوت & رَاحَن qui ad maiorem ſcripturæ venuſtatem, vt ſunt Arabes καλλιγραφίας ſtudioſiſſimi, peculiares quoſdam literarum ductus & nexus ſuo quiſque modo excogitârunt.

Hiſce octauum addi queat *Mauritanicum*, quod ſatis multum à præcedentibus differt, quâ de re pòſt nonnihil.

Nos typorum inopiâ primæ tantùm ſcripturæ tanquam præcipuæ & primitiuæ, quâque cognitâ reliquæ nullo ferè negotio addiſcuntur, literales figuras pro-

propoſuimus in tabula alphabetica, cuius prima columna primarias & quaſi genuinas quæ in principiis dictionum adhiberi ſolent exhibet; reliquæ ſecundarias,quæ ex illis celerioris ſcriptionis & ornatus gratiâ deflectuntur,dum videlicet cum præcedentibus connectuntur, vel in fine liberiori quodam tractu protrahuntur, vnde omnes poſt أَدَذْرَزْوْ quæ connexionem cum ſequenti repudiant,vt initio pinguntur,niſi in fine protrahendæ ſint. ا tamen ا ل ſubiungendum peculiare quiddam habet: nam aut ſeparatim illi apponitur & quaſi cadens includitur, ſic لا; idque tum maximè cum ل præcedenti annectitur; aut cum illo in vnum coaleſcit,hoc modo لا لا, quum ل non cohæret cum aliâ: atque iſtæ literæ ſic coniunctæ nomine compoſito vocantur *Lamélif*, ac ſi vna eſſent; vt & quidam opinari videntur dum vltimæ alphabeti literæ eas præponunt; at malè.

Literæ autem ſeparatim extra dictionem repræſentandæ figurâ finali illigabili exprimuntur: vt, ·يْ مْ لْ ب

Variant interdum, in codicibus manuſcriptis præcipuè,vt non omnes vno modo & æquè benè pingunt, figuræ nonnihil à ſuprà poſitis; ſed ea variatio tanta eſt,vt facilè nec regulis comprehendi,nec typis repræſentari poſſit: tu talia exemplaria nactus diligenti conſidera-

ſideratione & cum his noſtris collatione facilè eas agnoſces & obſeruabis, etiam in omni ſcripturæ genere: eſſentialem enim ab his differentiam non habent, niſi quòd occidentales Arabes *Kaf* vno puncto supernè inſigniunt, hoc modo ڧ, τῷ *Fe* verò, vt ab illo differat, ſuum apicem ſubiiciunt, in hunc modum ڢ: quâ quidem notâ certò dignoſces codices eorum ab iis qui in Oriente exarati ſunt.

Orientales autem pro triplici puncto τῷ ش lineolam interdum adhibēt hoc سُر aut hoc modo س. Vtrique compendii gratiâ omittunt ſubinde puncta illa διακριτικὰ, quibus ſolis figuræ quædam diuerſarum literarũ diſtinguuntur, vt ب ت ث ج ح خ ف ق

vnde ſcriptura exſurgit lectu & intellectu difficillima: parum eſt quod interdum in vnâ & alterâ literâ negligantur quæ abſque iis facilè agnoſcitur, vt in Ie finali hoc modo ى ſcripto, quod paſſim accidit.

Plerumque tamen puncta illa διακριτικὰ ſolent adiici, quin & iis figuris quæ illorum abſentiâ ab aliis diſcernuntur, ſcilicet ح د ر س ص ط ع quædam interdum apponi notæ ſignificantes debitam punctorum abſentiam, τῶν د ر س quidē supernè iſtæ ٧ ٧ hoc modo ٧ ٧ ٧ د ر س, reliquis verò infernè ſimiles illis aliæ minori vt plurimum formâ, ſic ح ص ط ع.

Idem

Idem ſubinde τῷ س contingit, cui & eâdem de cauſa interdum tria puncta ſubiiciuntur, hoc modo سٍ. Ita τῷ He finali aliud ſuperponitur in hunc modum ۿ indicans abſentiam punctorum quibus interdum inſignitur; de quo poſtea. Hæc tamen hodie rarò & non niſi in accuratiſſimè ſcriptis obſeruantur.

Figurarum in dictione, & dictionum in lineâ ea eſt conſequutio quæ Orientalium ferè omnium, à dextrâ ſcilicet ſiniſtram verſus.

Pleræque autem figuræ baſi lineæ incumbunt, nec vllæ infra eam deprimuntur præter ر ز ـر ع ر و & لا itemque finales protractas; vnde خ ج ح annectendæ literis quæ ductum ſuum in baſi lineæ terminant, ne ipſæ deprimantur, eas cumque iis ſæpè alias connexas eleuant: vt تَجْرِبَةٌ *experientia* non تَجْرِبَةٌ: ſic التَّجْرِبَةُ, أَلْمُخَاطِبُ *colloquens* شَحْطٌ *remotio*, &c.

Quæ autem vnius ſunt dictionis, iuſtè à ſe inuicē ſeparatæ ſunt, nec nimis magnis diſtantiis aut vinculis ſe mutuo cōſequuntur, niſi lineæ quātitas obſtet: dictio enim in fine eius ſcribēda ſi ſatis loci non reperiat, admittit inter inconnexas grandius ſpatium, ac inter eas in duas partes ſecatur, quarum prior lineam reliquis adæquat, poſterior in margine ponitur, hoc modo.

كُلُّ الحِذَاءِ يَحْتَذِي بِهِ الحَافِي *Omni calceo calceatur* γυμνοπόδης.

Crebrò tamen priori ſuperponitur, ſic

الحَيَا يَمْنَعُ الرِّزْقَ *Verecundia probibet largitionem.*

Interdum initio ſequentis lineæ collocatur, quod perpetuò obſeruant libri typis excuſi. Si autem diſſectionem iſtam dictio aliqua commodè non admittat, tota initio ſequentis lineæ reſeruatur, & ad lineæ complementum præcedentis dictionis vinculum aliquod producitur in hunc modum:

فِي الْبَدْءِ كَانَ الْكَلِمَةُ وَالْكَلِمَةُ كَانَ
عِنْدَ اللّٰهِ وَاللّٰهُ هُوَ الْكَلِمَـــــــــــــةُ
كَانَ هٰذَا قَدِيمًا عِـــــــــنْـــــــــدَ
اللّٰهِ

In principio erat verbum, & verbum erat apud Deum, & Deus erat verbum. erat hoc æternum apud Deum.

Quæ vinculi productio in principio aut medio lineæ etiam interdum adhibetur ornatus gratiâ, maximè in trito illo

٢
بِسْـــــــــــــمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِيمِ

In nomine Dei miſeratoris miſericordis.

Dictio-

Dictionum à se inuicem distantia maior quàm quæ est literarum vnius dictionis in manuscriptis vix obseruatur, quòd fines earum figuris literarum finalibus vt plurimùm facilè cognoscantur: At periodorum sic satis magna ferè adhibetur, quin & notis hisce ۞ * *** . ∴ & similibus, itemque . ۩ & ○ fines earum non rarò indicantur, quæ tamen necessitate aliquâ vrgente periodi mébris distinguendis inseruiunt: particulares enim distinctionum & certarum orationis qualitatum notas extra Alcoranum non facile est reperire: at in eo ط minio voci supernè adscriptum periodi finem, aut colon designat, vt ج hypocolon, & لا comma, nisi, quod malim, hoc vnionis potius quàm distinctionis notam esse statuas: triplex autem punctus crassus & caudatus hoc modo ∴ , & in quibusdam exemplaribus vnus solùm sic •, rhythmi nota est, non distinctionis, etsi rhythmo sententiæ non rarò terminentur. Atque hæc diabolico illi libro peculiaria sunt, vt alia pleraque, de quibus aliàs. Ait Theseus Ambrosius . commatis, : coli, ∴ hypocoli, :· interrogationis, ·: responsionis, & ∴ periodi apud Arabes notas esse: sed fides sit penes auctorem.

Πάρεργον.

Solent Arabes Christiani & Iudæi odio Mahomedanorum pleraque sua quæ ad religionem spectant scripta

ſcripta Arabica alio charactere conſignare, illi quidem Chriſtiano, id eſt Syriaco, hi verò Iudaico, id eſt Hebræo. Ac tum literas ض & ظ more Arabum formant ab affinium figuris appoſito puncto in hunc modum ܨ̇ ܛ̇ צ̇ ט̇: خ autem & ج à Caf & Gimel, Iudæi quidem ſuperſcripto raphe, hoc modo כֿ גֿ, quibus גֿ eſt ج & כֿ خ: Syri verò ſubſcripto puncto, ſed ſoli Caf, ſic ܟ̣, nam Gimel manet nudum, cui vt repræſentet ج punctus inſcribitur, hoc modo ܓ̰. Literis autem ث & ذ exprimendis Syri ܬ & ܕ id eſt figuras ܬ݂ܕ݂ ذث nullo conſtituto diſcrimine etiam adhibent: ſecus Iudæi, qui has cum daghes, ſic תּדּ, illas cùm raphe, in hunc modum תֿ דֿ, exprimunt, vt tale ſit vtrorumque alphabetum Arabicum.

ا ب ت ث ج ح خ د ذ ر ز س ش ص ض ط ظ ع

א ב ת תֿ גֿ ח כֿ ד דֿ ר ז ס ש צ צ̇ ט ט̇ ע

ܐ ܒ ܬ ܬ݂ ܓ̰ ܚ ܟ̣ ܕ ܕ݂ ܪ ܙ ܣ ܫ ܨ ܨ̇ ܛ ܛ̇ ܥ

غ ف ق ك ل م ن ه و ي

ע̇ פ ק כ ל מ נ ה ו י

ܥ̇ ܦ ܩ ܟ ܠ ܡ ܢ ܗ ܘ ܝ

vnde ſcriptura exſurgit huiuſmodi:

يا

يا نفسي باركي الرب وكل احشاي
ولتسبح اسمه القدوس يا نفسي باركي
الرب ولا تنسي كل جزاه لانه غافر جميع
اثامك ومشفي كل اسقامك ومنقذ من
الفساد حياتك يشملك بالرحمة والرافة
يعطيك شهواتك من الخيرات يجدد
شبابك مثل النسر.

יא נפסי בארכי אלרב וכל אחשאי פלתסבח אסמה אלקדוס יא נפסי
בארכי אלרב ולא תנסי כל גזאה לאנה גאפר גמיע אתאמך ומשפי
כל אסקאמך ומנקד מן אלפסאד חיאתך ישמלך באלרחמה ואלראפה
יעטיך שהואתך מן אלכיראת יגדד שבאבך מתל אלנסר:

ܝܐ ܢܦܣܝ ܒܐܪܟܝ ܐܠܪܒ ܘܟܠ ܐܚܫܐܝ
ܦܠܬܣܒܚ ܐܣܡܗ ܐܠܩܕܘܣ ܝܐ ܢܦܣܝ ܒܐܪܟܝ
ܐܠܪܒ ܘܠܐ ܬܢܣܝ ܟܠ ܓܙܐܗ ܠܐܢܗ ܓܐܦܪ
ܓܡܝܥ ܐܬܐܡܟ ܘܡܫܦܝ ܟܠ ܐܣܩܐܡܟ
ܘܡܢܩܕ ܡܢ ܐܠܦܣܐܕ ܚܝܐܬܟ ܝܫܡܠܟ
ܒܐܠܪܚܡܗ ܘܐܠܪܐܦܗ ܝܥܛܝܟ ܫܗܘܐܬܟ ܡܢ
ܐܠܟܝܪܐܬ ܝܓܕܕ ܫܒܐܒܟ ܡܬܠ ܐܠܢܣܪ܀

O anima mea benedic Domino, & omnia viscera mea laudent nomen

nomen eius sanctum: O anima mea benedic Domino, nec obliuiscere retributionum eius: nam ipse remittet omnia peccata tua; & sanabit omnes morbos tuos; liberabitque ab interitu vitam tuam; Coronabit te misericordia & benignitate; dabit tibi desideria tua ex bonis; renouabit iuuentutem tuam vt aquilæ.

De Potestate figurarum.

POTESTAS seu valor figurarum est quod ipsæ tanquam signa repræsentant: estque primaria aut secundaria: primaria est ipse literarum sonus, quem aliarum linguarum characteribus, quorum valor notus est, in tabula quàm potuimus conuenientissimè expressimus; quod in plerisq. commodè satis fieri potuit, in aliis non item. præcipua difficultas est in ثحخك ضظطعغ, maximè in حضع quæ viuam docentis vocem requirunt.

De solis ن & ة pauca quædam hîc addenda sunt: eæ enim valorem suum interdum mutant: ة quidem in eum qui est Te ت, in cuius indicium huius puncta supernè assumit hoc modo ة: quod in finibus nominum tantùm accidit, ad genus fœmininum aut plurale designandum, vt post fiet manifestum.

ن autem vocali destitutum, positumque immediatè ante aliud ن aut literas هحخعغ retinet quidem proprium sonum, non secus acsi vocalē possideret, inque eius indicium supernè insignitur Nun rubro,

bro, vt أَنْهَارٌ *fluuii* مِنْ عَبْدِ اللّٰهِ *à seruo Dei*: sed ante alias sonum variat: Nam,

1 Ante ب sonat vt Mim; idq. indicat Mim rubrum ei superscriptum, vt عَنْبَرٌ ambaron, non anbaron, *ambra* مِنْ بَيْتٍ mim beitin, non min beitin, *de domo.* Sic Latini & Græci N ante B in M mutant: vt, imbibo, ἐμβάλλω, pro inbibo, ἐνβάλλω.

2 Ante لومير accipit sonum sequentis, superposito Gain rubro, & apposito ad لومير duplicitatis notâ tesdid, de quâ postea: vt, مِنْ رَبٍّ mirrabbin, non min rabbin, *à domino* مِنْ لَيْلٍ milleilin, non min leilin, *à nocte.* Sic Latini & Græci illicitus, immunis, ἐλλείχω, ἐμμένω, pro inlicitus, inmunis, ἐνλείχω, ἐνμένω.

3 Ante reliquas sonat N cum G mixtum, quomodo Turcæ ڭ non rarò pronuntiant, & vulgò nunc solet efferri ע Hebræum: eiúsque soni nota est Cha superscriptum, & rubedo puncti τοῦ Nun: vt أَنْزَلَ angzala, non anzala, *demisit*: مِنْ طِينٍ ming tinin, non min tinin, *ex luto.* Ante ق autem & ك G illud τοῦ N adiunctum est manifestius, sonusque ille mixtus fortior & vehementior, idq. indicat punctum τοῦ

nû Nun rubricâ triplicatum, vt مُنْقَلِب mungkalabon *conuersus*: مِنْ قَلْبِهِ ming kalbihi *ex corde suo*: مُنْكَدِر mungkedaron, *conturbatus*: مِنْ كَفَر meng kefera *qui infidelis est*. Sic & N apud Latinos ante C eum quoque sonum vulgò habet: vt, incumbo, incredulus, quæ pronuntiamus ingcumbo, ingcredulus; & similiter apud Græcos ante K, sed in γ mutatum vt συγκλάω, σάλπιγγα.

Secundaria figurarum potestas sunt numeri, quorum notæ sunt eodem modo quo Hebræis suæ: alphabeti enim ordine antiquo (vt suprà) descripti primæ IX literæ vnitates exprimunt, IX sequentes denarios, reliquæ centenarios, vltima غ millenarium: cæteros additione supplent sicut Hebræi, vt يا sit 11, يب 12, يج 13, يد 14, يه 15, كا 21, كج 23, قل 130, غق 1100, غش 1300, غخيج 1613, غغغ 3000, &c.

Reperiuntur tamen etiam in antiquissimis libris peculiares numerorum figuræ, quas ex codice meo Euangeliorum anno à natiuitate Christi 1272 exarato, & vetustissimo chronico, lubet hîc exprimere.

1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 20 30 40 50

50 60 70 80 90 100 200 300

Sic centenarii qui ſequuntur & millenarii peculiaribus proculdubio etiam characteribus indicantur, ſed mihi nondum viſis. reliquos ex his componunt more noſtro: ſic ١ ـس eſt 12, ... 37, ... 114, &c.

Recentiores Arabes alias etiam ab Indis mutuati ſunt, quas & his adiiciendas duximus.

١ ٢ ٣ ٤ ٥ ٦ ٧ ٨ ٩ ٠

1 2 3 4 5 6 7 8 9 0

His eodem prorſus modo vtuntur quo nos vulgaribus iſtis noſtris, vt ١٠ ſit 10, ١١ 11, ١٢ 12, ٢٠ 20, ٣٠ 30, ١٠٠ 100, ٤٠٠ 400, ١٠٠٠ 1000, ١٦١٣ 1613, & ſic cætera. Obſeruandum autem eſt pro decima (.) non rarò vſurpari quintam o: ſed tunc quinarius hâc figurâ exprimitur ... ſic ١٥٠ eſt 100, ... 155.

Sed ad figuras noſtras literarum reuertamur: quarum duplici valori addi videtur poſſe tertius, quo compendii gratiâ ſigna integrarum dictionum ſunt, aſſumptâ vt plurimum ſupernè hac ⁀ figura in myſterii huius indicium: idque accidit vocabuli ſignificandi

candi, si solum sit, literæ primæ, vt ض pro طَبِيبٌ *iustus*, ج pro جَمْعٌ *plurale*, ط pro طَرَفٌ *finis*, si cum aliis coniunctum, vel primæ, vt كهيعص pro كَافِي هَادِي يَدُهُ عَلِيمٌ صَادِقٌ *Efficax* (*scilicet est Deus*,) *director* (*fidelium*,) *manus eius* (*sustentat omnia*,) *sciens* (*omnia*,) *verax* (*in promissis suis*.) vel alii, puta primi vocabuli primæ, medii mediæ, vltimi vltimæ, vt ع م pro عَلَيْهِ ٱلسَّلَامُ, עה, *super eo sit pax*: ألم pro أَنَا ٱللّٰهُ أَعْلَمُ *Ego Deus sum sapientissimus*.

CAPVT SECVNDVM.

De diuisionibus literarum.

DIVIDVNTVR hæ literæ multifariam, ratione scilicet pronuntiationis, roboris, affinitatis, officii, & societatis.

Ratione pronuntiationis: in Gutturales, quæ nullum certum linguæ situm aut labiorum motum requirunt, sed in ipso gutture efformantur, suntque أحخعغه

Labiales, quæ labiorum operâ pronuntiantur, بومف.

Palatinas, quæ efferuntur mucrone linguæ inferiùs palatum

palatum tangente, & interiori eius parte superius palatũ pulsando sonos distinguente, & sunt جيقكگ.

Dentales, quæ proferuntur mucrone linguæ tangente superiores dentes, vel infernè ثَذْظ, vel internè تَدْطَلْنْ.

Linguales, quæ proferuntur mucrone linguæ superius palatũ mobiliter tangendo, suntq́. زرسشصض.
Hæ vnà cum dentalibus Solares vocantur, vt reliquæ omnes Lunares.

Ratione roboris diuiduntur literæ in Debiles, quæ inter pronuntiandum interdum eneruantur, sonoq́ue proprio amisso alii inseruiunt, quales sunt tres اوي; & Robustas, quibus id non accidit, quales reliquæ omnes.

Ratione affinitatis, in Permutabiles, quæ facilè inuicem commutantur, quales eæ ferè omnes sunt quæ eiusdem sunt organi, maximè ض & ظ, itemq́ue Debiles اوي; & Inpermutabiles, quæ non permutantur inuicem, vt pleræque aliæ.

Ratione officii, in Radicales, quæ radicem ipsam seu thema perpetuò constituunt, quales sunt حج, خدذرزسشصضطظعغق & Seruiles, quæ deriuatis formandis, & accidentibus radici inducendis non

non rarò inseruiunt, quales reliquæ: quin & طل etiam interdũ pro ت seruili veniunt. sed de his postea.

Ratione societatis, in Compatibiles, quæ mutuò se in eâdem dictione consequi possunt; & Incompatibiles, quæ coniungi recusant.

Incompatibiles sunt

Gutturales خغعحه interdum tamen ه τῷ ع subiungitur.

ب & ف . م . At Nun ante Be sonum τοῦ Mem induit, vt iam monui.

ث & ت — ض & ش

ث & ثسصضظ — ظطضص & ص ضطظ

ج & قغك — ض & ظط

خ & ظقك — ط & ظ ك

ذ & ذ — ظ & قغ

ذ & صضطظ — ك & قغ

ر & ل — ق & ك

ز & صضظ — ل & ن, si voculam لن exceperis.

س & صضظ

At

At seruiles his inclusas: vt radicem constituentes accipio: actu enim cùm seruiunt, cuilibet literæ adiungi possunt. vt, بفضّة *argento*, تُثَبِّتُ *confirmabis*, لِرَبٍّ *domino*, كَقَوْلِكَ *vt si dicas*, &c.

Duæ quoque similes initio dictionis quam rarissimè concurrunt, nisi prior seruiat. Et ن vocali destitutum in medio dictionis raro ponitur ante literas لومير. ه autem carens vocali, etsi interdum scribitur ante ت, nunquam tamen pronuntiatur; quâ de re cap. 4.

Reliquæ omnes Compatibiles sunt, quamuis aliæ aliis sæpiùs coniunguntur.

Huius obseruationis vsus est ad ea scripta quæ punctis essentialibus consonantium destituuntur meliùs legenda, corrupta restituenda, ambigua determinanda, & denique vocabula Arabica à Barbaris discernenda.

CAPVT TERTIVM.

De vocalibus.

CONSONANTES ex claustris oris educuntur à vocalibus, quarum tabella hæc est.

Nomen.		*Figura.*	*Potestas.*
Phatha	فَتْحَة	بَ	Nunc *a* purum & clarum, vt in *amabam*, nunc cum *e* mixtũ, id est *η* Græcum vt multi id nunc pronunciant.
Dſhamma	ضَمَّة	بُ	Nunc *u* purum & clarum, nunc cum *o* mixtum, id est *o* obſcurum.
Kesre	كَسْرَة	بِ	*i* ſimplex.

Literam ب ſingulis adieci, vt vnâ operâ ſitum earum docerem, quo ſolo prima & vltima diſcernuntur: vtraque enim lineola est, apud Orientales quidem à dextra ſiniſtram verſus deſcendens, vt tabula eas exhibet, apud Occidentales verò prorſus iacens, hoc modo بَ بِ. Quare interdum perpendiculariter pingatur in hunc modum ا pòſt fiet manifeſtum.

Valet autem Phatha *a* clarum, & Dſhamma *o* obſcurum, cùm ponuntur ſupra vltimas dictionum literas, aut ſupra خحصض طظغعق: vt خَلَقَ اللّٰهُ الْعَالَمَ وَكُلَّمَا فِيهِ وَهُوَ لَا خُلِقَ مِنْ أَحَدٍ. *Chalaka llahô lalema wakôllama fihi wahua la chólika min ahadin.* id est: *Creauit Deus mundum & quidquid in eo est; ipſe autem non est creatus à quoquam.* aliàs illud nunc *a* clarum

clarum, nunc cum *e* miſtum; id eſt *a* Anglorum *ai* Gallorum, vt in **maſe**, *faire*, hoc nunc *u* clarum, nunc cum *o* mixtum, id eſt *o* obſcurum Belgarum & Italorum; vt in **locht**, *dolce*: quod vſu diſcendum eſt. exemplū eſto: إِنْ كَانَ ٱللّٰهُ مَعَنَا مَنْ يَكُونُ عَلَيْنَا

In cana llaho maana men jecuno aaleina. Si Deus eſt pro nobis, quis erit contra nos?

Accidit his vocalibus Productio & Nunnatio.

Productio eſt ſoni ſimplicis roboratio, & quaſi duplicatio, ita quidem vt

Phatha ſonet *a* circumflexum ſeu longum, quomodo noſtrates pro nuntiant **a e**, exempli gratia **maer/ daer.**

Dſhamma *u* longum, vt Germani id pronuntiant, id eſt *ū* Græcorum, *oe* Belgarum, *ou* Gallorum: *ῥοῦς*, **boer**, *vous*.

Keſre *i* circumflexum ſeu longum, **ie** noſtrum, vt **niet/ riet.**

Quod tum iis accidit cùm habent poſt ſe literas أوي vocalibus deſtitutas,

Phatha quidem ا, vt قَار, KAR.

Dſhamma verò و, vt قُور, Κῦρ.

Keſre autem ي, vt قِير, Κῖρ.

Exuunt enim in tali ſtatu literæ iſtæ poteſtates ſuas, (vnde

(vnde vulgò dicuntur quiescere) & naturam vocalium præcedentium induunt, cúmque iis in vnam longam coalescunt.

Nunnatio est additio soni Nun ad sonum earum, ita vt sonent *an, ôn, in*, sintque syllabæ inversæ potiùs quàm vocales: quod accidit iis tantùm ad extremas nominum literas, eiúsque in scriptura indicium est duplicatio figuræ, hoc modo, بً vel بً, بٌ, بٍ vel بٍ; quæ sonant بَنْ, بُنْ, بِنْ, *ban, bon, bin*: vnde & Nun quod in iis includitur conditionibus illis mutationis subiectum est, quibus نْ subiectum esse dictum est capite primo. ً autem nisi ponatur supra ة, aut ء pro ا positum, assumit post se ا, hoc modo بًا, absque vllo soni augmento. Et ٌ compendii gratia non rarò sic pingitur ٌ ٌ.

CAPVT QVARTVM.

De syllabis, vbi de Gjezm & Tesdid.

Ex consonantibus & vocalibus consurgunt Syllabæ, ita vt in pronuntiatione consonæ vocales semper præcedant: nulla enim syllaba Arabica à vocali inchoatur, aut eâ solâ constat. suntque puræ vel mixtæ.

Pura est quæ constat vnâ solâ consonante & vocali, eaque

eaque vel breui, vt بَ بْ بِ ; vel longâ, vt بَا بُو بِي velut in نَصَرُوا نَاصِرُونَ نَاصِرِينَ

Mixta, quæ duabus consonantibus vocali vnâ copulatis, vt بَلْ بُلْ بِلْ (quo pertinent literæ cum vocali nunnatâ vt بٌ بً بٍ) vbi vides vltimam literam hac notâ (ْ), quæ tamen non rarò imperfectè sic(ۥ) vel sic (ْ) pingitur, supernè insigniri, cuius nomen est جَزْمٌ *Gjezmon*, officium verò indicare eam cui superponitur literam syllabam mixtam constituere, & cum præcedente vocali copulari. Inuenies quidem eam etiam literis اوي quiescentibus subinde appositam, vt نَاصِرُوْنَ نَاصِرِيْنَ, sed minus benè, vt præter rationes quæ adferri queant, correctissima Alcorani exemplaria eam istis locis non habentia abundè confirmant. Sed nec ا in fine dictionis post و quiescens id agnoscit, quia nullum sonum auribus exhibet, vt نَصَرُوا, non verò نَصَرُواْ.

Secunda syllabæ mixtæ litera compendii causâ inter scribendum non exprimitur, cùm immediatè post se habet aliam sui similem, sed per figuram quandam sequenti appositam commodè repræsentatur, cui figuræ nomen est تَشْدِيدٌ *Tesdid*, forma, ista(ّ), situs, supra literam, Occidentalibus tamen etiam hac forma (ٚ) sub-

ſubjicitur, ſicut hac (٢), & hac quoque (٨) ſubinde, ſuperponitur: vt, دَرَّلَ دَرَّلَ ، دَرَّلَ ، دَرَّلَ ، pro دَرْرَلَ.

Duplicat itaque figura iſta literam ſuam, ac omnibus omnino conſonantibus communis eſt, excepto ا, quod vt conſonans vocali deſtitui nequit.

Eſt autem Teſdid duplex, Neceſſarium & Euphonicum.

Neceſſarium eſt, quod adſcribitur literæ immediatè ante ſe vocalem habenti: vt in exemplis allatis.

Euphonicum verò, cuius litera ante ſe habet conſonam vocali deſtitutam, quæ Euphoniæ cauſâ in ſcriptura periens ſequenti ſimilem in locum ſuum ſubſtituit.

Eſtque Commune vel Initiale.

Illud eſt quod ſupra mediam vel vltimam dictionis literam ponitur.

Eſtque Deltale vel Lambdale.

Deltale adſcribitur literæ ت poſt دْ: vt وَجَدْتُّ *vvagjatto, inueni:* حَمِدْتُّمْ *hamattum, laudaſtis.*

Lambdale apponitur literis ſolaribus poſt ل articuli اَلْ ὁ ἡ τὸ nominibus præfixi: vt اَلرَّبُّ *errábbo, ὁ κύριος,* اَلدِّينُ *eddíno, ἡ κρίσις,* اَللّٰهُ *allaho, ὁ θεός*: in quo tamen vltimo litera in prioris locum ſuppoſita ab ea non differt. Sic Latini pro adtollo dicunt attollo, pro conripio corripio, pro conligo colligo, non pingentes literam

literam euphonicè mutatam: alioqui scriberent adttollo, conrripio, conlligo: secus Arabes confusionis euitandæ gratiâ. ل tamen articuli non rarò omittitur, cùm solaris eam sequens ل quoque est, ad compendium & scripturæ elegantiâ: vt أَلَّيْل pro أَلْلَّيْل ἡ νύξ أَلَّهَبُ pro أَلْلَّهَبُ, ἡ φλόξ: quod ob frequentem vsum perpetuum est in pronomine relatiuo أَلَّذِي eiusque fœminino أَلَّتِي, & plurali masc. أَلَّذِينَ, (nunquam autē in reliquis casibus, quia rariores sunt) scribuntur enim pro أَلْلَّذِي أَلْلَّتِي, أَلْلَّذِينَ & semper quoque accidit cùm Articulo præfigitur ل datiui casus nota, ne tria Lam concurrant: vt لِلَّيْل *nocti*, pro لِلْلَّيْل, لِلَّه *Deo*, pro لِلْلَّه.

Initiale ʹ est quod supra primam dictionis literam ponitur, adeoque vltimam præcedentis supplet.

Estque Primarium, aut Secundarium.

Primarium est, quod apponitur literis أَلْوَمِير immediatè ante se habentibus Nun giezmatum, expressum, vt مِنْ رَبِّهِ *mirrabbihi, à domino suo*: vel latens in vocali nunnatâ; vt قَلْبٌ مُّطَهَّرٌ *Qalbommutabharon, cor mundum.*

Secundarium, quod apponitur cuiuis non gutturali

rali immediatè positæ post sui similem giezm affectam; vt مَنْ يَسْتَغْفِرْ رَبَّهُ *men jestágfir rábbaho. qui petit veniam à Domino suo.* vbi similis pro simili tantùm ponitur, adeoque nulla soni mutatio inducitur: vnde non video cur id fiat, nisi fortassis vt duæ istæ voces in vnam coalescant. Inuenies & interdum tale tesdid post similem vocali affectam, sed minio pictum, quod notat quædam exemplaria id non agnoscere, & me iudice, benè: nullam enim rationē video cur apponatur.

Cæterùm tesdid initiale non in quibusuis codicibus reperitur: sed ex regulis positis facile est noscere vbi subintelligendum sit si pictum non compareat.

CAPVT QVINTVM.

De literis أوي*; vbi de Medde, Hamze, & Veslo.*

VISVM suprà fuit quomodo literæ أوي interdum quiescant, & in naturam vocalium affinium abeant: sed habent & alia quædam particularia, de quibus nunc commodè dicetur: ac primò quidem de ا.

Huius triplex est status; Motus scilicet, Quietis, & Vnionis.

Statum motus obtinet cùm vt consona propriâ vocali mouetur: vt أَنْ أُنْ إِنْ, *ăn ŭn ĭn*: in cuius indicium

cium hæc figura (ء) hamze, هَمْزَة vocata (pro qua tamen Mauri sæpe usurpant punctum flauum vel viride) ei adiicitur, sic أَنْ إِنْ أُنْ, quæ tamen vt plurimum solet negligi, quòd motus eius ex adiectâ vocali facilè percipiatur, sicuti cōtra eâ positâ ا ipsum non rarò omittitur, ita vt omnimodè pro eo veniat: quod accidit vel liberè, cùm videlicet in medio posita habet ante se gjezm, vt يَسْأَلُ & يَسْئَلُ & يَسَلُ interrogat; quorum primum præstat: vel necessariò, cùm videlicet habet ante se aliud elif vt مَآءٌ aqua, in أَأَنْذَرَ an monuit? quanquam cùm etiam prius elif mouetur in quibusdam codicibus vtrumque per ا exprimitur hoc modo, ااَنْذَرَ, vel prius per hamze & posterius per ا, sic أَانْذَرَ.

Mutatur autem Elif mobile in و vel ي apposito hamze in mutationis illius indicium: secundum hos canones.

Canones de Elif mobili.

I. Elif in medio dictionis mobile per dsham vel kesre (præcedente vocali vel elif,) aut per phatha post dsham vel kesre, mutatur in literam iis homogeneam id est و vel ي: vt أَوْبٌ pascua pro أَأْبٌ, سُئِلَ interrogatus est, pro سُأِلَ, قَائِلٌ dicens, pro قَاأِلٌ

رد أوك

رِدَاؤُكَ *vestis tua*, pro رِدَآؤُكَ, مُؤَدِّبٌ *præceptor* pro مُأَدِّبٌ, رِئَالٌ *leo*, pro رِآلٌ.

At particulæ inseparabiles ا ب ف ك ل م dictionibus præfixæ non censentur ا in medium collocare: vt لِأَبٍ *patri*, أَأُمٌّ *an mater?*

II. Elif mobile in fine dictionis post dsham in و post Kesre in ي mutatur: vt يَدْفُؤُ *calet*, pro يَدْفُأُ, يَسْتَهْزِئُ, *irridet*, pro يَسْتَهْزِأُ. Sed si intercedit و vel ي quiescens manet, per ء scriptum: vt يَسُوءُ *malus est*, يَجِيءُ *venit*.

III. Elif mobile post phatha ante ا quiescens sæpe in و mutatur, sed non adscripto hamze: vt أَوَادِمُ *homines*, pro أَآدِمُ, سَمَاوَاتٌ *cæli* pro سَمَاآتٌ, مُؤَوَاصِرٌ *adiuuantes*, pro مُآصِرٌ.

Atque hæc de statu motus ا: statum quietis obtinet cùm in medio vel fine propria vocali destituitur, vt كَانُوا: id enim absque eius quiete fieri nequit, quippe quæ consonantis nihil habere potest nisi vocalem possideat.

Quiescit autem post Phatha, cum quo vocalem longam

gam constituit: vt قَالَ *dixit*; quæ magis etiam producitur hac figurâ ˜ ,quæ مَدَّةٌ *Medde* dicitur, superscriptâ, quoties sequitur hamze, vt مَآءٌ *aqua*, قَآئِلٌ *dicens*: ac breuitatis causâ tunc interdum non pingitur; vt أُولٰئِكَ pro أُولَآئِكَ *illi*, quod passim occurrit: sicut ا nunquam compâret cùm phatha præcedens in quo quiescit, alterius elif est, vt أٰمَنَ pro

Canones de Elif quiescẽte.

I. أَأْمَنَ *credidit*, secundum hanc Regulam: Elif quiescens post elif phathatum, excidit. quo casu, vt phatha istud sciatur longũ esse, apponitur in accuratè scriptis medde, hoc modo, آمَنَ, ipso phathâ non rarò omisso, ita vt medde pro eo & subintellecto ا adeóque pro *a* longo veniat: vt آمَنَ pro أَأْمَنَ. quædam tamen Alcorani exemplaria, eaque correctissima, contenta sunt figurâ τȣ̃ phatha perpendiculariter positâ, sic أٰمَنَ vel أٰمَنَ: quomodo & illud frequentissimè exhibent ante elif quiescens expressum, vt مَٰلِكٌ *rex* سَمَٰوَاتٌ *cælum*: sicut Kesre ante ي expres-

II. sum hoc modo ٖ, vt دِٖينٌ *iudicium*. Post dhamma autem & kesre vocali destitutum, quo commodè quiescat, degenerat in literam iis homogeneam, post dhamma in و, post Kesre in ي, adscripto ٔ si elif natura

turâ suâ est mobile: vt قُوتِلَ pro قَاتِلَ, *occisus est*; يُؤْمِنُ pro يَأْمِنُ, *credit*; إِيمَلْ pro إِأْمَلْ *spera*.

Tria itaque in vniuersum sunt τῶ hamze officia.

1 Appositum τῷ ا motum eius indicare, siue actualem, si adsit vocalis, vt سَأَلَ *interrogauit*: siue potentialem, si vocalem non habeat, habere tamen interdum naturâ suâ idoneum sit, vt يَأْمَلُ *sperat*, ab أَمَلَ *sperauit*.

2 Vice elif mobilis post aliud elif aut gjezm venire: vt مَآءٌ *aqua*, يَسْأَلُ *interrogat*.

3 Τοῖς و & ي adiunctum significare eas vicarias esse; seu vice elif naturâ suâ mobilis venire: vt يُؤْمِنُ *credit*, إِيمَلْ *spera*.

Vnde patet ء nihil esse aliud quàm seruum ا naturâ suâ mobilis, quod propterea illius nomine Hamze appellari solet à Grammaticis. Nec alia quod sciam officia habet: nam quòd interdum literis ح ج خ apponi, easque fortificare dicitur, error est.

Notandum autem est elif naturâ suâ mobile cum quiescit propriâ formâ post phatha, vel vicariâ post dham vel kesre, assumere posse gjezm, contrà atque in literis quiescentibus fieri debere suprà dictum est: vt يَأْمَلْ يُؤْمِنُ إِيمَلْ: idque propterea quòd non simpli-

ſimpliciter quieſcit ſeu vocalem longam conſtituit, ſed locum etiam occupat literæ quæ ſyllabam mixtam conſtitueret, atque adeò gjezm neceſſariò haberet, ſi robuſta eſſet.

Tertius ſtatus τῦ ا eſt Vnionis, quo nec mouetur, nec quieſcit, ſed vocali propriâ abiectâ omnem ſonum amittit: quod ei ſolùm accidit interdum in principio dictionis, cùm habet poſt ſe gjezm, & ante ſe vocalem ſeruilis præfixæ vel vocabuli immediatè præmiſſi, cum qua gjezmata eam ſequens in ſyllabam vnam coaleſcit: in cuius coaleſcentiæ indicium hæc figura ٓ quæ وَصْل *Weſlon* id eſt *vnio* vocatur, ſupernè appingitur: vt رَأْسُ ٱلْإِنْسَانِ râſulinſáni *caput hominis*, pro رَأْسُ اَلْإِنْسَانِ râſu elinſáni: بِٱلْإِنْسَانِ bilinſáni *in homine* pro بِاَلْإِنْسَانِ bielinſáni.

Veſlon autem non raró omittitur, quòd abſentia vocalis τῦ ا dictam vnionem ſatis indicet.

Eſt autem tale Elif triplex:

Verbale, idq́ue Imperii, id eſt formatiuum Imperatiui, vt اُنْصُرْ *adjuua*, اِضْرِبْ *verbera*: vel Characteriſticum in præteritis imperatiuis & infinitiuis pentagrammatorum & hexagrammatorum, vt اِجْتَمَعَ *congregatus eſt*, اِجْتَمِعْ *congregare*, اِجْتِمَاعًا *congregando*

do, إِسْتَطْعَمَ *cibum petiit,* إِسْتَطْعِمْ *cibum pete,* اِسْتِطْعَامًا *petendo cibum.*

Nominale in ſubiectis nominibus.

اِسْمٌ *nomen,* اِمْرُؤٌ *vir,* اِبْنٌ *filius,*
اِسْتٌ *nates,* اِمْرَأَةٌ *mulier,* اِبْنَةٌ *filia,*
اِبْنٌ idem quod اِبْنُمٌ اِثْنَانِ اِثْنَيْنِ *duo.*
اِيمُنٌ *iuramentum,* اِثْنَتَانِ *vel* اِثْنَتَيْنِ *duæ.*

Articulare, articuli اَلْ *ὁ, ἡ, τὸ,* quò pertinet relatiuum in اَلَّذِي & caſibus eius.

In hiſce enim omnibus ا initiale vocali ſuâ priuatur cùm ſententiam non inchoant, aut ante ſe aſſumunt literas ſeruiles: quin hoc caſu ipſum etiam elif non rarò excidit, vt بِسْمِ pro بِاسْمِ *in nomine*: quod perpetuum eſt in articulo اَلْ quoties ل ſeruile præfigitur: vt لِلرَّبِّ pro لِالرَّبِّ *domino,* لِلّٰهِ pro لِاللّٰهِ *Deo.*

Hactenus de Elif: و & ي duos tantùm agnoſcunt ſtatus, Motus ſcilicet & Quietis. ſtatum motus obti-

obtinent cùm more consonantium mouentur vocali, vel propriâ, vt يَدٌ jedon *manus*, وُدٌّ waddôn *amor*; vel alienâ, consonantis scilicet præcedentis vt أَوْ aw *vel*, أَيْ ei *id est*: quietis autem, cùm propriâ vocali destitutæ quiescunt in præcedente homogeneâ, vt قِيلُوا *dicti sunt*.

De و notandi canones sequentes.

Canones.

Canones و. I. وْ giesmatum post Kesre in ي mutatur: vt قِيل pro قِوْل: sed si contingat Kesre illud poni sub ا vnionis, & excidere post literam quæ Kesre non habet, ي quidem in scripturâ manet, sed in pronuntiatione و reducitur: vt ab إِيجَلْ *time*, quod scribitur pro إِوْجَلْ, fit فَايْجَلْ *& time*, quod pronuntiatur *fawgjal*, ac si scriberetur فَاوْجَلْ & يَا رَجُلُ ايجَلْ pronuntiatur, *Ia ragjulugjal*, ac si scriberetur يَا رَجُلُ اوجَلْ. *O tu vir time.* Sicuti econtrariò cum excidit dsham ab elif vnionis post kesre, و quiescens vt ي sonat. Sic ي quiescens proprium, & vicarium τοῦ ا in simili casu post dsham sonum و induit.

و finale poſt Keſre in ي mutatur: vt رَضِيَ pro II.
رَضِوَ *cupiuit.*

و finale poſt phatha, abiectâ ſuâ vocali quieſcit, in III.
ا mutata ſi tertia ſit dictionis litera: vt غَزَا pro غَزَوَ,
aut in ي inſtar elif quieſcens conuerſa ſi quarta aut
vlterior: vt أَعْطَي *dedit*, pro أَعْطَوَ, إِسْتَعْطَي
petiit pro إِسْتَعْطَوَ.

و in medio dictionis habens poſt ſe aliud و quie- IIII.
ſcens id expellit: vt طَاوُسٌ *pauo*, pro طَاوُوسٌ, قَرَؤُا
legerunt, pro قَرَؤُوا.

و radicale initio dictionis habens phatha ante aliud V.
و phathatum in ا mutatur: vt أَوَاصِلُ *peruenientes*,
pro وَوَاصِلُ.

و ſeruile in fine dictionis ne eam terminet adſci- VI.
ſcit ا otioſum: vt نَصَرُوا *adiuuarunt*, رَمَوْا *iecerunt*,
pro نَصَرُو, رَمَوْ.

De ي ſequentes canones obſeruandi ſunt.

Canones ي. Canones ي

ي poſt dſham in و mutatur, ſi vocalem habet, ſæ- I.
pe: vt, رُمُوَانٌ pro رُمْيَانٌ: ſi gjezm, ſemper: vt
يُيْسِرُ

مُوفِن pro مُيْقِن *confirmans*, يَوْسُرَ *diues est* pro يَيْسُرَ nisi alteri per tesdid insertum sit vt صُيِّرَ *constitutus est*.

II. ي penultima dictionis habens sub se Kesre in quo ي aliud quiescit abiecto Kesre sequenti per tesdid inferitur, quæ vt duplicari possit phatha assumit: vt, عَلَيَّ pro عَلَيِي *super me*.

III. ي finale post phatha nequit moueri, sed abiectâ suâ vocali, & reiecto ad phatha Nun vocali, si quod adsit, instar elif quiescit: vt رَمَى rama *jecit* pro رَمَيَ, هُدًى hudan *via*, pro هُدَيٌ هُدَيًا هُدَيٍ, & هُدَى huda pro هُدَيُ هُدَيَ هُدَيِ: quin in ا quiescens mutatur, & Nun vocale etiam abiicit, cùm phatha illud possidetur ab alio ي: vt يَحْيَا *viuit*, pro يَحْيَيُ خَطَايَا pro خَطَايِيُ خَطَايَي &c. Sed يَحْيَى & رَيَّي nomina propria ي retinent.

IV. ي finale post kesre non fert dsham vel kesre, sed iis, vnà cum Nun si quod habent, abiectis quiescit: vt يَرْمِي *jacit* pro يَرْمِيُ, أَيْدِي *manus* pro أَيْدِيٌ أَيْدِيٍ &c. loquor autem de ي proprio non vicario,

vicario, vt in يَسْتَهْزِئ irridet: & de immediatâ positione eius post phatha, id est, non intercedente literâ aliâ, siue gjezmatâ, vt in أَذِيَّ perditio, siue quiescente, vt in صَبِيّ puer. quod & in præcedentibus obseruandum.

De vtroque autem hi canones sunt notandi.

Canones و & ي.

Canones و & ي I.

و & ي finales post elif seruile in hamze mutantur: vt كِسَاءٌ pro كِسَاوٌ *nates*, رِدَاءٌ pro رِدَايٌ *vestimentum.*

II. و & ي mobiles ante literam mobilem positæ immediatè post phatha sæpè in ا quiescens mutantur: vt قَامَ *stetit* pro قَوَمَ, بَاعَ *vendidit* pro بَيَعَ. At in حَيٰوةٌ *vita*, صَلٰوةٌ *oratio*, زَكٰوةٌ *puritas*, pro ا est و sed instar ا quiescens, leguntur enim *hajáton*, *saláton*, *zacáton*: idque ex eo sciri potest, quòd gjezm nullum adscribitur: hæc enim est certissima regula: و & ي post phatha vocali destitutæ, si gjezm non habent, instar elif quiescunt. Sed & in melioris notæ codicibus, ad certius & manifestius indicium phatha illud perpendiculariter pingitur hoc modo شَكَرٰي.

شُكْرِي عَلِي زَكَوة صَلوة

III. و & ي ita concurrentibus vt prior vocalem non habeat, mutatur vt plurimum و in ي, duoque ي per tesdid coalescunt: vt, أَيَّام pro أَيْوَام, *dies*, مَرْمِيّ pro مَرْمُوي *iactus*.

IV. و & ي itemque ا in vocalibus homogeneis quiescentes excidunt cùm sequitur litera gjezmata: vt لَمْ يَقُلْ pro لَمْ يَقُول *dictus es*, قُلْتَ pro قُولْتَ *non dixit*, لَمْ يَخَفْ pro لَمْ يَخَافْ *non timuit*: nisi sequenti per tesdid inseratur vt مَادّ *extendens*.

Atque hæc quidem sunt quæ de harum literarum natura & permutatione generaliter hîc visum fuit annotare, quæ talia sunt vt sine eorum notitia fæliciter nemo possit arabicari. particularia suis locis in sequentibus libris indicabuntur.

Corollarium de perfectione scripturæ.

Quadrifariam Arabica scribuntur.

1 Prorsus imperfectè, expressis nudis tantùm consonantium corporibus, hoc modo:

ان المىعى ى معام امىں ى حىاب وعىوں

وعىوں ىلىسوں مں سىدس واسىرں
مىقاىلىں كدلك وروحىاهم ىحور عىں
ىدعوں ڡىها ىكل ڡاكهه امىىں

2 Minùs imperfectè, consonantibus integris quidem, sed solis tamen, sic:

ان المتقين في مقام امين في جنات وعيون
يلبسون من سندس واستبرق متقابلين
كذلك وزوجناهم بحور عين يدعون فيها
بكل فاكهة امنين

3 Perfectè, additis ad consonantes vocalibus, item gjezm & tesdid communi, ac subinde etiam medde, hamze, vesl, & tesdid initiali, in hunc modum:

إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ فِي جَنَّاتٍ
وَعُيُونٍ يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ
مُتَقَابِلِينَ كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ
يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ

4 Perfectissimè, appositis perpetuò non solùm medde

medde, hamze, vesl, & tesdid initiali; sed & figuris illis quæ ن afficiunt, item quæ punctorum diacriticorum absentiam notant, & quæ orationem distinguunt, hoc modo:

إِنَّ ٱلْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ فِي جَنَّاتٍ
وَعُيُونٍ يَلْبَسُونَ مِنْ سُنْدُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ
مُتَقَابِلِينَ كَذَٰلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ
يَدْعُونَ فِيهَا بِكُلِّ فَاكِهَةٍ آمِنِينَ

Erunt autem timentes (Deum) in loco securo, in hortis & fontibus. induent sericum & purpuram: sic ἀντικείμενοι (erunt). Et coniugabimus eos (cum puellis) pulcherrimis oculis. Petent in iis omnem fructum credentes.

Si autem inter scribendum contingat literam aliquam maculari, aut ita pingi vt difficulter legi possit, iterata priori subiicitur, sed figurâ finali: si vocem integram vel sententiam omitti, aut perperam scribi, in margine apponitur, aut emendatur adscriptâ voculâ صح id est, *corrige.*

FINIS LIBRI PRIMI.

THOMÆ ERPENII GRAMMATICÆ ARABICÆ Liber Secundus, DE VERBO.

CAPVT PRIMVM

De Verbo in genere.

PRIMA Verbi vox seu thema apud Arabes vocatur أَصْلٌ, id est, *radix*; & literæ eius أَصْلِيَّة id est *radicales*, ad quas quæ accedunt ad formationem Coniugationis, Temporis, Personæ, Numeri, Generis, & Nominis, quales sunt septem, quas comprehendit vox يَتَسَمَّنُوا *pinguefient*, vel ad consignificationem quales insuper quatuor contentæ voce بِفُلْكِي *in naui*, Accidentales seu seruiles vocantur, vt dictum est Cap. 2. lib. 1. Estque radix tertia præteriti persona, singularis, masculina, quæ paucioribus quàm tribus, vt in نَصَرَ *adiuuit*, مَدَّ *extendit*; pluribus quàm quatuor, vt in دَحْرَجَ *voluit*, غَرْغَرَ *fefellit*, nequit constare literis: qua-

quarum prima *Fe* dicitur, penultima *Ain*, & vltima *Lâm*: quòd eum ſingulæ obtineant locum quem literæ iſtæ in vſitato paradigmate فَعَلَ *fecit*.

In Verbo autem conſideranda ſunt ſex. 1. Qualitas. 2. Coniugatio. 3. Tempus. 4. Numerus. 5. Perſona. 6. Genus.

I. Qualitate aliud eſt ἀνάλογον ſeu Regulare, quod ſcilicet regulam communem ſeu typum Coniugationum (qui eſt verbum فَعَلَ) ſequitur, qualia omnia illa ſunt quæ nec ſecundam tertiæ ſimilem habent, nec aliquam literarum اوي radicalem: vel ἀνώμαλον ſeu Irregulare, quod ab ea regula recedit, qualia ſunt reliqua ferè omnia. Illud Perfectum, hoc Imperfectum vulgò ſolet appellari.

II. Coniugatio genus ſignificationis actiuum aut paſſiuum continet. Deducuntur autem trilitera per tredecim coniugationes, denominatas à forma quam in ſingulis habet paradigma فَعَلَ: in quibus omnibus obſeruanda ſunt Character & Significatio.

Prima, nuda & ſimplex eſt, omnique charactere deſtituta: vt

فَعَلَ 1.

Reliquæ certis literis characteriſticis affectæ, & in tres claſſes diuiſæ: quarum prima continet formata à radice

radice adiectione vnius, secunda duarum, tertia trium literarum: hoc modo.

III.		II.		I.	
إِسْتَفْعَلَ	10	تَفَعَّلَ	5	فَعَّلَ	2
إِفْعَالَّ	11	تَفَاعَلَ	6	فَاعَلَ	3
إِفْعَوْعَلَ	12	إِنْفَعَلَ	7	أَفْعَلَ	4
إِفْعَوَّلَ	13	إِفْتَعَلَ	8		
		إِفْعَلَّ	9		

Vbi quæcunque literæ accedunt ad فَعَلَ characteris vice funguntur.

Sed obseruandum est in octaua إِفْتَعَلَ, ت epentheticon mutari interdum in ط vel د.

In ط quidem cùm prima radicis est vna literarum صضطظ: vt إِصْطَبَغَ *intingi* pro إِصْتَبَغَ, إِضْطَرَمَ *accendi* pro إِضْتَرَمَ, إِطَّبَعَ *imprimi* pro إِطْتَبَعَ, إِظَّلَمَ *iniuriâ affici* pro إِظْتَلَمَ, vbi ط insuper in ظ mutatur & cum priori per tesdid coalescit.

In د verò cùm prima radicis est vna literarum دذز: vt pro إِدْتَرَأَ dicitur إِدَّرَأَ *propelli*; pro إِذْتَكَرَ,

اِذَّكَرَ, اِذْتَكَرَ, vt ذ radicale etiam in د mutetur, & cum sequenti contrahatur, vel اِدَّكَرَ vt econtrariò posterior priori assimiletur, vel اِذْدَكَرَ vtrâque saluâ manente; pro اِزْتَلَقَ, اِزْدَلَقَ *prolabi*, & د interdum in ز conuerso اِزَّلَقَ.

At ipsum illud ت mutat primam radicis in sui similem cum qua per tesdid vnitur, cùm ea est و, ث, aut ي: vt اِثَّبَتَ *firmari* pro اِثْتَبَتَ, اِتَّجَرَ *transfigi* pro اِوْتَجَرَ, اِتَّسَرَ *ludere aleis*, pro اِيْتَسَرَ. si autem sit ت, absq. vlla mutatione cum illo coalescit.

In prima autem coniugatione verba significationem habent simplicem & actiuam, quam à prima sua origine possident, eamque vel transitiuam, vt كَتَبَ *scripsit*; vel intransitiuam, vt حَزِنَ *tristatus est*: in reliquis verò intentam, seu auctam, vel alio modo mutatam: etsi & in plerisque earum primitiuam significationem obtinere possint, maximè ea quæ in prima coniugatione sunt inusitata.

Secunda autem فَعَّلَ, & quarta أَفْعَلَ ex absolutis formant transitiua: vt حَزَّنَ & أَحْزَنَ *contristauit*:

flauit: ex transitiuis transitiua in secundum, vt ضَرَبَ & أَضْرَبَ *verberare fecit.*

Tertia فَاعَلَ significat actionem in id à quo similis actio recipitur: vt, ضَارَبَ بُطْرُسُ بُولُسَ *Petrus verberauit Paulum:* sed ita vt à Paulo reuerberatus fuerit, adeoque mutuò se verberauerint, at Petrus tamen prior Paulum.

Sexta تَفَاعَلَ cooperationem & mutuam actionem, vt Latinorum composita per *con* & Græcorum per συν: vt تَضَارَبَ *alter alterum verberauit;* تَلَاعَبَ الغِلْمَانُ *colluserunt pueri:* تَصَارَعَ بُطْرُسُ وَبُولُسُ *Petrus & Paulus colluctati sunt.*

Quinta تَفَعَّلَ, septima إِنْفَعَلَ, & octaua إِفْتَعَلَ formant absoluta & passiua: quinta quidem & septima à secunda, vt عَلَّمْتُهُ وَهُوَ تَعَلَّمَ *docui eum & ipse doctus fuit,* seu *didicit.* كَسَرْتُ الإِنَاءَ فَانْكَسَرَ *fregi vas & fractum est,* id est, siuit se frangi nec restitit actioni meæ. octaua verò à prima, vt قَصَرْتُ ذٰلِكَ فَاقْتَصَرَ *abbreuiaui hoc & abbreuiatum est.*

Nona إِفْعَلَّ & vndecima إِفْعَالَّ formant absoluta colorum cum intẽsione, mediocri quidem prior, vehe-

vehementiori verò posterior; vt إِصْفَرَّ *valdè flauus fuit*, إِصْفَارَّ *multò flauissimus fuit*: & deformitatum verba, vt إِضْجَمَّ & إِضْجَامَّ *ore distorto fuit.*

Decima إِسْتَفْعَلَ petitionē designat: vt إِسْتَغْفَرَ *veniam delicti petiit*, à غَفَرَ *remisit*, إِسْتَطْعَمَ *cibum petiit*, à طَعِمَ *gustauit, edit.*

Duæ vltimæ, quæ rarissimæ sunt, significationem intendunt, vt إِخْشَوْشَنَ *valdè crassus fuit*, à خَشُنَ *crassus fuit*, إِعْلَوَّطَ *fortiter adhæsit*, ab عَلَطَ *adhæsit.*

Non rarò tamen coniugationes deriuatiuæ, maximè quarta, quinta, octaua, & decima aliter accipiuntur; quod vsu discendum, & ex dictionariis: sicut & in quibus coniugationibus quodque verbum vsitatum sit; non enim quælibet radix in qualibet coniugatione occurrit. Multæ, vt apud Hebræos, in vna solùm significatione vsurpantur; multæ in pluribus, nulla in omnibus.

Quadrilitera autem quatuor solùm agnoscunt coniugationes, quarum prima primæ, secunda quintæ, tertia septimæ, quarta nonæ triliterorum respondet; suntque huiusmodi:

1 فَعْلَلَ

1 فَعْلَلَ 3 اِفْعَنْلَلَ

2 تَفَعْلَلَ 4 اِفْعَلَلَّ

vt دَرْبَحَ *inclinauit caput*, تَدَهْوَكَ *superbiuit*, اِحْرَنْجَمَ *tumultuatus fuit*, اِقْشَعَرَّ *horripilauit.*

Ad tertiam اِفْعَنْلَلَ malo cum nonnullis Arabum Grammaticis reducere اِقْعَنْسَسَ *pectus egrediens habuit*, & اِسْلَنْقَى *pronus cubauit*, quàm cum aliis, eorum causâ particulares triliterorum constituere coniugationes.

Est autem cuiusque coniugationis forma duplex, Actiua & Passiua, quarum eadem ratio quæ in lingua Hebræa & aliis: vnde verba intransitiua cuiuscunque tandem sint coniugationis conuenienter naturæ suæ passiuam non agnoscunt.

III. In coniugatione quinque sunt partes, quæ tempora & modi vulgò dicuntur. 1. Præteritum. 2. Futurum. 3. Imperatiuus. 4. Participium. 5. Infinitiuus.

In quibus omnibus tria consideranda sunt. 1. Significatio. 2. Literæ seruiles. 3. Vocales literarum radicalium.

1. Significationem quod attinet;

Præteritum respondet nostro præterito perfecto indica-

indicatiui modi, vt سَقَطَ *cecidit*, مَاتَ *è vita excessit.*

Sed verbum substantiuum كَانَ *fuit*, itemque particulæ لَوْ *si*, إِنْ *si*, إِذَا *cùm*, ei præpositæ hanc significationem solent immutare.

Præteritum enim verbi كَانَ importat ei significationem præteriti plusquamperfecti indicatiui: vt كَانَ ضَرَبَ *verberauerat*, quasi dicas *fuit verberauit*, sic كَانُوا قَالُوا *dixerant*, كَانَ قَدْ أَمْسَكَ *iam prehenderat*, &c.

لَو *si* id vertit in Optatiui præsens vel præteritum perfectum; & sequens præteritum eodem tempore exponendum est, habetque لَ in capite: vt لَوْ عَلِمْتُ هٰذَا لَنَصَحْتُكَ *si scirem hoc monerem te*, vel *si sciuissem hoc monuissem te.* Sed si secunda enuntiationis pars neganda est, vsurpatur futurum cum لَمْ (quod id in præt. vertit, vt pòst dicetur) nec لَ vllum adsciscitur; vt لَوْ كُنْتَ هَاهُنَا لَمْ يَمُتْ أَخِي *si fuisses hic, non mortuus esset frater meus.*

إِنْ *si* id vertit in Subiunctiui futurum, cùm aliud præteritum (aut huius loco futurum conuersum) ei subiungitur; quo casu secundum vertendum est per futu-

futurum Indicatiui: vt إِنْ قُلْتُمْ لِي قُلْتُ لَكُمْ *si dicatis mihi, dicam vobis.* إِنْ مَا قُلْتُمْ لِي لَمْ أَقُلْ لَكُمْ *si non dicatis mihi; non dicam vobis.* Puto tamen hâc etiam forma efferri præteritum conditionatum: *si dixistis mihi; dixi vobis. si non dixistis mihi, non dixi vobis.* Vel in Subiunctiui aut Indicatiui præsens, si aliud præteritum non subiungitur: vt إِنْ كُنْتَ ٱبْنَ ٱللّٰهِ فَقُلْ *si es filius Dei, dic,* &c.

إِذَا *cùm* id sæpe vertit in Subiunctiui futuro-præteritum seu futurum in *ro:* vt إِذَا كَتَبْتَ ذَلِكَ أَحْمَدُكَ *Vbi scripseris illud, laudabo te.*

Venit & aliis quibusdam casibus iam memoratorum temporum & modorum loco; quin & interdum pro Præsente, Præterito imperfecto, & Futuro indicatiui: quæ vsus, & ego alibi, vbi fusiùs de significatione & vsu temporum differam. prolixum enim ea res exigit sermonem, quem hîc inserere molestum esset.

2 Futurum, indicatiui nostri præsens & futurum complectitur; quomodo autem exponendum sit, contextus vt plurimum indicat: restringitur tamen non rarò ad futurum nostrum, præfixâ literâ س, aut præmissa vocula سَوْفَ, vel huius loco سَوْ, سَيْ, سَفْ

سَفْ ; vt يَنْصُرُ *adiuuat* vel *adiuuabit*, at سَيَنْصُرُ &
سَوْفَ يَنْصُرُ vel سَوْ يَنْصُرُ &c. *adiuuabit*, tantùm.
Sic cum particula negatiua لَنْ *nequaquam* futurum quoque significat, vt لَنْ يَنْصُرَ *nequaquam iuuabit*: & vt plurimum etiam cum لَا *non*; vt لَا يَضْرِبُ *non verberabit*: ſicuti cum مَا *non* frequentiùs præſens; vt مَا أَعْلَمُ *non ſcio*.

At præmiſſo لَمْ *non*, & لَمَّا *nondum*, præteriti notionem induit: vt. لَمْ يَضْرِبْ *non verberauit*, لَمَّا يَخْرُجْ *nondum egreſſus eſt*.

Præpoſito autem præterito verbi ſubſtantiui, exprimit imperfectum indicatiui: vt كَانَ يَجْلِسُ *ſedebat*. Niſi præcedat لَو, tunc enim optaui præſentis loco venit, vt & quod ei reſpondet futurum, cui verbum, ſubſtantiuum ل præfixum habens præponitur: vt لَوْ كُنْتَ تَعْرِفُهُ لَكُنْتَ تُحِبُّهُ *ſi noſceres eum amares eum*.

Cum particula أَنْ *vt*, & aliis idem ſignificantibus, per ſubiunctiuum exponitur: vt أُرِيدُ أَنْ تَكْتُبَ *volo vt ſcribas*.

3. Imperatiuus respondet nostro imperatiuo: sed vsurpatur solùm in præceptis affirmatiuis, precationibus, & hortationibus: nam præcepta negatiua, deprecationes, & dehortationes per fut. præposito لَا *ne* concipiuntur: vt اِضْرِبْ *verbera,* لَا تَضْرِبْ *ne verbera.*

4 Participium nostro respondet: vt ضَارِبٌ *verberans,* مَضْرُوبٌ *verberatus.* At quia omissione temporis sæpe fit nomen, futurum non rarò pro eo vsurpatur.

5 Infinitiuus non æquipollet nostro, sed Hebræorum absoluto: adiungitur enim solùm verbo suo significationis augendæ gratiâ, & per gerundium in *do* verti vtcunque poteſt: vt قَتَلَهُ قَتْلًا הָרוֹג הֲרָגוֹ *occidendo occidit eum.*

Litteræ autem seruiles, & vocales radicalium manifestæ fient in paradigmate.

IV. Numeri in tempore (excepto Infinitiuo) tres sunt: Singularis, Dualis, & Pluralis.

V. In Numero tres Personæ; quarum tertia secundam præcedit, secunda primam: sed hâc vltima Dualis destituitur.

VI. In Persona duplex genus, Masculinum, & Fœmin. quorum quodque suam habet terminationem: sed in Singulari & Plurali, prima: in duali, secunda communis est generis.

CAPVT

CAPVT SECVNDVM.

De prima Triliteri Coniugatione.

PRIMAM triliteri coniugationem reliquæ per omnia ferè ſequuntur: quocirca paradigma eius perfectum diſtinctè hîc proponam, deinde quatenus quadrilitera, & deriuatiuæ coniugationes, item verba imperfecta ab ea diſcedant, paucis oſtendam. Paradigma nobis eſto نَصَرَ *adiuuit*: cuius forma Actiua eſt huiuſmodi.

Præteritum.

1	2	3	*Perſ.*	
	نَصَرْتَ	نَصَرَ	*Sing.*	Maſc.
نَصَرْتُ				Com.
	نَصَرْتِ	نَصَرَتْ		Fœm.
	2	3		
		نَصَرَا	*Dual.*	Maſc.
	نَصَرْتُمَا			Com.
		نَصَرَتَا		Fœm.
1	2	3		
	نَصَرْتُمْ	نَصَرُوا	*Plural.*	Maſc.
نَصَرْنَا				Com.
	نَصَرْتُنَّ	نَصَرْنَ		Fœm.

Futurum.

1	2	3	*Perſ.*	
	تَنْصُرُ	يَنْصُرُ	*Singul.*	Maſc.
أَنْصُرُ				Com.
	تَنْصُرِينَ	تَنْصُرُ		Fœm.
		يَنْصُرَانِ	*Dualis.*	Maſc.
	تَنْصُرَانِ			Com.
		تَنْصُرَانِ		Fœm.
	تَنْصُرُونَ	يَنْصُرُونَ	*Plural.*	Maſc.
نَنْصُرُ				Com.
	تَنْصُرْنَ	يَنْصُرْنَ		Fœm.

Imperatiuus.

Plural. 2	*Dual.* 2	*Singul.* 2	
اُنْصُرُوا		اُنْصُرْ	Maſc.
	اُنْصُرَا		Com.
اُنْصُرْنَ		اُنْصُرِي	Fœm.

Participium.

Plur.	*Dual.*	*Sing.*
نَاصِرُونَ	نَاصِرَانِ	نَاصِرٌ
نَاصِرَاتٌ	نَاصِرَتَانِ	نَاصِرَةٌ

Infi-

Infinitiuus.

نَصْرًا

De Præterito.

Prima & vltima radicis perpetuò phatha habent: media sæpissimè quoque phatha, significatione vel intransitiuâ, vt قَعَدَ *sedit*, vel transitiuâ, vt ضَرَبَ *verberauit*, rariùs kesre, significatione quoque vel intransitiuâ, vt فَرِحَ *gauisus est*, vel transitiuâ, vt عَلِمَ *sciuit*; rarissimè dsham, significatione tantùm intransitiuâ, vt حَسُنَ *bonus fuit.* Ac primæ quidem duæ vocales inter flectendum constanter manent, vltima excidit vt in paradigmate, in quo seruiles quæ in fine ad formationem Numerorum, Personarum & Generum assumuntur satis sunt manifestæ.

De Futuro.

Futurum formatur adscitis literis أَتَيْنَ in principio, & وْنَا in fine, eodem ferè modo quo apud Hebræos seruientibus: *Elif* enim أَتَيْنَ format primam singularem, vt *Nun* pluralem: *Te* secundam vbique personam & tertiam quoque fœmininam in singul. & duali. *Je* tertiam masculinam; & fœmininam quoque in

in plurali. In fine autem *Nun* ſolum, plurale fœmininum format; vt cum و maſculinum; cum ا autem duale, & cum *Ie* ſingul. fœm. ſecundæ perſonæ. Habent autem literæ أَتَيْنَ perpetuò phatha, & prima radicalis giezm: at ſecunda, ſi habet in Præterito dſham, id hîc retinet: vt قَبُحَ *turpis fuit*, يَقْبُحُ: ſi keſre, id in phatha mutat: vt فَرِحَ *gauiſus eſt*, يَفْرَحُ: ſed in نَعِمَ *iucundus fuit*, حَسِبَ *putauit*, يَئِسَ *deſperauit*, يَبِسَ *aruit*, & ſecundùm doctiſſimos Grammaticos etiam in فَضِلَ *excelluit*, قَنِطَ *deſperauit*, & عَرِضَ *receſſit*, keſre non rarò manet, diciturque يَنْعِمُ & يَنْعِمُ, تَحْسِبُ & تَحْسِبُ *&c.* reperies quoque يَنْعُمُ & يَفْضُلُ cum dſham; ſed ea ſunt à præteritis نَعُمَ & فَضُلَ. Si autem ſecunda radicis in præterito phatha habeat, id hîc mutatur in dſham: vt كَتَبَ *ſcripſit*, يَكْتُبُ; vel in keſre, vt ضَرَبَ *verberauit*, يَضْرِبُ: niſi ipſa aut tertia radicis ſit gutturalis; tunc enim etſi ſæpè quoque mutetur, vt نَبَحَ *latrauit*, يَنْبِحُ, دَخَلَ *intrauit*, يَدْخُلُ; non rarò tamen manet, vt شَغَلَ *labo-*

laborauit, يَشْغَلُ, مَنَحَ *donauit*, يَمْنَحُ. Sic quoque à رَكَنَ *associatus fuit*, sine gutturali, est يَرْكَنُ, (quanquam quidam volunt etiam رَكِنَ in præterito dici) & ab أَبَى *noluit* يَأْبَى : sed hoc imperfectum est.

Vltima radicalis habet dsham, quod accedentibus literis يوئا cadit, vt patet in paradigmate. Sed naturalis ista futuri terminatio variatur interdum Apocope, Antithesi, & Paragoge.

Apocope tollit dsham finale, & Nun يوئا, præter id quod format fœminina pluralis, vt hæc sit futuri forma prorsus Hebraica.

أَنْصُرْ	تَنْصُرْ	يَنْصُرْ	*Singular.*
	تَنْصُرِي	تَنْصُرْ	
	تَنْصُرَا	يَنْصُرَا	*Dual.*
		تَنْصُرَا	
نَنْصُرْ	تَنْصُرُوا	يَنْصُرُوا	*Plur.*
	تَنْصُرْنَ	يَنْصُرْنَ	

Vbi vides in plurali masculino abiecto ن assumi ا otiosum, secundum sextum Canonem و.

Accidit autem futuro hæc Apocope ob influentiam particularum quarundam ei præpositarum, scilicet لَمْ *non*, لَمَّا *nondum*, لَا *ne*, & لِ imperatiuum: vt لَمْ يَضْرِبْ *non verberauit*, لَمَّا يَدْخُلْ *nondum ingressus est*, لَا تَذْهَبْ *ne abi*, لِيَكْشِفْ *detegat*. Item إِنْ *si*, مَا *id quod*, *quidquid*, مَنْ *quicunque*, أَيٌّ *idem*, مَهْمَا *quotiescunque*, كَيْفَمَا (& apud nonnullos etiam كَيْفَ) *quomodocunque*, أَنَّى *vbicunque*, أَيْنَ idem, حَيْثُمَا idem, مَتَى *quum*, إِذْمَا idem, أَيَّانَ idem, & in carmine quoque إِذَا, idem. sed ea lege, vt aliud verbum in eodem orationis contextu tanquam retributiuè illis respondeat, vt si dicas: *quidquid facies faciam, aut feci. quocunque ibis ibo. quicunque me amabit amabo illum.* Ac tum si vtrunq. futurum est in vtrunq. influunt: vt إِنْ تَخْرُجْ أَخْرُجْ مَعَكَ, *si egrediaris egrediar tecum.* مَتَى يَجْلِسْ أَجْلِسْ مَعَهُ *quum sedebit sedebo cum illo.* si prius tantum, in illud; *vt* مَا تَصْنَعْ صَنَعْتُ *quidquid facies feci*: si posterius, liber est influxus: vt مَا

مَا صَنَعْتَ أَصْنَعْ & مَا صَنَعْتَ أَصْنَعْ *quidquid fecisti faciam.*

Accidit quoque hæc apocope cùm præcedit Imperatiuus cui futurum respondet: vt أُنْصُرْنِي أَنْصُرْكَ *adiuua me, adiuuabo te*, id est, *si adiuues me adiuuabo te.*

Antithesin similiter inducunt influentiæ particularum quarundam, quæ dsham tertiæ radicalis in phatha mutant, & Nun يونا quoque tollunt: vt hæc sit futuri forma.

Sing.	يَنْصُرَ	تَنْصُرَ	أَنْصُرَ
	تَنْصُرَ	تَنْصُرِي	
Dual.	يَنْصُرَا	تَنْصُرَا	
	تَنْصُرَا		
Plur.	يَنْصُرُوا	تَنْصُرُوا	نَنْصُرَ
	يَنْصُرْنَ	تَنْصُرْنَ	

Particulæ autem quæ hanc mutationem causant sunt.

لَنْ *nequaquam:* vt لَنْ يَضْرِبَ *nequaquam verberabit.*

bit. لَنْ يَضْرِبُوا *nequaquam verberabunt.*

لِ *vt*, Coniu&ctio, *e.g.* جِئْتُ لِأَنْصُرَ *veni vt adiuuem.*

أَنْ idem. vt أُحِبُّ أَنْ تَنْصُرَ *cupio vt adiuues.* Cùm autem ſignificat *quòd*, nihil mutat: vt أَعْلَمُ أَنْ يَنْصُرُ *ſcio quod adiuuabit*: niſi præcedat verbum opinandi, qualia ſunt ظَنَّ حسب زعم &c. tunc enim antitheſin inducit, ſed liberè: vt أَحْسَبُ أَنْ يَنْصُرَ, & أَحْسَبُ أَنْ يَنْصُرُ *puto quòd iuuabit.*

كَيْ idem. vt جَاءَ كَيْ يَضْرِبَكَ *venit vt verberet te.* Sic horum compoſita لِكَيْ, لأَنْ *vt*, & لِكَيْلَا, كَيْلَا, لِئَلَّا, أَلَّا *ne.*

إِذَنْ (quod quidam إِذًا ſcribunt) reſponſionis & retributionis particula, *benè, agè*; cùm ponitur initio ſententiæ, & immediatè (vel intercedente ſolùm iuramento, vocatione, aut negatione,) ante futurum rem futuram ſignificante: vt ſi quis dicenti أَلْتَجِي إِلَيْكَ *confugiam ad te*, reſpondeat إِذَنْ أَنْصُرَكَ *benè, iuuabo te*: vel إِذَنْ وَاللّٰهِ أَنْصُرَكَ *benè, per Deum, iuuabo*

iuuabo te, vel إِذَنْ يَا حَبِيبِي أَنْصُرُكَ *benè, amice mi, iuuabo te*; vel إِذَنْ لَا أَنْصُرُكَ *benè, non iuuabo te*. si quid aliud intercedit, non influit: vt إِذَنْ أَنَا أَنْصُرُكَ *benè, ego iuuabo te*. vt nec si futurum pro præsenti ponitur nec si initio sententiæ nō collocetur: vt يَا حَبِيبِي إِذَنْ أَنْصُرُكَ *ò amice mi, benè, iuuabo te*. Si tamen solum و vel فَ copulatiuum ei præfigitur, liberè influit: vt وَإِذَنْ أَنْصُرَكَ *& benè, (Et bien* Gall.*) adiuuabo te* & وَإِذَنْ أَنْصُرُكَ, quanquam hoc rarius.

حَتَّى cùm significat *vt*, e. g. جَا حَتَّى يَنْصُرَكَ *venit vt adiuuet te*. vel *donec*: vt أَسِيرُ حَتَّى تَغِيبَ الشَّمْسُ *ibo donec occidat sol*.

أَوْ eâdē significatione: *vt* أَرْغَبُ اللّٰهَ أَوْ يَغْفِرَ لِي *rogabo Deum vt parcat mihi*, & أَنْتَظِرُهُ أَوْ يَخْرُجَ *expectabo eum donec egrediatur*.

فَ cùm præfigitur futuro quod dependet à præcedente enuntiationis parte includente imperium, petitionem, optationem, interrogationem, aut negationem, adeoq. causalis potiùs quàm copulatiua Coniunctio est: vt أَنْصُرْنِي فَأَنْصُرَكَ *adiuua me, & adiuuabo*

immabo te. لَا تَضْرِبْ بُطْرُسَ فَيَغْضَبَ *ne verbera Petrū & irascetur*, id est, *ne irascatur*, أَيْنَ بَيْتُكَ فَأَزُورَكَ *vbi est domus tua & inuisam te*, id est, *vt inuisam te.*

و cum Futuro præpositum iungit illud cum præcedente enuntiationis parte includente similiter imperium, petitionem, optationem, interrogationem, aut negationem, significatq́. *& simul*: vt هَلْ تَاكُلُ السَّمَكَ وَتَشْرَبَ اللَّبَنَ *an pisces comedes & simul lac bibes?* لَا تَاكُلِ السَّمَكَ وَتَشْرَبَ اللَّبَنَ *ne comede pisces & simul bibe lac.* alio sensu acceptum nihil mutat: vt هَلْ تَاكُلُ السَّمَكَ وَتَشْرَبُ اللَّبَنَ *an comedes pisces, & bibes lac?* Idem de præcedentibus particulis habendum.

Paragoge adiicit futuro Nun phathatum cum teſdid hoc modo.

أَنْصُرَنَّ	يَنْصُرَنَّ تَنْصُرَنَّ تَنْصُرَنَّ تَنْصُرِنَّ	*Sing.*
تَنْصُرَانِّ	يَنْصُرَانِّ تَنْصُرَانِّ	*Dual.*

Plur.

يَنْصُرُنَّ تَنْصُرُنَّ } *Plur.*
نَنْصُرَنَّ يَنْصُرْنَانِّ تَنْصُرْنَانِّ

aut gjezmatum ſine teſdid, ſed in ſingulari ſolùm, ac plurali maſculino & communi: in hunc modum,

يَنْصُرَنْ تَنْصُرَنْ } *Sing.*
أَنْصُرَنْ تَنْصُرُنْ تَنْصُرِنْ

يَنْصُرُنْ تَنْصُرُنْ } *Plur.*
نَنْصُرَنْ

Illud Nun paragogicum graue, hoc leue vocatur.

Vides autem vt ante Nun, dſham tertiæ radicalis in phatha mutetur; itemque و & ي ſeruiles in fine excidant; & in plurali fœminino ا inſeratur, ne tria Nun concurrant.

Adhibetur autem ferè ſolùm hæc paragoge cùm futurum rem futuram quodammodo petit; vt fit interrogando, imperando, vel optando: vt هَلْ تَنْصُرَنَّ vel هَلْ تَنْصُرَنْ *an adiuuabis?* لِيَنْصُرَنَّ & لِيَنْصُرَنْ *adiuuet:* لَيْتَ يَنْصُرَنَّ & لَا تَنْصُرَنَّ & لَا تَنْصُرَنْ *ne adiuua.*

&

& لَيْتَ يَنْصُرَنْ & لَيْتَ يَنْصُرَنَّ *vtinam adiuuet* &c. Et cùm præcedit iuramentum: vt وَاللّٰهِ يَنْصُرَنَّ *Per Deum, iuuabit.*

De Imperatiuo.

IMPERATIVVS formatur præpoſito elif vnionis cùm keſre: vt اِعْلَمْ *ſcito,* اِضْرِبْ *verbera,* niſi penultimæ vocalis, quæ talis ſemper eſt qualis in futuro, ſit dſham: tunc enim & elif dſham habet, vt اُنْصُرْ *iuua.* Prima radicis giezm poſſidet; vt & vltima, quamdiu augmenti vocalem nullam recipit. Formationi autem Generum & Numerorum hîc inſeruiunt literæ يونا vt in Futuro, cuius Nun paragogicum hîc locum quoque habet: ſic,

Plur.	*Dual.*	*Sing.*
اُنْصُرُنَّ	اُنْصُرَانِّ	اُنْصُرَنَّ
اُنْصُرْنَانِّ		اُنْصُرِنَّ

& ſine teſdid:

اُنْصُرُنْ		اُنْصُرَنْ
		اُنْصُرِنْ

Secundam autem perſonam tantùm agnoſcit Imperatiuus

peratiuus: reliquæ per futurum giezmatum exprimuntur, præfixo ل cum kesre: vt لِيَنْصُرْ *adiuuet*, لِنَنْصُرْ *adiuuemus*, quod & secundæ interdum contingit: vt لِتَنْصُرْ *adiuua*. Sed excidit kesre τῶ ل cùm præfigitur و vel ف; vt فَلْيَنْصُرْ & وَلْيَنْصُرْ *adiuuet*.

Prohibitiones quoq. per Futurum, præpositâ giezmante particulâ لا *ne* concipi, iam suprà dictum est.

De Participio.

HVIVS prima radicalis habet phatha, in quo elif quiescit, secunda kesre; vltima dsham nunnatum, vt in Nominibus, quorum more etiam fœmininum & numeros format; vnde eâ de re hîc nihil dico.

De Infinitiuo.

VERBORVM transitiuorum infinitiuus regularis est نَصْرًا, vt ضَرَبَ ضَرْبًا *verberando verberauit*, فَهِمَ فَهْمًا *intelligendo intellexit*: Intransitiuorum autem, si media radicalis in Præterito habet phatha, نُصُورًا; vt قَعَدَ قُعُودًا *sedit*, si dsham, نُصُورَةً; vt سَهُلَ سُهُولَةً *facilis fuit*, vel نَصَارَةً; vt جَزُلَ جَزَالَةً *abundauit*, si kesre, نَصْرًا

نَصْرًا ; vt فَرَحًا فَرِحَ *gauisus est*. Sed innumera excipiuntur quæ aliter Infinitiuum formant. adduntque Grammatici hisce quinque formis alias 27, vt 32 sint in vniuersum; nempe,

25 نَصِرًا	17 نَصْرَى	9 نِصَارًا	1 نَصْرًا
26 نَصِرَةً	18 نُصْرَى	10 نَصْرَةً	2 نُصْرًا
27 نُصُورًا	19 نِصْرَى	11 نُصْرَةً	3 نِصْرًا
28 نُصُورَةً	20 نَصَرَانًا	12 نِصْرَةً	4 نَصَرًا
29 مَنْصَرًا	21 نُصْرَانًا	13 نَصَرَةً	5 نُصُرًا
30 مَنْصَرَةً	22 نِصْرَانًا	14 نَصَارَةً	6 نِصَرًا
31 مَنْصِرًا	23 نَصُورًا	15 نُصَارَةً	7 نَصَارًا
32 مَنْصِرَةً	24 نَصِيرًا	16 نِصَارَةً	8 نُصَارًا

Paradigma Passiui.

Præteritum.

1	2	3	*Pers.*	
	نُصِرْتَ	نُصِرَ	*Sing.*	Masc.
نُصِرْتُ				Com.
	نُصِرْتِ	نُصِرَتْ		Fœm.

Masc.

	نَصَرَا	Dual.	Masc.
نَصَرْتُمَا			Com.
	نَصَرَتَا		Fœm.

	نَصَرُوا نَصَرْتُمْ	Plur.	Masc.
نَصَرْنَا			Com.
	نَصَرْنَ نَصَرْتُنَّ		Fœm.

Futurum.

	يَنْصُرُ تَنْصُرُ	Sing.	Masc.
أَنْصُرُ			Com.
	تَنْصُرُ تَنْصُرِينَ		Fœm.

	يَنْصُرَانِ	Dual.	Masc.
تَنْصُرَانِ			Com.
	تَنْصُرَانِ		Fœm.

	يَنْصُرُونَ تَنْصُرُونَ	Plur.	Masc.
نَنْصُرُ			Com.
	يَنْصُرْنَ تَنْصُرْنَ		Fœm.

Participium.

Plur.	Dual.	Sing.	
مَنْصُورُونَ	مَنْصُورَانِ	مَنْصُورٌ	Masc.
مَنْصُورَاتٌ	مَنْصُورَتَانِ	مَنْصُورَةٌ	Fœm.

Præteritum & Futurū vocalibus tantùm ab actiuis differunt: habetque præteriti prima perpetuò dſham, & ſecunda Keſre: futuri أتين ſimiliter dſham, & ſecunda radicis phatha. in reliquis cum Actiuo conueniunt. Participium initio aſſumit م cum phatha, & و quieſcens in dſham ante vltimam.

Eſt & participium quoddam formæ نَصِيرٌ; quod nunc actiuum eſt, vt رَحِيمٌ *miſereſcens*; nunc paſſiuum, vt قَتِيلٌ *occiſus*.

Imperatiuus hic nullus eſt; ſed pro eo venit Futurum cum لِ Imperatiuo gjezmante: vt لِيُنْصَرْ *adiuuetur*, لِأُنْصَرْ *adiuuare*, لِنُنْصَرْ *adiuuemur*, &c.

CAPVT TERTIVM.

De quadriliteris, & Coniugationibus deriuatiuis primæ claſſis.

QVADRILITERA, & verba deriuatiua primæ claſſis eodem ferè modo flectuntur: & in eo ſolùm à præcedenti differunt, quòd,

1 Penultima radicalis in Actiui præterito perpetuò phatha, in Futuro verò keſre habet: أتين autem non minùs in Actiuo quàm in Paſſiuo dſham afficiuntur: vt دَحْرَجَ *volvit* يُدَحْرِجُ, كَسَّرَ *fregit*

git يُكَسَّرُ : دُحْرِجَ ، يُدَحْرَجُ *volutus est* تَدَحْرَجَ ، فُرِّحَ *exhi-laratus fuit* يُفَرَّحُ.

2 Imperatiuus formatur à Futuro, ſola abiectione اَتَيْن & vltimæ vocalis: vt دَحْرِجْ *volve*, كَسِّرْ *frange*.

3 Participium vtrumque à ſuo formatur Futuro, م pro اَتَيْن poſito, & Nunnatâ vocali vltimâ vt مُدَحْرِجٌ *volvens*, مُكَسِّرٌ *frangens*: & in paſſiuo مُدَحْرَجٌ *volutus*, مُفَرَّحٌ *exhilaratus*.

4 Infinitiuos habent ſpeciales: دَحْرَجَ ſcilicet دِحْرَاجًا .

فَعَّلَ ، تَفْعِيلًا ; & interdum quoque تَفْعِلَةً ,

تِفْعَالًا ، فُعَالًا ، فِعَالًا ، فِعَّالًا vel .

فَاعَلَ ، مُفَاعَلَةً & فِعَالًا , vel فِيعَالًا .

أَفْعَلَ , إِفْعَالًا , raro فَعَالًا aut فَعَالَةً .

5 أَفْعَلَ accedentibus اَتَيْن abiicit ا , ſecundum regulam. (ا initiale formans verba deriuatiua, characteriſticâ temporis præfixâ, cum ſua vocali abiicitur.)

Regula abiectionis.

I 3

tur.) vt يَنْصِرُ pro يَأنْصِرُ, ab أَنْصَرَ: vnde in Imperat. vbi أَيْبَنْ recedunt, elif cum vocali sua redit: vt أَنْصِرْ ;vbi non est putandum formare Imperatiuum, & vnionis esse.

6 فَاعَلَ mutat ا in و in Præt. passiuo: vt نُوصِرَ pro نُاصِرَ : iuxta secundum canonem de elif quiescente.

Quæ omnia initialibus Paradigmatis vocibus breuiter hoc modo visum est proponere.

Actiuum.

	Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
	فِعْلَالًا	مُفَعْلِلٌ	فَعْلِلْ	يُفَعْلِلُ	فَعْلَلَ
2	تَفْعِيلًا	مُفَعِّلٌ	فَعِّلْ	يُفَعِّلُ	فَعَّلَ
3	مُفَاعَلَةً	مُفَاعِلٌ	فَاعِلْ	يُفَاعِلُ	فَاعَلَ
4	إِفْعَالًا	مُفْعِلٌ	أَفْعِلْ	يُفْعِلُ	أَفْعَلَ

Passivum.

Part.	*Fut.*	*Præt.*
مُفَعْلَلٌ	يُفَعْلَلُ	فُعْلِلَ

فُعِّلَ

مُفَعَّلٌ	يُفَعَّلُ	فُعِّلَ	2
مُفَاعَلٌ	يُفَاعَلُ	فُوعِلَ	3
مُفْعَلٌ	يُفْعَلُ	أُفْعِلَ	4

CAPVT QVARTVM,

De reliquis deriuatiuis.

IN reliquis Coniugationibus deriuatiuis Actiui Præteriti penultima ſemper quoque phatha habet.

Futurum autem fit à Præterito, præfixis أَيْتِن cum phatha, elif initiali ſi quod ſit cadente, ſecundum regulã Abiectionis, & phatha vltimo in regulare dſham mutato, penultimo autem in keſre, præterquam in تَفَعَّلَ, & تَفَاعَلَ, quæ id retinent. vt إِجْتَمَعَ *congregatus eſt* يَجْتَمِعُ; إِسْتَعْمَلَ *vſurpauit* يَسْتَعْمِلُ, تَكَسَّرَ *fractus fuit* يَتَكَسَّرُ. تَبَاعَدَ *receſſit* يَتَبَاعَدُ. Ac formæ iſtæ duæ à ت inchoatæ id compendii cauſã interdum abiiciunt, cùm أَيْتِن ت præfigitur: vt تَكَسَّرُ pro تَتَكَسَّرُ, تَبَاعَدُ pro تَتَبَاعَدُ: quæ ne arbitreris eſſe futura à فَعَّلَ & فَاعَلَ, facilè impe-

impedient vocales, nam eorum futura actiua, sunt يُفَاعِلُ & يُفَعِّلُ; passiua, يُفَعَّلُ & يُفَاعَلُ.

Imperatiuus fit sicut in quadriliteris: vt يَتَكَسَّرُ *frangetur*, تَكَسَّرْ *frangitor*, ا abiecto, si quod est, redeunte, sed cum kesre, يَسْتَعْمِلُ *vsurpabit*, إِسْتَعْمِلْ *vsurpa*.

Participium assumit م cum dsham, & penultimam vocalem kesre perpetuò habet: vt مُسْتَعْمِلٌ *vsurpans*, مُتَبَاعِدٌ *recedens*.

Infinitiuus autem cuiusque coniugationis mox patebit.

Passivum nona & vndecima non agnoscunt: reliquæ formant præteritum ab Actiuo, primis duabus vocalibus in dsham mutatis, & penultimâ in kesre, vt تُعُلِّمَ تُفُعِّلَ, & Futurum quoque à fut. actiuo phatha literarum أتين in dsham, & kesre penultimo in phatha conuerso: vt يُسْتَفْعَلُ يُسْتَعْمَلُ. Participium autem à Futuro, م pro أتين posito, vt مُسْتَفْعَلٌ. Itaque huiusmodi est Paradigma.

Actiuum

Actiuum.

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*	
تَفَعُّلًا	مُتَفَعِّلٌ	تَفَعَّلْ	يَتَفَعَّلُ	تَفَعَّلَ	5
تَفَاعُلًا	مُتَفَاعِلٌ	تَفَاعَلْ	يَتَفَاعَلُ	تَفَاعَلَ	6
اِنْفِعَالًا	مُنْفَعِلٌ	اِنْفَعِلْ	يَنْفَعِلُ	اِنْفَعَلَ	7
اِفْتِعَالًا	مُفْتَعِلٌ	اِفْتَعِلْ	يَفْتَعِلُ	اِفْتَعَلَ	8
اِفْعِلَالًا	مُفْعَلٌّ	اِفْعَلِلْ	يَفْعَلُّ	اِفْعَلَّ	9
اِسْتِفْعَالًا	مُسْتَفْعِلٌ	اِسْتَفْعِلْ	يَسْتَفْعِلُ	اِسْتَفْعَلَ	10
اِفْعِيلَالًا	مُفْعَالٌّ	اِفْعَالِلْ	يَفْعَالُّ	اِفْعَالَّ	11
اِفْعِيعَالًا	مُفْعَوْعِلٌ	اِفْعَوْعِلْ	يَفْعَوْعِلُ	اِفْعَوْعَلَ	12
اِفْعِوَّالًا	مُفْعَوِّلٌ	اِفْعَوِّلْ	يَفْعَوِّلُ	اِفْعَوَّلَ	13

Passiuum.

Part.	*Fut.*	*Præt.*	
مُتَفَعَّلٌ	يُتَفَعَّلُ	تُفُعِّلَ	5
مُتَفَاعَلٌ	يُتَفَاعَلُ	تُفُوعِلَ	6
مُنْفَعَلٌ	يُنْفَعَلُ	اُنْفُعِلَ	7

K 8 اُفْتُعِلَ

8 اِفْتَعَلَ يَفْتَعِلُ مُفْتَعِلٌ

10 اِسْتَفْعَلَ يَسْتَفْعِلُ مُسْتَفْعِلٌ

12 اِفْعَوْعَلَ يَفْعَوْعِلُ مُفْعَوْعِلٌ

13 اِفْعَوَّلَ يَفْعَوِّلُ مُفْعَوِّلٌ

Et ſic quoque quadrilitera.

Actiuum.

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
تَفَعْلُلًا	مُتَفَعْلِلٌ	تَفَعْلَلْ	يَتَفَعْلَلُ	تَفَعْلَلَ
اِفْعِنْلَالًا	مُفْعَنْلِلٌ	اِفْعَنْلِلْ	يَفْعَنْلِلُ	اِفْعَنْلَلَ
اِفْعِلْلَالًا	مُفْعَلِلٌّ	اِفْعَلْلِلْ	يَفْعَلِلُّ	اِفْعَلَلَّ

Paſſiuum.

تُفُعْلِلَ يُتَفَعْلَلُ مُتَفَعْلَلٌ

اُفْعُنْلِلَ يُفْعَنْلَلُ مُفْعَنْلَلٌ

اُفْعُلِلَّ يُفْعَلَلُّ مُفْعَلَلٌّ

CAP.

CAPVT QVINTVM.

De verbo Surdo seu defectiuo secunda radicali.

HACTENVS de verbo perfecto: Imperfectum est triplex: Surdum seu Defectiuum, Hamzatum, & Quiescens.

Surdum est quod vltimam radicalem penultimæ similem habet, quarum prior posteriori vocalem habenti per tesdid inseritur, propriâ vocali vel abiectâ, si præcedens vocalem habeat, vt مَدَّ pro مَدَدَ *extendit*, مُدَّ pro مُدِدَ *extensus est*, vel in præcedentem reiectâ, si ea giezm habeat, vt يَمُدُّ pro يَمْدُدُ *extendet*, يُمَدُّ pro يُمْدَدُ *extendetur*. Dixi posteriori vocalem habenti: nam cùm ea giezm habet nequit fieri contractio, vt مَدَدْتَ *extendisti*. Itaque huiusmodi est eius coniugatio.

Præteritum.

	1	2	3		
		مَدَدْتَ	مَدَّ		Masc.
	مَدَدْتُ			*Sing.*	Com.
		مَدَدْتِ	مَدَّتْ		Fœm.
			مَدَّا		Masc.
		مَدَدْتُمَا		*Dual.*	Com.
			مَدَّتَا		Fœm.

1	2	3		
	مُدَدْتُمْ	مُدُّوا	*Plur.*	Masc.
مُدَدْنَا				Com.
	مُدَدْتُنَّ	مُدَدْنَ		Fœm.

Futurum.

	تُمُدُّ	يُمُدُّ	*Sing.*	Masc.
اَمُدُّ				Com.
	تُمُدِّينَ	تُمُدُّ		Fœm.
		يُمُدَّانِ	*Dual.*	Masc.
تُمُدَّانِ				Com.
		تُمُدَّانِ		Fœm.
	تُمُدُّونَ	يُمُدُّونَ	*Plur.*	Masc.
نُمُدُّ				Com.
	تُمْدُدْنَ	يُمْدُدْنَ		Fœm.

Imperat.

Plur.	*Dual.*	*Sing.*	
اُمْدُدُوا		اُمْدُدْ	Masc.
	اُمْدُدَا		Com.
اُمْدُدْنَا		اُمْدُدِي	Fœm.

Parti-

Participium.

Plur.	*Dual.*	*Sing.*	
مَادُّونَ	مَادَّانِ	مَادٌّ	Masc.
مَادَّاتٌ	مَادَّتَانِ	مَادَّةٌ	Fœm.

Infinitiuus.

مَدًّا

De Præterito.

SIMILIS ratio eſt eorum, quorum media radicalis habet dſham vel keſre, vt مَسَّ *tetigit* pro مَسِسَ, مَسِسْتَ *tetigiſti*, &c.

De Futuro.

SIC cùm penultima radicalis habet phatha vel keſre, vt يَعَضُّ *mordebit* pro يَعْضَضُ, يَفِرُّ *fugiet* pro يَفْرِرُ. Si particula giezmans ſeu apocopen inducens præponitur, vltimaque radicis giezme recipit, omnia regularia ſunt: vt لَمْ يَمْدُدْ *non extendit*, لَمْ يَعْضَضْ *non momordit*, لَمْ يَفْرِرْ *non fugit*: vel, vt contractio fieri poſſit, loco giezme inducitur phatha vel keſre, vt لَمْ

لَمْ يَمُدَّ , لَمْ يَفِرَّ , لَمْ يَعَضَّ vel لَمْ يَعُضَّ &c. interdum etiam manet dsham cùm penultima radicalis dsham quoque habet: vt لَمْ يَمْدُدْ.

De Imperatiuo.

IMPERATIVVS, vt vides, regulariter flectitur, sed & (excepto plur. fœm.) non raró contractionem patitur, hoc modo.

Plur.	*Dual.*	*Sing.*
مُدُّوا	مُدَّا	مُدَّ
		مُدِّي

Vbi ا imperatiuum omittitur secundum regulam: Elif imperatiuum non præfigitur literæ vocalem habenti. In singul. Masc. tertia, quo tesdid recipere possit, accipit phatha, vt مُدَّ, vel kesre, vt مُدِّ *extende.* *Canon imperii.*

De Participio & Infinitiuo.

PARTICIPIVM & Infinitiuus perpetuò contrahuntur eo modo quo in paradigmate.

Similis est ratio Passiui, vt:

Præteritum.

مُدَّ مُدِدْتَ
مُدَّتْ مُدِدْتِ مُدِدْتُ } *Sing.*

Dual.

&c. مُدِدْتُمَا	مُدَّا مُدَّتَا	*Dual.*

Futurum.

أُمَدُّ	تُمَدُّ تُمَدِّينَ	يُمَدُّ تُمَدُّ	*Sing.*
&c.	تُمَدَّانِ	يُمَدَّانِ تُمَدَّانِ	*Dual.*

Participium.

	Dual.	*Sing.*
&c.	مَمْدُودَانِ مَمْدُودَتَانِ	مَمْدُودٌ مَمْدُودَةٌ

مُدَّ est pro مُدِدَ : abiiciturque kesre, quia litera præcedens habet vocalem. يُمَدُّ autem pro يُمْدَدُ retrocedente phatha, quia præcedit giezm. Participium regulare est, ob و illud quiescens insertum.

Deriuatiuarum Coniugationum eadem est ratio: vt أَمَدَّ

أَمَدَّ pro أَمْدَدَ   يُمِدُّ pro يُمْدِدُ

اِنْمَدَّ pro اِنْمَدَدَ   يَنْمَدُّ pro يَنْمَدِدُ

اِسْتَمَدَّ pro اِسْتَمْدَدَ   يَسْتَمِدُّ pro يَسْتَمْدِدُ

& ſic cæteræ; exceptis iis quæ teſdid habent: eæ enim perfectè flectuntur (quia vnum teſdid duas compenſare literas nequit; aut vna litera duo ſuſtinere teſdid.) vt:

مُدَّ مُدَّتْ

&c. مُدِدْتُ   مُدَّتَا مُدِدْنَ

تُمُدِّدَ تُمُدِّدَتْ

&c. تُمُدِّدْتُ   تُمُدِّدَتَا تُمُدِّدْنَ

Obſeruatio I.

Obſeruandum autem eſt verba perfecta trilitera nonæ & vndecimæ Coniugationis, & quadrilitera quartæ, id eſt, quæ vltimam radicis afficiunt teſdid, eandem hanc rationem ſequi: dicitur enim

اِصْفَرَّ pro اِصْفَرَرَ   يَصْفَرُّ pro يَصْفَرِرُ

اِصْفَارَّ pro اِصْفَارَرَ   يَصْفَارُّ pro يَصْفَارِرُ

اِقْشَعَرَّ pro اِقْشَعْرَرَ   يَقْشَعِرُّ pro يَقْشَعْرِرُ

vnde

vnde cùm secunda geminatorum requirit giezm, separatim vtraq. scribitur, vt, اِقْشَعْرَرْتُ اِقْشَعْرَرْتِ اِصْغَرَرْتُ اِصْغَرَرْتِ : & sic in Futuro giezmato, & Imperatiuo: vbi tamen & contractio adhiberi potest phathatâ vel kesratâ vocali vltimâ, quemadmodum in Surdis, hoc modo:

Futurum giezmatum.

يَصْغَرِرْ		يَصْغَرَّ		يَصْغَرِّ
يَصْغَارِرْ	&	يَصْغَارَّ	&	يَصْغَارِّ
يَقْشَعْرِرْ		يَقْشَعِرَّ		يَقْشَعِرِّ

Imperatiuus.

اِصْغَرِرْ		اِصْغَرَّ		اِصْغَرِّ
اِصْغَارِرْ	&	اِصْغَارَّ	&	اِصْغَارِّ
اِقْشَعْرِرْ		اِقْشَعِرَّ		اِقْشَعِرِّ

Vbi vides in nona & vndecima penultimam Futuri kesre quoque habere, etsi id in contractione excidit, quia litera antecedens vocalem possidet.

Obseruatio II.

VERBA terminata literis ن & ت hîc quoque,

vt L

vt apud Hebræos, illas cùm giezm habent ante ن vel ت seruile sequenti inserunt, secundum Canonem de secunda syllabæ mixtæ literâ vt زَيَّنَّا *ornauimus* pro زَيَّنْنَا, سَكَتَّ *tacuisti* pro سَكَتْتَ. Sed non videntur propterea imperfectis annumeranda esse: sicut nec quæ à ن vel ت inchoantur, quòd ن & ت characteristicæ coniugationum in iis delitescant, vt إِنَّقَبَ *perfossus est*, pro إِنْنَقَبَ, إِتَّجَرَ *negotiatus est*, pro إِتْتَجَرَ. Vide Caput primum huius libri.

CAPVT SEXTVM.

De verbo Hamzato.

VERBVM Hamzatum est cuius radicalium aliqua est Hamze, seu elif mobile: vt أَثَرَ *maluit*, سَأَلَ *interrogauit*, هَنَأَ *concoxit*: flectiturque eodem modo quo verbum perfectum, obseruatis solùm Canonibus illis qui de elif tum mobili tum quiescente traduntur Cap. quinto libri primi.

Itaque huiusmodi est flexio Hamzati Phe, seu primâ radicali.

Actiuum.

Præt. أَزَرَ regulariter. Fut. يَأْزُرُ reg.

Imp.

Imp. إِيثِرْ pro إِأْثِرْ iuxta Canon fecun. de elif quiefcente.

Part. آثِرٌ pro أَأْثِرٌ iuxta Canon. prim. de elif quiefcente.

Inf. أَثْرٌ reg.

Cùm ا imperatiuum dfham habet, mutatur hamze in و, iuxta Can. fec. de elif quiefcente: vt أُومُلْ pro اُأْمُلْ: fed أَخَذَ *accepit*, أَكَلَ *comedit*, أَمَرَ *præcepit*, abiiciunt hamze cum ا imperatiuo, habentque خُذْ *accipe*, كُلْ *ede*, & مُرْ *iube*: reperias tamen etiam, quanquam rariffimè, أُوْكُلْ, ac أُوْمُرْ, & ab hoc, cum و copulatiuo وَأْمُرْ.

Paffiuum.

Præt. أُثِرَ regulariter.

Fut. يُوثَرُ pro يُأْثَرُ iuxta Can. fec. de ا quiefcente.

Part. مَأْثُورٌ regulariter.

Sic in secunda & tertia Coniugatione.

يُؤَثِّرُ		يُأَثِّرُ		يُنَصِّرُ	
مُؤَثِّرٌ		مُأَثِّرٌ		مُنَصِّرٌ	
يُؤَثَّرُ		يُأَثَّرُ		يُنَصَّرُ	
مُؤَثَّرٌ		مُأَثَّرٌ		مُنَصَّرٌ	
يُؤَاثِرُ	pro	يُأَاثِرُ	instar	يُنَاصِرُ	secundum primũ Canonem de elif mobili.
مُؤَاثِرٌ		مُأَاثِرٌ		مُنَاصِرٌ	
يُؤَاثَرُ		يُأَاثَرُ		يُنَاصَرُ	
مُؤَاثَرٌ		مُأَاثَرٌ		مُنَاصَرٌ	
مُؤَاثَرَةٌ		مُأَاثَرَةٌ		مُنَاصَرَةٌ	

In tertia & quarta,

آزَرَ pro أَأْزَرَ , instar نَاصَرَ & أَنْصَرَ secundùm canonem primum de elif quiescente.

يُوثِرُ		يُأْثِرُ		يُنْصِرُ	
مُوثِرٌ	pro	مُأْثِرٌ	instar	مُنْصِرٌ	iuxta secũdum canonẽ de elif quiescente.
يُوثَرُ		يُأْثَرُ		يُنْصَرُ	
مُوثَرٌ		مُأْثَرٌ		مُنْصَرٌ	

Ita

Ita & in cæteris coniugationibus hamze ob dsham, kesre, aut aliud hamze mutatur, aut excidit, secundum Canones memoratos: reliqua omnia perfecta sunt.

Hamzata autem Ain & Lam eandem quoque rationem sequuntur: vt,

سَايَلَ pro سَاأَلَ instar نَاصَرَ
هَانَيَ pro هَانَأَ

سُيِلَ pro سُئِلَ instar نُصِرَ
هُنِيَ pro هُنِئَ

Sed obseruandum est hamzata Ain interdum etiam, etsi rariùs, coniugari more quiescentium, ita vt hamze vocali suâ abiectâ, vel ad literam præcedentem giezm habentem reiectâ, quiescat: vt سَالَ pro سَأَلَ يَسَالُ pro يَسْأَلُ, & سَلْ pro إِسْأَلْ, vbi vtrumque elif excidit; radicale quidem, secundum quartum canonem و & ي: imperatiuum verò, secundum Canonem imperii.

CAPVT SEPTIMVM.

De verbo Quiescente Phe و & ي.

VERBA quiescentia sunt quæ radicalem aliquam habent و vel ي, siue prima ea sit, vt وَجَدَ *inuenit*, يَسَرَ *aleâ lusit*; siue secunda, vt قَوَلَ *dixit*, بَيَعَ *vendidit*; siue vltima, vt رَمَيَ *iecit*, غَزَوَ *oppugnauit*.

Ac quiescentia quidem Phe و exiguam habent anomaliam; quæ in eo potissimùm consistit, quòd و excidit in Futuro actiuo primæ coniugationis, cùm penultima eius litera habet kesre (quod hîc plerisque etiam illis verbis contingit, quorum secunda radicalis in præterito kesre habet:) vt,

وَعَدَ *assignauit*	Fut.	يَعِدُ	pro	يَوْعِدُ	vt	يَضْرِبُ
وَرِثَ *hæreditauit*		يَرِثُ		يَوْرِثُ		
وَمِقَ *amauit.*		يَمِقُ		يَوْمِقُ		

Quod etiam Imperatiuo tunc accidit: vt عِدْ pro اِوْعِدْ, مِقْ pro اِوْمِقْ: & Infinitiuo cùm est formæ فِعْلَةٌ, vt عِدَةٌ pro وِعْدَةٌ, مِقَةٌ pro وِمْقَةٌ: si verò

ſi verò alîus formæ eſt, regulariter formatur, vt أُوْغَلْ, inſtar أُنْصُرْ.

Cùm autem penultima rad. in futuro keſre non habet, regulare eſt, vt وَجُهَ *tendit* يَوْجُهُ ; وَجِلَ *timuit* يَوْجَلُ (quidam tamen tunc euphoniæ causâ و in ا mutant, dicuntq. يَاجَلُ ; alii in ي mobile, يَيْجَلُ, alii in ي quieſcens poſt keſre quod ponitur loco phatha literarum اتين, يِيجَلُ) ſic & Imperatiuus vt أُوجُهْ ; at ſi ا habet keſre, و mutatur in ي, ſecundum primum canonem و : vt إِيجَلْ pro إِوْجَلْ inſtar إِعْلَمْ.

Sed وَطِئَ *ſubiecit*, وَسِعَ *amplus fuit*, وَقَعَ *cecidit*, وَدَعَ *ſiuit*, & وَضَعَ *poſuit*, etſi forment futurum cum phatha ad penultimam, و tamen non ſecus ac ſi penultima keſre haberet abiiciunt, quia phatha illud habent pro keſre, ob vltimam gutturalem, dicitúrque يَقَعُ, يَسَعُ, يَطَأُ &c. & in Imp. قَعْ سَعْ طَأْ &c.

Sic & ſine gutturali يَذَرُ *ſinit*, ab inuſitato in Præterito & Part. وَذَرَ.

Quie-

Quiescentia autem Phe ي, mutant illud in و cùm giezm habet post dsham, secundùm primum canonem ي: vt أَيْسَرَ *diues fuit* habet in Futur. يُوسِرُ pro يُيْسِرُ instar يُنْصِرُ, & in Participio مُوسِرٌ pro مُيْسِرٌ vt مُنْصِرٌ.

In reliquis omnibus vtraq. perfecta sunt; nisi quòd in Coniugatione octaua اِفْتَعَلَ, و & ي in ت mutant, idque ت characteristico per teſdid inserunt, vt dictum est huius libri Cap. primo, vt

اِتَّعَدَ	pro	اِوْتَعَدَ	اِتَّسَرَ	pro	اِيتَسَرَ
يَتَّعِدُ		يَوْتَعِدُ	يَتَّسِرُ		يَيْتَسِرُ
مُتَّعِدٌ		مُوتَعِدٌ	مُتَّسِرٌ		مُيْتَسِرٌ
اِتِّعَادًا		اِوْتِعَادًا	اِتِّسَارًا		اِيتِسَارًا

Manent tamen interdum, & accommodant sese vocali præcedenti, cui, si non sunt, fiunt homogeneæ, vt

اِيتَعَدَ	pro	اِوْتَعَدَ	اِيتَسَرَ		
يَاتَعِدُ		يَوْتَعِدُ	يَاتَسِرُ	pro	يَيْتَسِرُ
مُوتَعِدٌ			مُوتَسِرٌ		مُيْتَسِرٌ
اِيتِعَادًا	pro	اِوْتِعَادًا	اِيتِسَارًا		

CAPVT OCTAVVM.

De Quiescente Ain.

QVIESCENTIA Ain ab Arabibus vocantur Concaua; suntque ea quæ habent mediam radicalem و vel ي, quæ in prima, quarta, septima, octaua & decima Coniugatione aut exciduntaut vocali sua amissa quiescunt; vnde maximam in iis hæc verba habent irregularitatem.

Paradigmata primæ Cōiugationis sunt huiusmodi.

Concauum ي	*Concauum* و	
	Præteritum.	
بَاعَ بِعْتَ بِعْتُ	قَالَ قُلْتَ قُلْتُ	S.
بَاعَتْ بِعْتِ	قَالَتْ قُلْتِ	
بَاعَا بِعْتُمَا	قَالَا قُلْتُمَا	D.
بَاعَتَا	قَالَتَا	
بَاعُوا بِعْتُمْ بِعْنَا	قَالُوا قُلْتُمْ قُلْنَا	P.
بِعْنَ بِعْتُنَّ	قُلْنَ قُلْتُنَّ	
	Futurum.	
يَبِيعُ تَبِيعُ أَبِيعُ	يَقُولُ تَقُولُ أَقُولُ	S.
تَبِيعُ تَبِيعِينَ	تَقُولُ تَقُولِينَ	

Dual. M

يَبِيعَانِ تَبِيعَانِ	يَقُولَانِ تَقُولَانِ	D.
تَبِيعَانِ	تَقُولَانِ	
يَبِيعُونَ تَبِيعُونَ تَبِيعُ	يَقُولُونَ تَقُولُونَ تَقُولُ	P.
يَبِعْنَ تَبِعْنَ	يَقُلْنَ تَقُلْنَ	

Imperatiuus.

Plur.	Dual.	Sing.	Plur.	Dual.	Sing.
بِيعُوا	بِيعَا	بِعْ	قُولُوا	قُولَا	قُلْ
بِعْنَ		بِيعِي	قُلْنَ		قُولِي

Participium.

Plur.	Dual.	Sing.	Plur.	Dual.	Sing.
بَائِعُونَ	بَائِعَانِ	بَائِعٌ	قَائِلُونَ	قَائِلَانِ	قَائِلٌ
بَائِعَاتٌ	بَائِعَتَانِ	بَائِعَةٌ	قَائِلَاتٌ	قَائِلَتَانِ	قَائِلَةٌ

Infinitiuus.

قَوْلًا . بَيْعًا

De Præterito.

IN tertiis perſonis (excepta plurali fœm.) و & ي vocali ſua abiectâ mutantur in ا quieſcens poſt phatha primæ radicalis, vt ſint pro

قَوَلَ

قَوُلَ قَوُلَتْ | قَوُلَا قَوُلَتَا | قَوُلُوا

بَيَعَ بَيَعَتْ | بَيَعَا بَيَعَتَا | بَيَعُوا

& ſic quoque cùm media habet keſre vel dſham, vt خَافَ *timuit* pro خَوِفَ, طَالَ *longus fuit*, pro طَوُلَ, هَابَ *pauit* pro هَيِبَ.

In reliquis ipſæ excidentes (iuxta Canonem quartum و & ي) vocalem ſuam ad literam præcedentem, cuius vocalis perditur, reiiciunt, immutatam quidem ſi eſt keſre vel dſham, vt

خُوِفْتَ خُوِفْتِ | pro | خِفْتَ خِفْتِ &c.
طَوُلْتَ طَوُلْتِ | pro | طُلْتَ طُلْتِ &c.
هَيِبْتَ هَيِبْتِ | pro | هِبْتَ هِبْتِ &c.

at mutatam, ſi eſt phatha; in dſham quidem cùm quieſcens eſt و, vt

قَوُلْتَ قَوُلْتِ قَوُلْتُ pro { قُلْتَ قُلْتِ قُلْتُ &c.

in keſre verò cùm eſt ي, vt

بَيَعْتَ بَيَعْتِ بَيَعْتُ pro { بِعْتَ بِعْتِ بِعْتُ &c.

Itaque prima radicalis concauorum ي in iſtis per-

personis kesre perpetuò habet: nam formam فُعِلَ inueniri in iis non puto: at in concauis و, dsham, à formis فَعَلَ & فَعُلَ; vel kesre à فَعِلَ.

De Futuro.

PENVLTIMA radicis si in Præterito phatha habet, id hîc quiescentia و in dsham, quiescentia ي in kesre mutant; vt يَقُولُ, يَبِيعُ; si kesre, in phatha, vt يَخَافُ, يَهَابُ; si dsham, id regulariter manet, vt يَطُولُ. reiicitur autem ea vocalis ad primam radicalem, vt secunda in eâ quiescat, quod fit absque vllâ mutatione si sit dsham vel kesre, at conuersione quiescentis in ا, si phatha: vt in exemplis allatis: ponuntur enim pro يَقْوُلُ, يَبْيِعُ, يَخْوَفُ, يَهْيَبُ, & يَطْوُلُ. At in plurali fœm: ob giezm literæ sequentis (iuxta Can. quartum و & ي) quiescens excidit, diciturque يَقُلْنَ, يَبِعْنَ, يَخَفْنَ, pro يَقُولْنَ, يَبِيعْنَ, يَخَافْنَ. quod & eâdem de causâ in Apocope iis personis accidit quarum tertia radicalis giezm recipit: vt,

لَمْ

لَمْ { يُقُلْ تُقُلْ أُقُلْ نُقُلْ
يَبِعْ تَبِعْ أَبِعْ نَبِعْ
يَخَفْ تَخَفْ أَخَفْ نَخَفْ }

De Imperatiuo.

ELIF hîc non præfigitur ob Canonem imperii : accipit enim prima vocalem secundæ, quæ quiescit expressa, præterquam in singulari Masculino & Plurali Fœm. vbi excidit ob giezm tertiæ radicalis, vnde in singul. mascul. cum ن Paragogico, quod tertiæ dat phatha, redit, vt قُولَنَّ *dic*, بِيعَنَّ *vende*, خَافَنَّ *time*.

De Participio.

Hîc secunda ob elif quiescens, quod primæ postponitur, cogitur ad motum (duæ enim quiescentes concurrere nequeunt) à quo abhorrens in locum suum substituit hamze seu elif mobile, quod secundum Canonem primum de ا mobili in ئ mutatur : itaque قَائِلٌ est pro قَاأِلٌ, & hoc pro قَاوِلٌ, بَائِعٌ pro بَاأِعٌ, & hoc pro بَايِعٌ.

De Infinitiuo.

Infinitiuus regularis est.

Passiuum Concaui ي. *Passiuum Concaui* و.

Præteritum.

S.	قِيلَ قِلْتَ	قِلْتُ	بِيعَ بِعْتَ	بِعْتُ
	قِيلَتْ قِلْتِ		بِيعَتْ بِعْتِ	
D.	قِيلَا	قِلْتُمَا	بِيعَا	بِعْتُمَا
	قِيلَتَا		بِيعَتَا	
P.	قِيلُوا قِلْتُمْ	قِلْنَا	بِيعُوا بِعْتُمْ	بِعْنَا
	قِلْنَ قِلْتُنَّ		بِعْنَ بِعْتُنَّ	

Futurum.

S.	يُقَالُ تُقَالُ	أُقَالُ	يُبَاعُ تُبَاعُ	أُبَاعُ
	تُقَالُ تُقَالِينَ		تُبَاعُ تُبَاعِينَ	
D.	يُقَالَانِ	تُقَالَانِ	يُبَاعَانِ	تُبَاعَانِ
	تُقَالَانِ		تُبَاعَانِ	

Plur.

تَباعُ	يُباعُونَ تُباعُونَ	تُقالُ	يُقالُونَ تُقالُونَ	P.
	يُبَعْنَ تُبَعْنَ		يُقَلْنَ تُقَلْنَ	

Participium.

Dual.	Sing.	Dual.	Sing.
مُبِيعَانِ	مُبِيعٌ	مُقُولانِ	مُقُولٌ
مُبِيعَتانِ	مُبِيعَةٌ	مُقُولَتانِ	مُقُولَةٌ

Plur.	Plur.
مُبِيعُونَ مُبِيعَاتٌ	مُقُولُونَ مُقُولَاتٌ

De Præterito.

MEDIAE radicalis vocali kesre ad primam, cuius vocalis perditur, reiectâ, ipsa quiescit, expressa quidem in tertiis personis (exceptâ plurali fœm.) & immutata in concauis ي, at conuersa in ي iuxta primum canonem و, in concauis و; abiecta verò in reliquis: quarum propterea formæ Passiuæ in concauis ي cum Actiuis coïncidunt, at ex circumstantiis orationis facilè ab iis discernuntur.

Sed obseruandum est mediam radicalem, vocalem suam kesre interdum non reiicere ad præcedentem, sed abiicere, ita vt vice versâ و maneat, & ي in و mu-

و mutetur iuxta Can. primum ي: in primis autem & secundis personis tertiâque fœm. pluralis Concaua و, non concaua ي, cum Actiuis coïncidant; dicaturque

قُولَ قُولْنَ قُلْتُ قُلْتَ قُلْتُ &c.

بُوعَ بُوعْنَ بُعْتُ بُعْتِ بُعْتُ &c.

De Futuro.

MEDIAE radicalis vocali ad primam retrocedente, و & ي mutantur in ا quiescens, quod regulariter in Plur. Fœm. excidit: estque itaque يُقَالُ pro يُقْوَلُ, يُبَاعُ pro يُبْيَعُ.

De Participio.

DSHAM secundæ radicalis reiecto, و participiale (etsi quidam malunt radicale) excidit, quia duæ literæ simul in vna vocali nequeunt quiescere: estque مَقُولٌ pro مَقْوُولٌ: & ي quiescens non accommodat se more solito vocali præcedenti dsham, sed econtrà eam sibi accõmodat, vertitque in kesre, vt dicatur مَبِيعٌ, non مَبُوعٌ, pro مَبْيُوعٌ.

Reperies tamen etiam apud Auctores probatos, maximè Poëtas, participia hæc regulariter formata, potis-

potiſſimùm in Concauis ي; vt مَصُوونٌ *custoditus*, مَخْيُوطٌ *conſutus*, مَكْيُولٌ *menſuratus.*

Similis eſt ratio Coniugationum quartæ, ſeptimæ, octauæ, & decimæ: in his enim و & ي moueri quoque nolunt, ſed abiectâ vocali ſuâ vel ad præcedentem reiectâ quieſcunt, expreſſæ ante vocalem, abiectæ ante giezm, hoc modo:

Actiua.

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*	
إِقَالَةٌ	مُقِيلٌ	أَقِلْ	يُقِيلُ	أَقَالَ	4
إِبَاعَةٌ	مُبِيعٌ	أَبِعْ	يُبِيعُ	أَبَاعَ	
اِنْقِيَالاً	مُنْقَالٌ	اِنْقَلْ	يَنْقَالُ	اِنْقَالَ	7
اِنْبِيَاعًا	مُنْبَاعٌ	اِنْبَعْ	يَنْبَاعُ	اِنْبَاعَ	
اِقْتِيَالاً	مُقْتَالٌ	اِقْتَلْ	يَقْتَالُ	اِقْتَالَ	8
اِبْتِيَاعًا	مُبْتَاعٌ	اِبْتَعْ	يَبْتَاعُ	اِبْتَاعَ	
اِسْتِقَالَةٌ	مُسْتَقِيلٌ	اِسْتَقِلْ	يَسْتَقِيلُ	اِسْتَقَالَ	10
اِسْتِبَاعَةٌ	مُسْتَبِيعٌ	اِسْتَبِعْ	يَسْتَبِيعُ	اِسْتَبَاعَ	

Passiua.

أُقِيلَ يُقَالُ مُقَالٌ
4
أُبِيعَ يُبَاعُ مُبَاعٌ

اُنْقِيلَ يُنْقَالُ مُنْقَالٌ
7
اُنْبِيعَ يُنْبَاعُ مُنْبَاعٌ

اُقْتِيلَ يُقْتَالُ مُقْتَالٌ
8
اُبْتِيعَ يُبْتَاعُ مُبْتَاعٌ

اُسْتُقِيمَ يُسْتَقَامُ مُسْتَقَامٌ
10
اُسْتُبِيعَ يُسْتَبَاعُ مُسْتَبَاعٌ

Vides hîc non differre Concaua و à Concauis ي: & Participia quoque Passiua septimæ & octauæ Coniugat. coincidere cum Actiuis, sed vsus & circumstantia textus ea discernunt. In Infinitiuis quartæ & decimæ Coniugationis و & ي phatha suo ad præcedentem giezmatam reiecto, in elif quiescens mutantur, post quod ا illud quiescens quod ad formationem infinitiui vltimæ præponitur in إِقْصَارًا & اِسْتِنْصَارًا excidit, ob causam in Participio allatam; sed ad compensationem eius ة in fine accedit, diciturque

turque اِقَالَةً pro اِسْتِقَالَةً , اِقْوَالاً pro اِسْتِقْوَالاً.
Septimæ & octauæ Coniugationis Infinitiui mediam regulariter mouent, sed Concaua و eam insuper in ي mutant, vt patet in Paradigmate.

Reliquæ Coniugationes perfectè inflectuntur, vt

قَوَّلَ يُقَوِّلُ قَوِّلْ مُقَوِّلٌ تَقْوِيلًا

قَاوَلَ يُقَاوِلُ قَاوِلْ مُقَاوِلٌ مُقَاوَلَةً

بَيَّعَ يُبَيِّعُ بَيِّعْ مُبَيِّعٌ تَبْيِيعًا

بَايَعَ يُبَايِعُ بَايِعْ مُبَايِعٌ مُبَايَعَةً

& sic تَقَوَّلَ , تَقَاوَلَ , اِسْوَدَّ , اِبْيَضَّ , & cæteræ.

Quin & verba quædam mediam و vel ي habentia in primis illis Coniugationibus regulariter etiam inflecti reperies, vt

عَوِرَ يَعْوَرُ اِعْوَرْ عَاوِرٌ *monoculus fuit*

صَيِدَ يَصْيَدُ اَصْيَدْ صَايِدٌ *venatus est*

& sic quoque أَعْوَرَ اِنْعَوَرَ اِعْتَوَرَ اِسْتَعْوَرَ

أَصْيَدَ اِنْصَيَدَ اِصْطَيَدَ اِسْتَصْيَدَ

quæ- N 2

quædam etiam in prima cōiugatione imperfecta esse; in quarta verò, modò perfecta, modò imperfecta; vt,

راح quieuit } in افعل habet { أَرَاحَ & أَرْوَحَ
غام exhalauit } { أَغَامَ & أَغْيَمَ

Sic concaua و in decima Coniug. sæpissimè perfecte etiã coniugantur: vt إِسْتَجَابَ & إِسْتَوْجَبَ, إِسْتَصَابَ & إِسْتَصْوَبَ. quin non-nemo Grammaticorum id perpetuò ait liberum esse; quod non probo.

CAPVT NONVM.

De verbo Quiescente ل.

QVAE vltimam radicalem habent و vel ي defectiua propriè vocantur ab Arabum Grammaticis, & hoc modo flectuntur in primâ Coniugatione.

Actiuum Defectiui و.

Præteritum.

غَزَوْتُ	غَزَوْتَ	غَزَا	Sing.
	غَزَوْتِ	غَزَتْ	

Dual.

Dual.
غَزَوَا غَزَوْتُمَا
غَزَتَا

Plur.
غَزَوْا غَزَوْتُمْ غَزَوْنَا
غَزَوْنَ غَزَوْتُنَّ

Futurum.

Sing.
يَغْزُو تَغْزُو أَغْزُو
تَغْزُو تَغْزِينَ

Dual.
يَغْزُوَانِ تَغْزُوَانِ
تَغْزُوَانِ

Plur.
يَغْزُونَ تَغْزُونَ نَغْزُو
يَغْزُونَ تَغْزُونَ

Imperatiuus.

Sing.	*Dual.*	*Plur.*
أُغْزُ	أُغْزُوَا	أُغْزُوا
أُغْزِي		أُغْزُونَ

Participium.

Plur.	*Dual.*	*Sing.*
غَازُونَ	غَازِيَانِ	غَازٍ
غَازِيَاتٌ	غَازِيَتَانِ	غَازِيَةٌ

Infinitiuus.

غَزْواً.

Actiuum defectiui ي

Præteritum.

رَمَيْتُ	رَمَيْتَ	رَمَى	Sing.
	رَمَيْتِ	رَمَتْ	
رَمَيْتُمَا		رَمَيَا	Dual.
		رَمَتَا	
	رَمَيْتُمْ	رَمَوْا	Plur.
رَمَيْنَا	رَمَيْتُنَّ	رَمَيْنَ	

Futurum.

أَرْمِي	تَرْمِي	يَرْمِي	Sing.
	تَرْمِينَ	تَرْمِي	

يَرْمِيَانِ تَرْمِيَانِ تَرْمِيَانِ	Dual.
يَرْمُونَ تَرْمُونَ يَرْمِينَ تَرْمِينَ نَرْمِي	Plur.

Imperat.

Plur.	Dual.	Sing.
ارْمُوا ارْمِينَ	ارْمِيَا	ارْمِ ارْمِي

Participium.

Plur.	Dual.	Sing.
رَامُونَ رَامِيَاتٌ	رَامِيَانِ رَامِيَتَانِ	رَامٍ رَامِيَةٌ

Infinitiuus.

رَمْيًا

De Præterito.

غَزَا *pugnauit* est pro غَزَوَ, و in elif quiescens conuerso,

uerso, iuxta Canonem tertium و : & رَمَى *proiecit* pro رَمَيَ , abiecta vocali τῷ يَ quod quiescit instar elif, iuxta Canonem tertium ي : & excidit vtraque cum vocali sua in tertia persona fœmin. singularis ac dualis, & masc. pluralis: dicitur enim

غَزُوا } pro { غَزَوُوا   غَزَتَا } pro { غَزَوَتَا
رَمُوا }   { رَمَيُوا   رَمَتَا }   { رَمَيَتَا

غَزَتْ } pro { غَزَوَتْ
رَمَتْ }   { رَمَيَتْ

Cùm media radicis habet dhham non mutatur و radicale vt سَرُوَ *potitus fuit*: cùm verò kesre possidet, conuertitur vbique in ي iuxta secundum Canonem و: vt رَضِيتَ رَضِيَتْ رَضِيَ pro رَضِوَ رَضِوْتَ رَضِوْتَ. Ac tunc etiam in tertia fœm. sing. & dualis non excidit: vt رَضِيَتْ رَضِيَتَا وسَرُوَتْ سَرُوَتَا. secus in Plurali masculino, vbi dicitur رَضُوا , سَرُوا.

De Futuro.

VLTIMA radicalis abiecto dhham suo quiescit. penultima si in Præt. phatha habet, id hîc (vt in Con-

Concauis) quiescentia و in dsham, quiescentia ي in kesre mutant: vt يَغْزُو , يَرْمِي : sed & ob gutturalem manet, sicut in perfectis, vt رَعَي يَرْعَي ; si dsham, id regulariter manet, vt يَسْرُو quod flectitur vt يَغْزُو : si kesre, id in phatha mutatur, vt يَرْضَي ; vbi & pro و est ي instar elif quiescens, iuxta posterius membrum Canonis tertii و. ponitur enim pro يَرْضَو , flectiturque hoc modo.

يَرْضَي	تَرْضَي		Sing.
تَرْضَي	تَرْضَيْنَ	أَرْضَي	
يَرْضَيَانِ			Dual.
تَرْضَيَانِ		تَرْضَيَانِ	
يَرْضَوْنَ	تَرْضَوْنَ		Plur.
يَرْضَيْنَ	تَرْضَيْنَ	تَرْضَي	

In plurali masculino, & singulari secundæ personæ fœminino, ob concursum literarum debilium fit contractio, quæ aufert differentiam pluralis masc. à plur. fœm. cùm penultima Futuri habet dsham, vt patet in تَغْزُونَ

تَغْزُونَ يَغْزُونَ ; & singularis fœm. secundæ personæ à plur. fœm. secundæ personæ, cùm penultima possidet kesre vel phatha; vt in تَرْمِينَ & تَرْضَيْنَ .

Præpositis particulis giezmantibus, vltima radicalis non recipit giezm, sed excidit, & ن regulariter abiicitur, hoc modo:

Sing.	يَغْزُ / تَغْزُ	تَغْزُ / تَغْزِي	أَغْزُ
Dual.	يَغْزُوَا / تَغْزُوَا	تَغْزُوَا	
Plur.	يَغْزُوا / يَغْزُونَ	تَغْزُوا / تَغْزُونَ	نَغْزُ

Et sic quoque لَمْ يَرْضَ & لَمْ يَرْمِ :sed interdum, licet rarissimè, manere vltimam reperies, diciq́ue لَمْ يَرْضَي و لَمْ يَرْمِي و لَمْ يَغْزُو .

At cùm particulæ phathantes præmittuntur, vltima regulariter recipit phatha; vt,

لَنْ

لَنْ {تُغْزُوْ تُغْزُوْ أَغْزُوْ &c. لَنْ {يُرْمِيْ تُرْمِيْ أَرْمِيْ
{تُغْزُوْ تُغْزِيْ {تُرْمِيْ تُرْمِيْ

Nisi penultima habeat phatha; tunc enim obstat Canon tertius ي, vt, لَنْ يُرْضَيْ تُرْضَيْ &c. Sic & و interdum manet quiescens post dsham, sed rarissimè; vt لَنْ نُغْزُوْ.

De Imperatiuo.

Imperatiuus vt in perfectis fit à futuro giezmato, præfixo ا imperatiuo, vt اُغْزُ, اِرْمِ, اِرْضَ: reditque cum Nun paragogico tertia radicalis abiecta in singulari masc. vt اُغْزُوَنَّ, اِرْمِيَنَّ, اِرْضَيَنَّ. In sing. fœminino & plur. masculino adhibetur contractio, eo prorsus modo quo in Futuro.

De Participio.

In singulari masc. و finale post kesre mutatur in ي, iuxta Can. secundum و, fitque غَازِيٌ pro غَازِوٌ & quia Ie finale post kesre nequit habere dsham iuxta quartum canonem ي, id abiicit, eiúsq. Nun ad præcedentẽ reiecto ipsa etiam excidit, vt غَازٍ pro غَازِيٌ, sicut

ſicut eo amiſſo manet, vt أَلْغَازِي pro أَلْغَازِيُ (nam articulum tollere nun vltimæ vocalis poſt diſces.) Eadem eſt ratio defectiui ي, vt رَامٍ pro رَامِيٌ, أَلرَّامِي pro أَلرَّامِيُ, & quia ي finale poſt keſre etiam reſpuit keſre, iuxta eundem canonem quartum, dicitur etiam in genitiuo غَازٍ & رَامٍ pro غَازِيٍ & رَامِيٍ. At accuſatiuus eſt regularis, غَازِيًا *pugnantem*, رَامِيًا *proiicientem*. In غَازِيَةٌ & رَامِيَةٌ redit ي abiectum, quia extra finem dictionis collocatur, & in غَازُونَ fit contractio, vt in Futuro.

De Infinitiuo.

Infinitiuus eſt regularis.

De Paſſiuo.

Paſſiui ſimilis eſt ratio: vt,

Defectiuum ي.	Præteritum.	*Defectiuum* و.
رُمِيَ رُمِيتُ		غُزِيَ غُزِيتُ
رُمِيتُ &c.	رُمِيتَ رُمِيتِ &c.	غُزِيتَ غُزِيتِ

Futu-

Futurum.

يَغْزِي تَغْزِي &c. أَغْزِي	يَرْمِي تَرْمِي &c. أَرْمِي
تَغْزِي تَغْزِينَ	تَرْمِي تَرْمِينَ

Participium.

مُغْزُوٌّ &c.	مَرْمِيٌّ &c.
مُغْزُوَّةٌ	مَرْمِيَّةٌ

غَزِيَ est pro غَزُوَ iuxta canonem ſecundum و. in يُغْزَي mutatur و in ي quieſcens inſtar elif, iuxta tertium canonem و. يُرْمَي autem eſt pro يُرْمَيُ, ſecundum tertium canonem ي. مُغْزُوٌّ, eſt pro مُغْزُوُوٌ per contractionem: & مَرْمِيٌّ pro مَرْمُوِيٌ, و participiali in ي conuerſo, iuxta canonem tertiū و & ي & dſham & م inſuper in keſre mutato. ſic & pro مُغْزُوٌّ interdum مُغْزِيٌّ dicitur.

Atque huius Coniugationis normam deriuatiuæ omnes ſequuntur, vt,

Passiuum.		Actiuum.	
Fut.	*Prat.*	*Futur.*	*Prat.*
يُغَزَّي	غُزِّيَ	يُغَزِّي	غَزَّي
يُغَازَي	غُوزِيَ	يُغَازِي	غَازَي
يُغْزَي	أُغْزِيَ	يُغْزِي	أَغْزَي
يُتَغَزَّي	تُغُزِّيَ	يَتَغَزَّي	تَغَزَّي
يُغْتَزَي	أُغْتُزِيَ	يَغْتَزِي	اِغْتَزَي
يُسْتَغْزَي	اُسْتُغْزِيَ	يَسْتَغْزِي	اِسْتَغْزَي
يُرَمَّي	رُمِّيَ	يُرَمِّي	رَمَّي
يُرَامَي	رُومِيَ	يُرَامِي	رَامَي
يُرْمَي	أُرْمِيَ	يُرْمِي	أَرْمَي
يُتَرَمَّي	تُرُمِّيَ	يَتَرَمَّي	تَرَمَّي
يُرْتَمَي	أُرْتُمِيَ	يَرْتَمِي	اِرْتَمَي
يُسْتَرْمَي	أُسْتُرْمِيَ	يَسْتَرْمِي	اِسْتَرْمَي

Et ſic in cæteris Coniugationibus & temporibus primæ Coniugationis regulæ obſeruantur. ſolumque notan-

notandum est, ي illud quod in præteritis defectiui و ponitur loco و, iuxta posterius membrum canonis tertii و, in primis & secundis personis manere, & diphthongescere cum phatha, dicique, أَغْزَيْ أَغْزَيْتُ أَغْزَيْتَ &c. secus atque in prima Coniugatione, vbi redit و.

CAPVT DECIMVM.

De Verbo dupliciter imperfecto.

VERBA dupliciter imperfecta, quæ composita vocant Hebræi, simpliciter imperfecta per omnia sequuntur. Classes autem eorum duæ sunt; quarum prima continet ea quæ hamzata sunt & simul quiescentia; quorum quatuor sunt species.

1a Hamzatum Fe & Quiescens Ain vt آبَ *reuersus est*, quod coniugatur sicuti أَذَوَ & قَالَ : vt

Inf.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
اَوْبًا	آيِبٌ	اُبْ	يَؤُوبُ	آبَ

2a Hamzatum Lam & Quiescens Ain, vt سَآءَ *contristauit*, جَآءَ *venit*; quorum illud coniugatur, vt قَالَ & هَنَأَ, hoc vt بَاعَ & هَنَأَ. exempli gratiâ:

Præt.

Inf.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
سَوْءٌ	سَائِئٌ	سُؤْ	يَسُوءُ	سَاءَ
مَجِيءٌ	جَائِئٌ	جِئْ	يَجِيءُ	جَاءَ

3ª Hamzatum Fe & Quiescens ل vt أَتَى *venit*, quod coniugatur sicut أَدَرَ & رَمَى, vt

Inf.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
إِتْيًا	آتٍ	إِيتِ	يَأْتِي	أَتَى

Dicitur tamen & تِ in Imperatiui sing. masculino.

4ª Hamzatum Ain & quiescens Lam, vt نَأَى *recessit*, quod coniugatur sicut سَأَلَ & رَمَى vt,

	Part.	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
	نَاءٍ	اِنْأَ	يَنْأَى	نَأَى

Phatha penultimæ manet in Futuro & Imperatiuo, quia elif est litera gutturalis. Et sic quoque regulariter coniugaretur رَأَى *vidit*, sed ob frequentem vsum hamze abiicit, vocali eius ad præcedentem reiectâ, quoties ر giezme habet, adeoque in Futuro & Imperatiuo primæ Coniugationis, vt:

Futu-

Futurum.

اري	دري	يري	Sing.
	ترين	تري	
	تريان	يريان	Dual.
		تريان	
نري	ترون	يرون	Plur.
	ترين	يرين	

pro يرأي ترأي, &c: ficuti & apud Poëtas interdum, verfu id exigente, occurrit.

Imperatiuus.

Plur.	Dual.	Sing.
روا	ريا	ره vel ر
رين		ري

vel cum Nun paragogico.

Plur.	Dual.	Sing.
رون	ريان	رين
رينان		رين

Inueni- P

Inuenitur tamen etiam non rarò regulàriter formatus, vt إِرْأَا أَرْأَيْ &c.

Et in tota Coniugatione quarta أَفْعَلَ, vt

Præteritum.

&c. أَرَيْتُ أَرَيْتَ أَرَى
أَرَيْتِ أَرَتْ

Futurum.

&c. أُرِي تُرِي يُرِي
تُرِينَ تُرِي

Imperatiuus.

Plur.	Dual.	Sing.
أَرُوا	أَرِيَا	أَرِ
أَرِينَ		أَرِي

& cum Nun paragogico.

Plur.	Dual.	Sing.
أَرُنَّ	أَرِيَانِّ	أَرِيَنَّ
أَرِينَانِّ		أَرِنَّ

Parti-

Participium.

Plur.	Dual.	Sing.
مُرُّونَ	مُرِيَانِ	مُرٍ
مُرِيَاتٌ	مُرِيَتَانِ	مُرِيَةٌ

Infinitiuus.

أَرَآءٌ vel أَرَاءَةٌ aut أَرَايَةٌ

Quin reliqua etiam verba omnia huius ordinis in Coniugatione hac quarta hamze etiam posse abiicere doctissimi tradunt Grammatici, dicique non solùm أَنْئَى يُنْئِي مُنْءٍ, sed & أَنَى يُنِي مُنٍ

Cùm ر giesme non habet, regulariter coniugatur رَأَى, nec amittit hamze, vt

Præteritum.

رَأَى رَأَيْتَ
رَأَيْتِ &c.
رَأَتْ رَأَيْتُ

Participium.

رَاءُونَ	رَائِيَانِ	رَاءٍ
رَائِيَاتٌ	رَائِيَتَانِ	رَائِيَةٌ

Inf. رَأْيًا

Et ſic quoque in participio paſſiui eſt مَرْئِيٌّ vt مَرْمِيٌّ ;licet ر habeat giezme.

Secunda verborum dupliciter imperfectorum claſſis continet dupliciter quieſcentia, quæ ab Arabibus vocantur Inuoluta, ſuntque duûm generum, Separata & Coniuncta: Inuolutum ſeparatum eſt quod quieſcit primâ & vltimâ, vt وَقَى *custodiuit* وَجِيَ *vngulam attritam habuit (equus* ſcilicet) quorum illud flectitur vt وَعَدَ & رَمَى, hoc verò vt وَجِلَ & رَضِيَ, exempli gratiâ.

Part.	*Imp.*	*Fut.*	*Prat.*
وَاقٍ	قِ *vel* قِهْ	يَقِي	وَقَى
Part.	*Imp.*	*Fut.*	*Prat.*
وَاجٍ	اِيجَ	يَوْجَى	وَجِيَ

Imperatiuus قِ in reliquis perſonis reſumit ي, adhibita tamen contractione in ſing. & plur. maſc. vt

Plur.	*Dual.*	*Sing.*
قُوا	قِيَا	قِ
قِينَ		قِي

Sic

Sic cum ن paragogico in sing.masc. وَيْنٌ dicitur.

Inuolutum coniunctum, quod quiescit mediâ & vltimâ, vt شَوِيَ *assauit*, قَوِيَ *valuit*, حَيِيَ *vixit*: quæ perfectè coniungantur quoad mediam, at imperfectè quoad vltimam, شَوِيَ quidem sic vt رَمَى, قَوِيَ verò & حَيِيَ sicut رَضِيَ; vt

Infin.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
شَيًّا	شَاوٍ	اِشْوِ	يَشْوِي	شَوِيَ
قُوَّةً	قَاوٍ	اِقْوَ	يَقْوَى	قَوِيَ
حَيَوةً	حَايٍ	اِحْيَ	يَحْيَا	حَيِيَ

Infinitiuus شَيًّا est pro شَوْيًا, secundum canonem tertium و & ي. & قُوَّةً pro قُوْوَةً, iuxta canonem de secunda syllabæ mixtæ litera. قَوِيَ autem est pro قَوِوَ, و vltimo iuxta canonem secundum و ob kesre præcedens in ي conuerso, vnde desinit vltimam penultimæ similem habere, & Surdum esse: sicuti contrà حَيِيَ iuxta eundem canonem, و finale in ي conuertens, accipit vltimam penultimæ similem,

lem, vnde & more Surdi contractionem non raro patitur; dicitur enim in Præt. حيي & حيّ quanquam nonnulli kesre penultimo ad primam reiecto malunt حيّ dicere: & in Futuro يحيا (vbi ي instar elif quiescens, in quod و conuersum erat iuxta Canonem tertium و, in ا quiescens mutatur ob ي præcedens, iuxta Canonem tertium ي) & يحيّ.
Pro Participio حاي vsitatius est adiectiuum حيّ *viuus*. In Infinitiuo و radicale vocali suâ abiectâ quiescit instar elif; quod particulare est. Vide Can. secundum و & ي.

Sic in reliquis quoque Coniugationibus hæc verba analogiam quiescentium vltimâ sequuntur: Sed حيي in decima Conjugat. ي prius interdum abiicit, vocali eius ad præcedentem reiectâ; dicitur enim,

اِسْتَحْيَا يَسْتَحْيِي اِسْتَحْيِي مُسْتَحْيِي اِسْتِحْيَاءٌ

& اِسْتَحَي يَسْتَحِي اِسْتَحِ مُسْتَحٍ اِسْتِحَاءٌ &c.

Verba tripliciter imperfecta paucissima reperiuntur: suntq. hamzata Fe & Inuoluta coniuncta, vt أوي *recepit*, vel hamzata Ain & Inuoluta separata, vt وأي *stetit*

stetit promissis: quorum illud coniugatur vt أَزَرَ & شَوَي, hoc vt وَدَي & سَأَلَ : vt,

Fut.	*Part.*	*Imp.*	*Fut.*	*Præt.*
أَيًّا	آوٍ	إِيوِ	يَأْوِي	أَوِي
وَأْيًا	وَآءٍ	إِهْ & إِ	يَأْيِي	وَأَي

Verba tribus radicalibus aut primis duabus quiescentia nulla dantur: Itaque hæc de Imperfectis, & de verbis in vniuersum sufficiant.

FINIS LIBRI SECVNDI.

THO-

THOMÆ ERPENII GRAMMATICÆ ARABICÆ Liber Tertius,

DE

DE NOMINE.

In Nomine conſideranda ſunt Qualitas, Species, Forma, Genus, Motio, Numerus, Caſus, Declinatio, & Comparatio.

CAPVT PRIMVM.

De Qualitate, vbi de Articulo ال.

QVALITATE Nomen aliud eſt Subſtantiuum, idque Proprium, vt مُحَمَّدٌ *Mahomed*, مَكَّةُ *Mecha*, نِيلٌ *Nilus*; aut Appellatiuum, vt نَبِيٌّ *propheta*, مَدِينَةٌ *ciuitas*, نَهْرٌ *fluuius*: vel Adiectiuum, vt صَغِيرٌ *paruus*, أَبْيَضُ *albus*: quorum Proprium naturâ ſua reſtrictum & determinatum eſt, Appellatiuũ verò & Adiectiuum latè patentia & vaga, ſed reſtringuntur præfixo Articulo ال. ὁ ἡ τὸ, vt اَلنَّبِيُّ ὁ προφήτης, اَلْمَدِينَةُ

اَلْمَدِينَةُ ἡ πόλις, اَلصَّغِيرُ ὁ μικρός, اَلأَبْيَضُ ὁ λευκός, cuius articuli literam ل ante solarem inter pronunciandum perire, solari in compensationem eius duplicatâ, dictum est Cap. 4. libri primi: ا autem eius Vnionis esse, vocalemque suam phatha in fluxu sententiæ abiicere, & consonam sequentem cum præcedentis dictionis aut literæ seruilis vocali vnire, constat ex eiusdem libri Capite quinto. Vnioni autem illi non obstant literæ اوي quiescentes in vltima vocali præcedentis dictionis, vt

نَصَرُوا الأَخَ نَصَرَا الأَخَ *adiuuerunt (duo) fratrem*, *adiuuerunt (complures) fratrem*, اُنْصُرِي الأَخَ *adiuua (fœm.) fratrem*. Sed ي *meus, mea, meum*, & نِي *me* dictionibus affixa, vt meliùs audiantur assumunt phatha, quo mediante vniuntur, vt كِتَابِيَ الْعَظِيمُ *liber meus magnus*, أَعْطِنِيَ الْكِتَابَ *da mihi librum*, pro كِتَابِي, أَعْطِنِي. si autem præcedat dictio terminata giezm, id in kesre mutatur, vt ضَرَبَتِ الإِبْنَ *verberauit (fœm.) filium*, خُذِ الْكِتَابَ *accipe librum*, مَنِ الرَّجُلُ *quis est vir?* عَنِ الْبَيْتِ *à domo*, pro Q

pro عَنْ ، مِنْ ، خُذْ ، ضَرَبْتْ. p.o kesre tamen est phatha in مِنْ *à, ab*, &c. مِنَ ٱلنَّاسِ *ab hominibus*; & dsham in terminatione verbali تُمْ vt نَصَرْتُمْ ٱلصَّدِيقَ *adiuuistis amicũ*, & وا tertiæ pluralis masc. in defectiuis و & ي, vt غَزَوْا ٱلْمَدِينَةَ *oppugnarunt vrbem*, رَمَوْا ٱلْأَحْجَارَ *proiecerunt lapides*, pro غَزَوْا, رَمَوْا. item in affixis كُمْ *vos*, & *vester*, & هُمْ *illos*, & *illorum*; vt نَصَرَكُمْ ٱلصَّدِيقُ *adiuuit vos amicus*, نَصَرَهُمْ ٱللّٰهُ *adiuuit eos Deus*.

Sed obseruandum est in libris Mauritanicis vocalem illam præcedentem, cùm phatha est vel kesre, ad elif iterari; vt ضَرَبْتَ ٱلْعَبْدَ *verberasti seruum*, ضَرَبْتِ إِلْعَبْدَ *verberasti* (fœm.) *seruum*, ضَرَبَتِ إِلْعَبْدَ *verberauit seruum*: cùm verò dsham est, non iterari, sed phatha adscribi τῷ elif, idque in medio, hoc modo, ضَرَبْتُ ٱلْعَبْدَ *verberaui seruum*, ضَرَبُوا ٱلْعَبْدَ *verberarunt seruum*, ضَرَبْتُمْ ٱلْعَبْدَ *verberastis seruum*: quanquam in nonnullis etiam codicibus superscribi videtur.

Ob-

Obſeruandum quoque eſt ل initiale poſt Articulum ال compendii cauſâ interdum excidere, vt اَلنَّاسُ, اَلْإِلٰهُ, اَلْمَرْاَةُ, اَللّٰهُ, pro اَلْاُنَاسُ, اَلْاِمْرَاَةُ, اَلْاِلٰهُ.

Appellatiuum autem reſtringitur quoque conſtructione, ſeu regimine genitiui, ſeparati quidem, vt in عَبْدُ اللّٰهِ *ſeruus Dei*; coniuncti verò, vt عَبْدُهُ *ſeruus eius*; vnde Articulum tunc non admittit: ſicut nec vnquam proprium, quippe naturâ ſuâ determinatum: multa tamen virorum nomina ex appellatiuis facta poſſident Articulum, ſed vt eſſentialem, non vt acceſſorium, e. g. اَلْخَلِيلُ, اَلْقَاسِمُ, quæ tamen & breuitatis cauſa interdum eum amittunt. Sic & particularum quarundam compoſitionem Articulus poſt dicetur ingredi.

CAPVT SECVNDVM.

De Specie.

SPECIES duplex eſt, Primitiua & Deriuatiua: Nomen Primitiuum eſt quod non deriuatur aliunde, vt اِلٰهٌ *Deus*, رَأْسٌ *caput*, لَحْمٌ *caro*: Deriuatiuum verò quod ab alio deriuatur, eſtque Verbale vel Nominale. Verbale eſt quod deriuatur à Verbo, qualia ferè ſunt Adiectiua, vt عَظِيمٌ *magnus*, ab عَظُمَ *magnus*

magnus fuit. صَغِير *paruus*, à صغر *paruus fuit.* أَصْفَر *flauus*, à صفر *flauus fuit.* طَيِّب *bonus*, à طاب *bonus fuit.* نَاصِر *adiuuans*, à نصر *adiuuit*, & ſic reliqua Participia adiectiuè accepta: Et Subſtantiua ſignificantia Actorem, Locum vel Tempus actionis, Inſtrumentum actionis, aut denique actionem ipſam.

Actorem, vt Participia omnia ſubſtantiuè accepta: vt نَاصِر *adiutor*, مَالِك *rex, dominator*, قَاعِد *ſeſſor*, &c.

Locum, & Tempus actionis: vt مَكْتَب *locus & tempus ſcriptionis*, مَجْلِس *locus & tempus ſeſſionis*: fiuntque in prima triliteri coniugatione à Futuro actiuo م pro أتين poſito, & vocali penultima manente cùm eſt phatha: vt مَشْغَل *locus, & tempus laboris*, à يَشْغَل: vel keſre, vt مَضْرِب *locus, & tempus verberationis*, à يَضْرِب: مَبِيع *locus & tempus emptionis*, à يَبِيع: at in phatha conuerſo cùm eſt dſham; vt مَدْخَل *locus & tempus introitus*, à يَدْخُل. Duodecim tamen hæc nomina dſham in keſre mutant:

مَأْخِر

مَشْرِق *locus ortus, Oriens.*

مَغْرِب *locus occasus, Occidens.*

مَرْفِق *locus innitendi cubitui.*

مَنْبِت *locus cretionis herbarum.*

مَسْقِط *locus casus.*

مَجْزِر *locus iugulandi camelum.*

مَنْخِر *locus spirationis,* id est, *nares.*

مَنْسِك *locus sacrificãdi.*

مَطْلِع *locus ascensus.*

مَفْرِق *locus separationis capillorum.*

مَسْكِن *locus habitationis.*

مَسْجِد *locus adorationis.*

quorum postrema quinque etiam regulariter cum phatha scribuntur: quod & ex sententia quorundam primis etiam sex accidere potest: septimum quoque interdum irregulariter kesre sub م habet, مِنْخِر.

Si autem verbum est quiescens primâ و, penultima perpetuò kesre habet, & و si abiectum est redit: vt مَوْضِع *locus & tempus positionis*, à يَضَعُ, مَوْعِد *locus, & tempus promissionis* à يَعِدُ: مَوْجِه *locus & tempus eundi*, à يَوْجَهُ. si verò est defectiuum seu quiescens vltimâ radicali; penultima perpetuò habet phatha: vt مَرْمَى

مَرْمِي (pro مَرْمِي secundum Can. tertium (كِي) *locus & tempus proiectionis*, à يَرْمِي: مَدْعَي *locus & tempus vocationis*, à يَدْعُو: مَرْضِي *locus & tempus complacentiæ*, à يَرْضِي: à يَاوِي tamen reperitur مَاوِي, & مَاوِي cum kesre, *locus & tempus mansionis*.

Assumitur interdum in Locorum nominibus ة in fine, vt مَقْبَرَة *locus sepelitionis, cœmiterium*, à يَقْبُرُ. مَشْرَقَة *locus ortus, Oriens*, à يَشْرُق: ac tum penultima radicalis subinde dham habet; vt مَقْبُرَة, مَشْرُقَة. à يَظُنُّ autem *existimat* fit مَظِنَّة cum kesre, *locus existimationis*.

In verbis autem quadriliteris & Coniugationibus omnibus deriuatiuis, formatur Nomen Loci & Temporis à Futur. passiuo posito م pro اَتَين, ita vt omninò conueniat cum Participio passiuo: vt مُحْزَن *locus & tempus contristationis*, à يُحْزَن, مُقَام *locus & tempus erectionis* à يُقَام: sic مُنْقَطَع *locus & tempus abscissionis*, مُدَحْرَج *locus & tempus volutationis*, مُحْرَنْجَم *locus & tempus tumultuationis*.

In-

Instrumentum actionis fit præposito م cum kesre; estque formæ مِفْعَالٌ vel مِفْعَلٌ aut مِفْعَلَةٌ: vt مِفْتَاحٌ *quo quid aperitur, clauis*, à فَتَحَ *aperuit*: مِحْلَبٌ *mulctra*, à حَلَبَ *mulsit*: مِكْنَسَةٌ *verriculum*, à كَنَسَ *verrit*. Sed مُنْخُلٌ *cribrum*, à نَخَلَ *cribrauit*, habet dsham super م & media radicali; vt & مُدُقٌّ (contractè pro مُدْقُقٌ) *instrumentum quo contunduntur vestes*, à دَقَّ *contudit*. Dicitur tamen etiam regulariter مِدَقٌّ & مِدَقَّةٌ. his adiungunt etiam مُدْهُنٌ *vasculum in quo asseruatur unguentum*, مُسْعُطٌ *vasculum in quo asseruatur medicina caput purgans*, مُكْحُلَةٌ *vasculum in quo asseruatur stibium*. & nonnulli etiam مُحْرُضَةٌ (pro quo tamen doctissimi Grammatici مِحْرَضَةٌ scribunt) *clauæ theca*: sed hæc mihi non videntur actionum significare instrumenta: nulla certè ratione hoc postremum, quod ne verbale quidem est.

Actionem ipsam significat infinitiuus reliquorum Nominum more Casibus variatus; vt ضَرْبٌ *verberatio*,

beratio, إِحْزَانٌ *cõtristatio,* تَضَارُعٌ *colluctatio,* إِسْتِخْرَاجٌ *eductio,* &c. quin nihil aliud est Infinitiuus quàm Nomen verbale aduerbiascens, quod elegantiæ, & significationis intendendæ causâ Verbo apponitur, vt pòst clariùs patebit.

Ab Infinitiuo autem non terminato ةٌ formatur etiam Nomen ةٌ terminatum, significans actionem vnam & solitariam, ac repudiās proinde Adiectiuum وَاحِدَةٌ *vna;* vocaturque ab Arabibus Nomen Vicis, & est à triliteris primæ Coniug. perpetuò formæ نَصْرَةٌ: vt ضَرْبَةٌ *vna sola verberatio,* قَعْدَةٌ *vna sola sessio,* قَوْمَةٌ *vna sola statio;* quorum infinitiui sunt ضَرْبًا, قَوْمًا, قُعُودًا: à quadriliteris verò & Coniugationibus deriuatiuis eiusdem formæ cum infinitiuo apposito solùm ةٌ vt دَحْرَاجَةٌ *vna sola volutatio,* إِحْزَانَةٌ *vna sola contristatio,* إِسْتِخْرَاجَةٌ *vna sola eductio,* ab infinitiuis دَحْرَاجًا, إِحْزَانًا, إِسْتِخْرَاجًا, & sic quoque à duobus hisce infinitiuis primæ Coniugationis triliteræ لِقَاءٌ & إِتْيَانٌ fiunt إِتْيَانَةٌ & لِقَاءَةٌ non لَقْيَةٌ, أَتْيَةٌ. E.g. ضَرَبْتُهُ ضَرْبَةً *verberaui eum ver-*

verberatione vna, seu *verberando semel*, vel *semel eum verberaui*: قَعَدْتُ قَعْدَةً, *sedi sessione vnâ*, *semel sedi*. at ضَرَبْتُهُ ضَرْبًا est *verberaui eū verberando*, قَعَدْتُ قُعُودًا *sedi sedendo*, indeterminatè. Cùm autem Infinitiuus terminatur ة, non formatur ab eo Nomen vicis, sed vt vnitas actionis significetur adiicitur ei adiectiuum وَاحِدَةٌ, vt رَحْمَةٌ وَاحِدَةٌ *vna sola miserescentia*, إِقَامَةٌ وَاحِدَةٌ *vna sola erectio*.

Simili prorsus modo formatur Nomen Specificationis, vt aiunt Arabes, id est, quo specificatur seu determinatur actio generalis (vt cùm dicimus, Hic excellit scriptione, seu in scripturâ, vel, cùm scribit, vbi excellere determinatur & specificatur vocabulo actionis, scriptione scilicet) fit enim additione literæ ة ad Infinitiuum destitutum ة, nec in quadriliteris & Coniugationibus deriuatiuis differt à nomine vicis, vt هُوَ حَسَنُ ٱسْتِخْرَاجَةٍ *ipse bonus est eductione*, seu *in eductione*: sed in triliteris primæ Coniugationis prima radicalis perpetuò habet kesre, & est formæ ضِرْبَةٌ, vt هُوَ حَسَنُ ضِرْبَةٍ *ipse bonus est verberatione* seu *in verberatione*. هُوَ حَسَنُ قِعْدَةٍ *ipse bonus est sessione*, seu *in sessione*. Apud Poëtas tamen hanc formam interdum

cum R

cum præcedente نَصْرَةٌ confundi videas, vt مِنْصَرٌ formam Instrumenti cum مَنْصَرٌ formâ Loci & Temporis.

Deriuatiuum Nominale est quod deriuatur ab alio nomine, siue Primitiuo, vt إِلَهِيٌّ *diuinus* أَلَهُوتٌ *diuinitas*, ab إِلَهٌ *Deus*; siue deriuatiuo, vt عَبْدِيٌّ *seruilis*, عُبَيْدٌ *seruulus*, ab عَبْدٌ *seruus*, quod ab عَبَدَ *seruiuit*: Estque Possessiuum, Diminutiuum, Augmentatiuum, & Locale.

Possessiuum est adiectiuum significans possessionem, & formatur à quouis Substantiuo adiectione يٌّ vt إِنْسَانٌ *homo*, إِنْسَانِيٌّ *humanus*; أَرْضٌ *terra*, أَرْضِيٌّ *terrenus*: sed ةٌ terminata id abiiciunt, vt مَائِدَةٌ *mensa*, مَائِدِيٌّ *mensalis*. A propriis regionum Nominibus formata sæpe fiunt substantiua, & Gentilia vocantur; vt هِنْدٌ *India*, هِنْدِيٌّ *Indicus*, & *Inda*. مِصْرٌ *Ægyptus*, مِصْرِيٌّ *Ægyptiacus* & *Ægyptius*: هُلَنْدِيَةٌ *Hollandia*, هُلَنْدِيٌّ *Hollandicus* & *Hollandus*; vbi & يٌّ cum ةٌ perit, quod perpetuum est in terminatis per يَةٌ.

Dimi-

Diminutiuum ſignificat diminutionem ſui primitiui, & eſt formæ فُعَيْلٌ: vt عُبَيْدٌ *ſeruulus*, ab عَبْدٌ *ſeruus*; قُمَيْرٌ *lunula*, à قَمَرٌ *luna*; ضُرَيْبٌ *lentè & perfunctoriè verberans*, à ضَارِبٌ *verberans*.

Augmentatiuum intendit ſignificationem ſui primitiui, eſtque participiale vt plurimum, formæque variæ, ſcilicet فَعَّالٌ، مِفْعَالٌ، فَعِلٌ، فَعُولٌ & فَعِيلٌ; quæ ſi immediatè à verbis deriuari dicantur, verbalia erunt actorem ſignificantia: vt ضَرَّابٌ، مِضْرَابٌ، ضَرِبٌ، ضَرُوبٌ & ضَرِيبٌ *benè & diligenter ſeu vehementer verberans*, vel *vehemens verberator*. De فَعِيلٌ vide ad Partic. paſſiuum primæ Coniug. vbi videbis id interdum paſſiuum eſſe; quod & τῷ فَعُولٌ interdum accidit, ſed in Fœminino tantùm.

Locale denotat locum ſignificati per primitiuum, & eſt formæ مَفْعَلَةٌ cùm res ſignificatæ copioſæ in eo ſunt & abundant, vt مَأْسَدَةٌ *locus leonibus refertus*, ab أَسَدٌ *leo*; مَبْطَخَةٌ *locus melonibus refertus*, à بِطِّيخٌ *melo*. nec formari poteſt à nominibus quatuor literas radicales habentibus, vt ſunt ضِفْدَعٌ *rana*, ثَعْلَبٌ *vulpes*.

pes. Cùm verò significat locum seu instrumentum in quo quid reponitur, aut asseruatur vel asseruari solet, est eiusdem formæ cum verbali significante instrumentum actionis, id est مِنْصَارٌ vel مِنْصَرٌ aut مِنْصَرَةٌ : vt مِقْلَمٌ *calamarium* à قَلَمٌ *calamus,* مِبْوَلٌ & مِبْوَالٌ *urinarium* à بَوْلٌ *urina,* مِشْمَعَةٌ *vasculum in quo ponitur cera*, à شَمْعٌ *cera,* مِئْبَرٌ & مِئْبَرَةٌ *theca in qua asseruantur acus*, ab إِبْرَةٌ *acus.* huc enim referenda sunt hæc & similia, non ad verbalia significantia instrumentum actionis, vt suprà monui: vbi quatuor attuli per duplex dsham scripta huc quoque transferenda.

CAPVT TERTIVM.

De forma Nominum.

FORMA Nominum duplex est, Nuda & Aucta. Nuda est quæ solis radicalibus literis constat, vt عَبْدٌ *seruus,* رَجُلٌ *vir,* كِتَابٌ *liber,* بُطُولٌ *inanitas, otium;* عَظِيمٌ *magnus;* خُنْفُقٌ *difficultas,* خَزَرْنَقٌ *aranea,* صَرَّافٌ *nummularius;* Aucta, quæ præter radicales habet vnã aut plures ex literis seruilibus يَتَسَمَّنَا, quæ formationi nominum inseruiunt.

كي qui-

ي quidem in fine, فُرسيّ *Persa*, & *Persicus*; سماويّ *cælestis*, ذكري *recordatio*; vel in medio, vt حجيرٌ *lapillus*.

ت in principio: vt تطويل *prolongatio*, تكبّر *superbia*: vel in medio, vt in octaua Coniugatione, vt اعتراف *confessio*: aut in fine; sed per ة scriptum, vt رحمة *misericordia*.

س, solum hîc non seruit, sed cum aliis duabus, sicut in decima Coniugatione, vt إستغفار *petitio veniæ*, مستخرج *eductor*.

م initio, vt مضرب *fustis*, مثقال *pondus*, موضع *locus*, مملكة *regnum*: raro in fine; vt ابنم *filius*, دردم *camela edentula*.

ن in principio, sicuti in septima Coniugatione, vt انقطاع *abstinentia*, & in fine, vt غفران *remissio*.

ا in principio, vt اسود *niger*, اغفال *negligentia*, ازم *breues habens digitos*. & in fine, quo casu elif altud, sed quiescens ante se habet, vt كبرياء *superbia*, عاشوراء *dies decimus mensis Ramadan*.

CAPVT QVARTVM.

De Genere Nominum.

Genvs duplex eſt, Maſculinum & Fœmininum. Fœminina ſunt ex ſignificatione,

1° Nomina mulierum, & quæ mulieribus tantùm conueniunt, vt هِنْدُ *Hinda.* مَرْيَمُ *Maria,* أُمٌّ *mater,* عَرُوبٌ *mulier amans maritum ſuum.*

2° Nomina Regionum & Vrbium, vt مِصْرُ *Ægyptus,* قُبْرُسُ *Cyprus,* مَكَّةُ *Mecha,* عَدَنُ *Aden.*

3° Nomina geminorum membrorum, vt يَدٌ *manus,* كَتِفٌ *humerus,* عَيْنٌ *oculus.*

Ex terminatione verò,

1° Terminata ةٌ, vt قَصْعَةٌ *ſcutella,* خُلَّةٌ *amicitia,* جَنَّةٌ *hortus,* ظُلْمَةٌ *tenebræ,* صَغِيرَةٌ *parua,* طَيِّبَةٌ *bona.*

2° Terminata elif ſeruili, vt مَشْيُوخَاءُ *multitudo ſenum,* كِبْرِيَاءُ *ſuperbia,* حَمْرَاءُ *rubra.*

3° Terminata ي ſeruili quieſcente inſtar elif, vt ذِكْرَى *recordatio,* خِلِّيطَى *commiſtio,* أُولَى *prior, prima.* طُولَى *longiſſima.*

His

His addenda أَرْضٌ *terra*, خَمْرٌ *vinum*, بِئْرٌ *puteus*, نَارٌ *ignis*, رِيحٌ *ventus*, نَفْسٌ *anima*, شَمْسٌ *sol*, & alia quædam vſu diſcenda.

Reliqua Maſculina ſunt, vt مُحَمَّدٌ *Mahomed*, رَجُلٌ *vir*, أَبٌ *pater*, بَيْتٌ *domus*, نَهْرٌ *fluuius*, صَغِيرٌ *paruus*, طَيِّبٌ *bonus*, &c.

Sed vtrumque genus habent, & Dubia ſunt literarum nomina, vt بَاءٌ, أَلِفٌ, *&c.* quæ ſæpiùs tamen fœminina ſunt: Communia verò Adiectiua quædam in ſequentibus indicanda.

CAPVT QVINTVM.

De Motione Nominum.

MOTIO eſt nominis Maſculini in Fœmininum conuerſio: fitque additione terminationis fœminæ, vt عَمٌّ *patruus*, عَمَّةٌ *amita*; كَرِيمٌ *reuerendus* كَرِيمَةٌ *reuerenda*.

Accidit autem Motio Subſtantiuis quibuſdam Maſculinis res potiſſimùm ſexum habentes ſignificantibus; vt رَجُلٌ *vir*, رَجُلَةٌ *mulier*, فَتًى *puellus*, فَتَاةٌ *puella*, مَالِكٌ *Rex*, مَالِكَةٌ *Regina*, جَدٌّ *auus*.

auus maternus, جَدَّةٌ *auia materna*, &c. & Adiectiuis, vt كَبِيرٌ *magnus*, كَبِيرَةٌ *magna*, فَرِحٌ *lætus*, فَرِحَةٌ *læta*, ضَارِبٌ *verberans* masc. ضَارِبَةٌ *verberans* Fœm. Assumiturque vtplurimùm prima fœminina terminatio ةٌ, absque vlteriori mutatione, vt appâret in exemplis allatis: Excipiuntur Adiectiua formæ أَفْعَلُ; quæ cùm sunt positiua, secundam assumere solent terminationem, Elif seruile, & Fœmininum habere فَعْلَآءُ vt أَصْفَرُ *flauus*, صَفْرَآءُ *flaua*, أَهْدَبُ *longa habens cilia*, هَدْبَآءُ Fœm. Cùm verò Comparatiua sunt aut Superlatiua, tertiam adsciscunt terminationem, ي scilicet seruile quiescens post phatha, habentque Fœmininum فُعْلَى, vt أَطْوَلُ *longissimus* طُولَى *longissima*, أَكْبَرُ *maximus* كُبْرَى *maxima*.

Quinq. tamen Adiectiui formæ Communis sunt generis, & sub eadem terminatione nunc masculinè nunc fœmininè vsurpantur, suntque 1ª فَعُولٌ actiuè sumpta, vt صَبُورٌ *hic & hæc patiens*, 2ª مِفْعَالٌ, vt مِعْطَارٌ *hic & hæc condiens Aromatibus*, 3ª مِفْعِيلٌ, vt مِسْكِينٌ *hic & hæc pauper*. 4ª مِفْعَلٌ vt مِغْشَمٌ

auarus

auarus, auara. 5° فَعِيلٌ vt قَتِيلٌ *hic & hæc occidens*; vel *hic occiſus, & hæc occiſa.* Inuenies tamen etiam has formas in fœmininointerdũ aſſumere ةٌ, vt عَدُوٌّ *inimicus,* عَدُوَّةٌ *inimica,* مِسْكِينٌ *pauper* Maſc. مِسْكِينَةٌ Fœm. & ſic perpetuò vltima, cùm ſubſtantiuè vſurpatur, vt قَتِيلَةٌ *ea quæ occiſa eſt.*

Neutrum genus Arabes non agnoſcunt. vnde adiectiua neutra ſubſtantiuè vſurpata exprimunt per fœminina, vt وَاحِدَةٌ تَعُوزُكَ *vnum deeſt tibi.*

CAPVT SEXTVM.

De Numero.

NVMERI Nominum tres ſunt: Singularis, vt سَارِقٌ *fur,* رَجُلٌ *vir;* Dualis, vt سَارِقَانِ *duo fures,* رَجُلَانِ *duo viri;* & Pluralis, vt سَارِقُونَ *complures fures,* رِجَالٌ *complures viri.*

Formatur autem Dualis à Singulari, adiecto اَنِ abſque vlla mutatione, vt patet in exemplis allatis. ي autem finale quieſcens in ſingulari poſt phatha hîc fit mobile, vt فَتَى *puer,* فَتَيَانِ *duo pueri,*

ذِكْرَى *cōmemoratio*, ذِكْرَيَانِ *duæ commemorationes*, مُسَمًّى *nominatus*, مُسَمَّيَانِ *duo nominati.* Et ا finale positum pro و iuxta canonem tertium, redit in و; vt رَجَا (quod pro رَجَوٌ) *spes*, in duali habet رَجَوَانِ. quæ autem terminantur elif radicali, id retinent; vt قِرَاءٌ *lectio*: nisi ponatur pro و vel ي iuxta primum canonem و & ي: tunc enim manet, vel in و mutatur, indifferenter; vt كِسَاءٌ *nates* in duali habet كِسَاءَانِ & كِسَاوَانِ, رِدَاءٌ *vestis*, رِدَاءَانِ & رِدَاوَانِ. At elif seruile in و perpetuò mutatur, vt صَفْرَاءُ *flaua*, صَفْرَاوَانِ *duæ flauæ*: حَمْقَاءُ *stulta*, حَمْقَاوَانِ *duæ stultæ*. ة autem fœmininum in ت mutatur, vt مَدِينَةٌ *ciuitas*, مَدِينَتَانِ *duæ ciuitates*, كَبِيرَةٌ *magna*, كَبِيرَتَانِ *duæ magnæ*.

Pluralis fit à Singulari dupliciter, perfectè scilicet aut imperfectè; vnde Plurale aliud est perfectum, quod Sanum vocant Arabes, aliud imperfectum, quod Fractum appellant. Sanum formant potissimùm nomina propria rationalium, & Adiectiua formantia

mantia fœmininum adiecto ةٌ, cùm de rationalibus prædicantur, Maſculina quidem adiecto وُنَ, vt مُحَمَّدٌ *Mahomed*, مُحَمَّدُونَ *Mahomedes*; نَاصِرٌ *adiuuans*, نَاصِرُونَ *adiuuantes*, فَرِحٌ *lætus*, فَرِحُونَ *læti*; نَبِيٌّ *Propheta*, نَبِيُّونَ *Prophetæ*: Fœminina verò adiecto اتٌ, vt مَرْيَمُ *Maria*, مَرْيَمَاتٌ *Mariæ*; نَاصِرَةٌ *adiuuans*, Fœm. نَاصِرَاتٌ *adiuuantes*; فَرِحَةٌ *læta*, فَرِحَاتٌ *lætæ*; نَبِيَّةٌ *prophetans*, Fœm. نَبِيَّاتٌ *prophetantes*; فَتَاةٌ *puella*, فَتَوَاتٌ *puellæ*, (ا in و mutato iuxta Canon. tertium de ا mobili.) Nullâ quoque adhibitâ ſingularis mutatione, niſi quòd ة fœmininum excidit, vt manifeſtum eſt in exemplis allatis: Sed Maſculina terminata ي quieſcente poſt keſre id vnà cum keſre abiiciunt, vt اَلْقَاضِي *index*, اَلْقَاضُونَ *iudices*, non اَلْقَاضِيُونَ; at finita ي quieſcente poſt phatha, ſolum ي amittunt, manente in eius indicium phatha, cum quo و plurale diphthongeſcit: vt مُوسَي *Moſes*, in plur. habet مُوسَوْنَ, non مُوسَيُونَ, & مُصْطَفَي *Muſtapha*, مُصْطَفَوْنَ, non مُصْطَفَيُونَ.

Et Substantiua fœminina perfecta (id est, non deriuata à verbis imperfectis) nuda, vel solo ة fœm. aucta, quorum media radicalis habet giezm, illud in plurali mutant in vocalem talem qualem possidet prima radicalis, vt دَعْدٌ *Daadon*, nomen mulieris, دَعَدَاتٌ : جُمْرٌ *Giumron*, nomen mulieris quoque, جُمُرَاتٌ : هِنْدٌ *Hinda*, nomen mulieris, هِنِدَاتٌ : قَصْعَةٌ *scutella*, قَصَعَاتٌ : سِدْرَةٌ *malus Punica*, سِدِرَاتٌ : جِلْبَةٌ *ventus*, جِلِبَاتٌ. ea tamen quorum prima habet dſham vel kesre, giezme etiam retinere possunt, vel in phatha mutare: vt,

جُمْرٌ *Giumra*, جُمْرَاتٌ، جُمَرَاتٌ، جُمُرَاتٌ.
هِنْدٌ *Hinda*, هِنْدَاتٌ، هِنَدَاتٌ، هِنِدَاتٌ.
جِلْبَةٌ *ventus*, جِلْبَاتٌ، جِلَبَاتٌ، جِلِبَاتٌ.
سِدْرَةٌ *mal. Pun.* سِدْرَاتٌ، سِدَرَاتٌ، سِدِرَاتٌ.

Plurale fractum est quod formatur imperfectè seu non adiectis وُنَ & اتٌ : & fit à plerisque singularibus tam rationalibus, quàm irrationalibus. Formæ autem eius præcipuæ à Nudis triliteris & fœmininis eorum potissimùm ortæ, sunt XXII, videlicet,

نُصْرٌ

1 نُصُرٌ	7 نُصَّرٌ	13 أَنْصَارٌ	19 نُصَرَاءُ
2 نُصْرٌ	8 نَصَرَةٌ	14 أَنْصِرَةٌ	20 أَنْصِرَاءُ
3 نُصَرٌ	9 نُصَرَةٌ	15 نَوَاصِرُ	21 نُصْرَي
4 نِصَرٌ	10 نِصَرَةٌ	16 نَصَائِرُ	22 نَصَارِي
5 نِصَارٌ	11 نِصْرَةٌ	17 نِصْرَانٌ	
6 نُصُورٌ	12 أَنْصُرٌ	18 نُصْرَانٌ	

Quarum rationem analyticè, breuitatis causâ, visum est proponere, in hunc modum.

Prima نُصَرٌ

fit à singularibus نُصْرَةٌ & نُصْرَي :vt غُرْفَةٌ *cænaculum,* غُرَفٌ *la.* كُبْرَي *maxima* كُبَرٌ *a.* rarò à نِصْرَةٌ vt لِحْيَةٌ *barba* لُحًي *barbæ.*

Secunda نُصُرٌ

fit à substantiuis quatuor literarum quarum vltima non est و vel ي, penultima autem اوي quiescens: vt جِدَارٌ *paries,* جُدُرٌ *parietes,* عَمُودٌ *columna,* عُمُدٌ

عُمُدٌ ne: قَضِيبٌ virga, قُضُبٌ : حِجَاجٌ os super-cilii, حُجُجٌ ، دَلُولٌ demonstratio, دُلُلٌ : سَرِيرٌ lectica, سُرُرٌ . sed duplicantia secundam interposito ا quiescente, vt حِجَاجٌ , sæpiùs decimam quartam formam obtinent.

Tertia نُصْرٌ

fit ab Adiectiuis masculinis formæ أَنْصَرُ , & fœmininis eorum نَصْرَاءُ : vt أَحْمَرُ *ruber*, & حَمْرَاءُ *rubra*, حُمْرٌ *rubri & rubræ*.

Quarta نِصَرٌ

fit à Singulari ةٌ نِصْرَةٌ : vt قِرْبَةٌ *vter, tris*; قِرَبٌ : حِجَّةٌ *annus*, حِجَجٌ

Quinta نِصَالٌ

fit 1° à نَصْرٌ نِصْرٌ & نُصْرٌ : vt قِدْحٌ *telum absque cuspide*, قِدَاحٌ : رُمْحٌ *hasta* رِمَاحٌ : رَجُلٌ vir رِجَالٌ .
2° à

2° à نَصْرٌ & نَصْرَةٌ : vt كَعْبٌ *calcaneus*, كِعَابٌ : قَصْعَةٌ *scutella*, قِصَاعٌ : صَعْبٌ *difficilis*, صِعَابٌ : ثَوْبٌ *vestis*, ثِيَابٌ, mutato و post kesre in ي : ضَيْفٌ *diuersorium*, ضِيَافٌ.

3° à Substantiuis نَصَرٌ & نَصَرَةٌ non habentibus tertiam radicalem secundæ similem, aut و vel ي, vt جَبَلٌ *mons*, جِبَالٌ *montes*: رَقَبَةٌ *collum*, رِقَابٌ.

4° ab Adiectiuis نَصِيرٌ & نَصِيرَةٌ : vt شَرِيفٌ & شَرِيفَةٌ *nobilis*, شِرَافٌ : non tamen à Participiis formæ نَصِيرٌ passiuè sumptis, vt قَتِيلٌ *occisus*.

5° ab Adiectiuis نَصْرَانٌ & نَصْرَانَةٌ : vt نَدْمَانٌ & نَدْمَانَةٌ *pœnitens*, نِدَامٌ.

6° ab Adiectiuis نُصْرَانٌ & نُصْرَانَةٌ : vt خُمْصَانٌ & خُمْصَانَةٌ *esuriens*, خِمَاصٌ.

Sexta نُعُولٌ

fit à Substantiuis نَصْرٌ, نِصْرٌ, نُصْرٌ, نَصَرٌ, & نَصِرٌ.

دُصر; vt بَزر *semen*, بزور : جُنْدٌ *exercitus*, جُنُودٌ : كَبِدٌ : اسُودٌ أَسَدٌ *leo*, ضُرُوسٌ : ضِرْسٌ *dens*, *iecur*, كُبُودٌ. Et interdum quoque à نَاصِرٌ, vt شَاهِدٌ *testis*, شُهُودٌ.

Septima نُصَّرٌ

fit ab Adiectiuo نَاصِرٌ & نَاصِرَةٌ, cuius vltima radicalis non est و vel ي, vt ضَارِبٌ & ضَارِبَةٌ *verberans*, ضُرَّبٌ *verberantes*, Mascul. & Fœm. Sed differentiæ causâ Masculinum interdum assumit ا ante vltimam radicalem, hoc modo, ضُرَّابٌ *verberantes*, Masc.

Octaua نَصَرَةٌ

fit ab Adiectiuo rationali (seu quod de re rationali prædicatur) formæ نَاصِرٌ non habentis vltimam و vel ي: vt كَامِلٌ *perfectus*, كَمَلَةٌ : وَارِثٌ *hereditans*, وَرَثَةٌ : قَائِمٌ *stans*, قَوَمَةٌ : بَارٌّ *iustus*, بَرَرَةٌ.

Nona نُصَرَةٌ.

fit ab Adiectiuo rationali formæ نَاصِرٌ quiescentis vltima:

vltima: vt رَامٍ *proiiciens*, رُمَاةٌ; غَازٍ *oppugnans*, غُزَاةٌ: in quibus vltima radicalis in ا quiescens conuertitur, iuxta secundum Can. و & ي.

Decima نِصَرَةٌ

fit à Substantiuo نَصْرٌ: vt كُوزٌ *vasculum*, كِوَزَةٌ: دُبٌّ *vrsus*, دِبَبَةٌ: & à paucis formæ نُصْرٌ & نِصْرٌ; vt زَوْجٌ *maritus*, زِوَجَةٌ: قِرْدٌ *simia*, قِرَدَةٌ.

Vndecima نِصْرَةٌ

fit à Nominibus نُصُورٌ, نُصْرٌ, نَصْرٌ, نُصَارٌ, نَصَارٌ, & نَصِيرٌ; vt فَتًى *puer*, فِتْيَةٌ: شَيْخٌ *senex*, شِيخَةٌ: أَخٌ *frater*, إِخْوَةٌ vbi و in sing. abiectum redit, est enim أَخٌ pro أَخَوٌ. غُصْنٌ *ramus*, غِصْنَةٌ: غَزَالٌ *ceruus*, غِزْلَةٌ: غُلَامٌ *puer*, غِلْمَةٌ: صَبِيٌّ *puer* صِبْيَةٌ.

Duodecima أَنْصُرٌ

fit à Substantiuo نَصْرٌ non habente mediam و vel ي: vt

صَبْيٌ : أَدْلٍ : دَلْوٌ *situla*, أَوْجُهٌ : وَجْهٌ *facies*, vt : يٍ
pipitus murium, أَصْبٌ, vbi و & ي excidunt, Nun vocali eorum retrocedente.

Et à Subſtantiuis fœmininis quæ non terminantur ة fœminino, & quatuor conſtant literis quarum penultima eſt أوي quieſcens; vt ذِرَاعٌ *brachium*, أَذْرُعٌ : يَمِينٌ *dextra*, أَيْمُنٌ.

Decima tertia أَنْصَارٌ

fit à Subſtantiuis trium literarum, cuiuſuis formæ (præter نَصْرٌ, non habentis mediam و vel ي aut vltimam penultimæ ſimilem): vt مَطَرٌ *pluuia*, أَمْطَارٌ : مَرَضٌ *morbus*, أَمْرَاضٌ : كَتِفٌ *humerus*, أَكْتَافٌ : إِبِلٌ *camelus*, آبَالٌ vbi ا radicale excidit, iuxta Can. primum de ا mobili, عَيْنٌ *oculus*, أَعْيَانٌ : يَوْمٌ *dies*, أَيَّامٌ (pro أَيْوَامٌ vide Can. tertium و & ي) طَرَبٌ *gaudium*, أَطْرَابٌ ; ab hac tamen forma نَصْرٌ ſæpiùs venit plurale decimum ſeptimum نِصْرَانٌ. رَحًا *mola*, أَرْحَاءٌ : خِبْيٌ *bucerda*, أَخْبَاءٌ : in quibus

bus vltima radicalis mutatur in hamze, secundùm Can. primum و & ي. إِسْمٌ *nomen*, أَسْمَاءٌ : إِبْنٌ *filius*, أَبْنَاءٌ, vbi redit vltima radicalis quæ in singulari exciderat, mutaturque in hamze, iuxta eundem canonem.

Decima quarta أَفْعِلَةٌ.

fit à multis Substantiuis Masculinis quatuor constantibus literis, quarum penultima est اوي quiescens: vt قِلَادٌ *torques*, أَقْلِدَةٌ : إِلَهٌ *Deus* (quod compendii causa sic scribitur pro الله) آلِهَةٌ, vbi ا radicale excidit, iuxta Can. primum de ا mobili, عَمُودٌ *columna*, أَعْمِدَةٌ : رَغِيفٌ *libum*, أَرْغِفَةٌ. & sic ferè perpetuò surda, & quiescentia ل, formarum إِمَامٌ & فِعَالٌ : vt بَتَاتٌ *supellex*, أَبِتَّةٌ : إِمَامٌ *sacerdos*, أَئِمَّةٌ, elif rad. in ي mutato iuxta primum Can. de elif mobili: قَبَاءٌ *tunica*, أَقْبِيَةٌ : فِنَاءٌ *aula*, أَفْنِيَةٌ.

Decima quinta فَوَاعِلُ.

fit à singulari فَاعِلٌ : vt طَابَقٌ *sartago*, طَوَابِقُ : ac

T 2

ac ab Adiectiuo نَاصِرٌ & Fœminino eius نَاصِرَةٌ, vt ضَارِبٌ *verberans* Masc. ضَارِبَةٌ *verberans* Fœm. ضَوَارِبُ *verberantes* Masc. & Fœm. à Masculino tamen rationali نَاصِرٌ rariùs hæc forma venit.

Decima sexta نَصَائِرُ.

fit à Fœmininis harum decem formarum,

نَصَارٌ نُصَارٌ نِصَارٌ نَصُورٌ نَصِيرٌ
نَصَارَةٌ نُصَارَةٌ نِصَارَةٌ نَصُورَةٌ نَصِيرَةٌ

vt شَمَالٌ *sinistra* شَمَائِلُ
سَحَابَةٌ *nubes* سَحَائِبُ
عُقَابٌ *calcaneus* عَقَائِبُ
حُسَاكَةٌ *vindicta* حَسَائِكُ
شِمَالٌ *sinistra* شَمَائِلُ
رِسَالَةٌ *epistola* رَسَائِلُ

عَجُوزٌ

عَجُوزٌ *vetula* عَجَائِزُ

حَمُولَةٌ *camela onusta* حَمَائِلُ

سَعِيدَةٌ nomen mulieris سَعَائِدُ

صَحِيفَةٌ *pagina* صَحَائِفُ

Decima ſeptima نِصْرَانٌ

fit à ſingulari نُصَارٌ & نُصْرٌ : vt غُلَامٌ *puer*, غِلْمَانٌ; صَرْدٌ *nubes tenuis* صِرْدَانٌ: & ſæpè etiam à concauis formarum نُصْرٌ & نُصُوٌ; vt حُوتٌ *piſcis*, حِيتَانٌ: و عُودٌ *lignum*, عِيدَانٌ: قَاعٌ *ager*, قِيعَانٌ: تَاجٌ *corona*, تِيجَانٌ: & paucis aliis, vt ظَلِيمٌ *iniquus*, ظِلْمَانٌ: صَبِيٌّ *puer*, صِبْيَانٌ.

Decima octaua نُصْرَانٌ

fit à Subſtantiuis نُصْرٌ, نُصُرٌ, & نُصَيْرٌ quorum media radicalis non eſt و vel ي: vt سَقْفٌ *tectum*, سُقْفَانٌ

رَغِيفٌ : رُغْفَانٌ بَلَدٌ *regio, prouincia,* بُلْدَانٌ : سُغْغَانٌ *libum,* رُغْفَانٌ.

Decima nona فُعَلَاءُ

fit ab Adiectiuo rationali فَعِيلٌ, cuius tertia radicalis non est secundæ similis, aut و vel ي: vt شَرِيفٌ *nobilis,* شُرَفَاءُ : كَرِيمٌ *honorabilis,* كُرَمَاءُ : بَخِيلٌ *auarus,* بُخَلَاءُ.

Vigesima أَفْعِلَاءُ

fit ab Adiectiuo rationali formæ فَعِيلٌ, cuius tertia radicalis est secundæ similis, aut و vel ي: vt

حَبِيبٌ *dilectus,* أَحِبَّاءُ } contractè pro { أَحْبِبَاءُ
شَدِيدٌ *vehemēs,* أَشِدَّاءُ } { أَشْدِدَاءُ

غَنِيٌّ *diues,* أَغْنِيَاءُ : وَلِيٌّ *amicus,* أَوْلِيَاءُ : & in paucissimis perfectis: vt صَدِيقٌ *verax,* أَصْدِقَاءُ : sicut contrà imperfecta quædam habent فُعَلَاءُ ; vt تَقِيٌّ *pius,* تُقَوَاءُ.

Vigesima prima فُعْلَى

fit ab Adiectiuis formæ فَعِيلٌ & interdum quoque فَاعِلٌ vel فَعِلٌ significantibus dolorem aut destructionem, vt جَرِيحٌ vulneratus, جَرْحَى : قَتِيلٌ occisus, قَتْلَى : هَالِكٌ periens, هَلْكَى.

Vigesima secunda فَعَالِي

fit à singulari فَعْلَاءُ : vt صَحْرَاءُ ager, صَحَارِي, عَذْرَاءُ virgo, عَذَارِي.

Si quæ autem harum formarum ab aliis etiam singularibus triliteris & Nudis aut Fœmininis eorum veniunt, id speciale est & notandum. sicuti & obseruanda sunt illiusmodi singularia, quorum Pluralia diuersas habent formas à nominatis : qualia non vsque adeo multa occurrent.

Ea autem singularia quarum formæ in diuersis hîc compârent classibus, diuersa quoque vt plurimum habent Pluralia : sic à نَفْسٌ anima, fit نُفُوسٌ & أَنْفُسٌ animæ. غُلَامٌ puer, غِلْمَةٌ & غِلْمَانٌ pueri. عَيْنٌ oculus, أَعْيَانٌ & عُيُونٌ oculi. رَغِيفٌ libum,

libum, رُغْفَانٌ & أَرْغِفَةٌ *liba*. سُورٌ *murus*, أَسْوَارٌ & سِيرَانٌ *muri*. جِسْمٌ *corpus*, جُسُومٌ & أَجْسَامٌ *corpora*: عَبْدٌ *seruus*, عَبِيدٌ, عِبَادٌ, عُبْدَانٌ, & quoque عُبُدٌ *serui*. بَحْرٌ *mare*, بِحَارٌ, بُحُورٌ & أَبْحُرٌ *maria*. شَاهِدٌ *testis*, شَاهِدُونَ, شَوَاهِدُ, شُهُودٌ *testes*: non tamen perpetuò omnia illa quæ à talibus formis deriuari possunt: sic à نَفْسٌ non dicitur, نِفَاسٌ, نُفْسَانٌ, نِفْسَةٌ, نِفَسَةٌ, nec ab عَبْدٌ dicitur, أَعْبُدٌ, عِبَدَةٌ, عِبْدَةٌ, &c. interdum verò vnum tantùm; vt à رَجُلٌ *vir*, solùm fit رِجَالٌ, ab أَمْرٌ *negotium*, solùm أُمُورٌ: quod vsus docebit.

Atque hæc quidem de nudis triliteris: quadrilitera autem nuda, & aucta in superioribus non indicata, cum Fœmininis suis formant plurale fractum assumpto ا quiescente post secundam literam, quæ, vt & prima, phatha possidet, sicut tertia kesre: vt sit formæ فَعَالِلُ, E. g. ضِفْدَعٌ *rana*, ضَفَادِعُ: مَدْخَلٌ *vestibulum*, مَدَاخِلُ. ة autē finale excidit: vt مَزْبَلَةٌ *fimetum*,

fimetum, مَزَابِل: & vltimam radicalem si præcedat اوي quiescens, ea manet, vt قِنْدِيل *candela, lampas,* قَنَادِيل: sed ob præcedens kesre in ي mutata si sit ا vel و; vt سُلْطَان *princeps,* سَلَاطِين: عُرْقُوب *calcaneus,* عَرَاقِيب: interdum tamen ea excidit, ة in fine accedente ad eius compensationem; vt إِبْلِيس *diabolus,* أَبَالِيس & أَبَالِسَة: إِسْكَاف *calcearius,* أَسَاكِيف & أَسَاكِفَة: sicuti & alias interdum accedit ة, vt أُسْقُف *Episcopus,* أَسَاقِف & أَسَاقِفَة: تِلْمِيذ *discipulus,* تَلَامِيذ & تَلَامِذَة: hanc etiam pluralis formam adsciscunt adiectiua formæ أَفْعَل, de quibus suprà in فُعْل dictum est, vt أَسْوَد *niger,* أَسَاوِد; & comparatiua: vt أَصْغَر *minor, minimus,* أَصَاغِر: أَكْبَر *maior, maximus,* أَكَابِر. & Pluralia quædam aucta triliterorum (formatur enim interdum ab vno Plurali aliud ad copiam sermonis;) vt ظُفْر *vnguis,* in Plur. habet أَظْفَار, vnde formatur secundum plurale أَظَافِير: sic ab عِرْق

arteria, fit عُرُوقٌ, & ab hoc عَرَايِقُ, à سِوَارٌ *armilla*, أَسْوِرَةٌ & ab hoc أَسَاوِرُ.

Ad hanc quoque pluralis formam reduci commodè possunt formæ فَرَاصِرُ & تَصَابِيرُ suprà positæ, vt inspicienti satis sit manifestum.

Quæ autem quinque vel pluribus constant literis (non annumeratis ة & اوي quiescentibus) eandem quidem formam assumunt, sed abiecta tamen litera vna aut pluribus: Nuda enim pentagrammata abiiciunt vltimam radicalem, vt سَفَرْجَلٌ *cydonium malum*, سَفَارِجُ, عَنْكَبُوتٌ *aranea*, عَنَاكِبُ; & interdum quoque penultimam, manente vltimâ; vt خَزَرْنَقٌ *aranea*, خَزَارِنُ & خَزَارِقُ; فَرَزْدَقٌ *glomus*, فَرَازِدُ & فَرَازِقُ. Si tamen penultima est و vel ي diphthongescens post phatha, vtraque manet, vltima scilicet & penultima, sed و in ي mutatur ob kesre præcedens; vt فِرْعَوْنٌ *Pharao*, فَرَاعِينُ: Aucta verò abiiciunt seruiles; vt مُدْحَرَجٌ *locus volutationis*, دَحَارِجُ: manet tamen م si seruiat cum ن vt مُنْطَلِقٌ

V

مُنْطَلِقٌ *solutus*, مُطَالِقٌ, vel cum سِتّ; vt مُسْتَخْرِجٌ *eductor*, مُخَارِجٌ.

Obseruatio de Pluralibus Anomalis.

NOTANDVM est Singularia quædam, Pluralia sua aliunde mutuari: vt أُمٌّ *mater* habet أُمَّهَاتٌ, tanquam ab أُمَّهَةٌ: فَمٌ *os*, أَفْوَاهٌ, à فُوهٌ: عُثَانٌ *fumus*, عَوَاثِنُ, vt ab عَاثِنٌ: مَاءٌ *aqua*, أَمْوَاهٌ, & مِيَاهٌ, vt à مَاهٌ: إِنْسَانٌ *homo*, أَنَاسٌ, ab إِنْسِيٌّ; ponitur enim pro أَنَاسِيٌّ, sed ob frequentem vsum يٌّ excidit: quidam tamen putant poni pro Plurali regulariter formato ab إِنْسَانٌ, nempe أَنَاسِينُ, abiecto ين: & sic pauca alia de quibus aliàs. Atque hæc de Pluralibus nunc sufficiant.

CAPVT SEPTIMVM.

De Casu.

IN Numero tres sunt Casus, Nominatiuus, Genitiuus & Accusatiuus, quorum primus رَفْعٌ, secundus خَفْضٌ & جَرٌّ, tertius نَصْبٌ ab Arabibus vocatur.

catur. Horum ratione nomina alia sunt Triptota, alia Diptota. Triptota sunt in quibus casus isti tres tribus distinctis terminationibus discernuntur. Diptota in quibus Casus obliqui vnâ terminatione continentur, atque adeò quæ duas tantùm terminationes agnoscunt.

Triptota autem sunt

Omnia ferè singularia, & pluralia fracta, terminantque Nominatiuum per ُ, Genitiuum per ِ, Accusatiuum per َ, vt Nominat. رَجُلٌ *vir*, Genit. رَجُلٍ *viri* vel *viro*, (Nam sub Genitiuo Arabum Datiuus noster & Ablatiuus continentur) Accusat. رَجُلًا *virum*, رِجَالٌ *viri*, رِجَالٍ *virorum*, & *viris*, رِجَالًا *viros*.

Diptota sunt

1° Dualia omnia, habentque Nominatiuum in انِ Genitiuũ & Accusatiuum in يْنِ, vt رَجُلَانِ *duo viri*, رَجُلَيْنِ *duorum virorum, duobus viris, duos viros*: مَدِينَتَانِ *duæ vrbes*, مَدِينَتَيْنِ *duarum vrbium, duabus vrbibus, duas vrbes.*

2° Pluralia sana Masculina, habentque Nominatiuum in وْنَ, Genitiuum & Accusatiuum in يْنَ: vt

vt مُؤْمِنُونَ *credentes;* مُؤْمِنِينَ *credentium, credentibus, credentes.*

3° Pluralia sana Fœminina, habentque Nominatiuum in اتٌ, Genitiuum & Accusatiuum in اتٍ: vt أُمَّهَاتٌ *matres,* أُمَّهَاتٍ *matrum, matribus, matres.*

4° Nomina Inuariabilia quæ vocant Arabes, seu quorum vltima vocalis non admittit Nunnationem: habetque Nominatiuum in ُ, Genitiuum & Accusatiuum in َ, vt عُثْمَانُ *Otomannus,* عُثْمَانَ *Otomannii, Otomanno, Otomannum.* مَسَاجِدُ *templa,* مَسَاجِدَ *templorum, templis, templa:* أَسْوَدُ *niger,* أَسْوَدَ *nigri, nigro, nigrum.*

Sunt autem Nomina inuariabilia

1° Adiectiua Positiua & Comparatiua formæ أَفْعَلُ: vt أَحْمَرُ *ruber,* أَكْبَرُ *maior, maximus.* nisi, quod rarius accidit, fœmininum per ة forment, vt أَرْمَلٌ *viduus,* أَرْمَلَةٌ *vidua.*

2° Adiectiua terminata انْ seruili, quæ non formant Fœmin. addito ة: vt غَضْبَانُ *iratus,* cuius Fœmin. est غَضْبَى: sic enim etiam huius formæ quædam Adiectiua mouentur.

3° Terminata elif seruili : vt صُفْرَاءُ *flaua*: vel ي seruili quiescente instar elif, vt ذِكْرَى *recordatio* (pro ذِكْرَيٌ iuxta Can. tertium ي) sic غَضْبَى *irata*, قَتْلَى *occisa*.

4° Pluralia fracta formæ دُوَاصِرُ & نَصَارِرُ vel نَصَارِيرُ, vt ضَوَارِبُ *verberantes*, ضَفَادِعُ *ranæ*, قَنَادِيلُ *candelæ*, مَدَاخِلُ *vestibula*, حَزَارِقُ vel حَزَارِقُ *araneæ*. Sed eæ quarum vltima radicalis est litera quiescens, triptota sunt, vt reliqua Pluralia fracta : quædam tamen kesre penultimum in phatha mutant, & ea huius quoque loci sunt: vt عَذَارَى *virgines* pro عَذَارِيُ in Nominatiuo, عَذَارِي in Genit. & Accus. sic نَصَارَى *Christiani* pro نَصَارِيُ & نَصَارِي. Cæterùm vox سَرَاوِيلُ *femoralia*, aliis est Plur. à سِرْوَالٌ, & regulariter diptoton, aliis singulare per se, & diptoton ob similitudinem quam habet cum plurali formæ نَصَارِيرُ.

5° Nomina propria plurima, & inter cætera Masculina.

lina omnia terminata اَنْ vt عِمْرَانْ *Imran*, عُثْمَانْ *Ottoman*, & Barbara pluribus quàm tribus literis constantia; vt إِبْرَاهِيمْ *Abraham*, إِسْحَاقْ *Isaac*, يَعْقُوبْ *Iacob*, آدَمْ *Adam*, جَهَنَّمْ *Gehenna*, فِرْدَوْسْ *Paradisus*, &c. nec non Fœminina terminata ة fœminino, vt عَيْشَةْ *Aïssia*, & constantia literis quatuor, زَيْنَبْ *Zainab*; vel tribus quarũ media mouetur, vt سَقَرْ *Sakar*, aut dham ante se habet, vt جُورْ *Gioer*. quæ autem tribus constant literis nec terminantur ة, nisi Barbara sint, modò triptota sunt, modò diptota, vt Nom. سَقَرٌ Genit. سَقَرٍ, Acc. سَقَرًا, & Nom. سَقَرُ Gen. & Accus. سَقَرَ sic Nom دَعْدٌ, Genit. دَعْدٍ Acc. دَعْدًا, & Nom. دَعْدُ Genit. & Accus. دَعْدَ quod & reliquis nominibus inuariabilibus (in poësi potissimùm) interdum contingit; sicut contrà variabilia seu triptota quædam, inuariabilia seu diptota subinde fiunt. sed vtrumque rarum est.

Benè autem hîc meminisse oportet Canonis tertii و, nec non tertii & quarti ي: nam iuxta Canonem tertium و dicitur عَصًا pro عَصَوٌ, عَصَوٍ, عَصَوًا, *baculum*; *baculi* vel *baculo*, *baculum*: & iuxta tertium Can. ي

يْ رَحًى pro رَحَيٌ, رَحَيٍ, رَحَيًا, *mola, molæ, molam*, iuxtà quartum verò eiusdem Canonem رَامٍ pro رَامِيٌ & رَامِيٍ *proiiciens, proiicientis*, جَوَارٍ pro جَوَارِيٌ & جَوَارِيٍ *puellæ, puellarum.* Excidit enim ي cùm adest Nun vocale: quod tamen illîc non monui.

Considerandа autem in hisce casibus sunt Apocope & Permutatio.

Apocope est τῶ Nun Casualis, Vocalis quidem in triptotis, & diptotis pluralibus Fœmininis perfectis: Consoni verò in diptotis dualibus, & Pluralibus Masculinis perfectis. amittunt enim hæc omnia Nun ob Constructionem, tum Regiminis, seu cùm sequitur Genitiuus: vt كِتَابٌ *liber*, كِتَابُ مُوسَى *liber Mosis*, كِتَابِ مُوسَى *libri* vel *libro Mosis*, كِتَابَ مُوسَى *librum Mosis:* كِتَابَانِ *libri duo*, كِتَابَا مُوسَى *libri duo Mosis*, كِتَابَيْ مُوسَى *librorum duorum, libris duobus*, vel *libros duos Mosis*, كُتُبُ مُوسَى *libri Mosis*, كُتُبِ مُوسَى *librorum* vel *libris Mosis*, كُتُبَ مُوسَى *libros Mosis:* بَنُونَ *filii*, بَنُوا ٱللّٰهِ *filii*

filii Dei, بَنِي ٱللّٰه *filiorum, filiis* vel *filios Dei.* tum Affixi seu cùm annectitur pronomen possessiuum: vt كِتَابُهُ *liber eius*, كِتَابِهِ *libri* vel *libro eius*, كِتَابَهُ *librum eius*, كِتَابَاهُ *libri duo eius*, كِتَابَيْهِ *librorum duorum, libris duobus*, vel *libros duos eius*, كُتُبُهُ *libros eius*. Et Nun vocale etiam excidit ob articulum ال tum præcedentem, vt ٱلْكِتَابُ *liber*, ٱلْكِتَابِ *libri*, ٱلْكِتَابَ *librum*; tum sequentẽ, vt كِتَابُ ٱلَّذِي *liber qui*, كِتَابَ ٱلَّذِي *librum qui* &c. رَامٍ *sagittarius*, رَامِي ٱلْمَلِكِ *sagittarius regis*: excidente enim Nun redit ي abiectum.

Sed أَبٌ *pater*, أَخٌ *frater*, حَمٌ *socer*, & interdũm quoque هَنٌ *muliebria*, Nun ob constructionem abiicientes (nisi accedat ي, affixum) assumunt eius loco literam quiescentem, in Nominatiuo و, in Gen. ي, in Acc. ا, vt هُوَ أَبُو دَاوُدَ *is est pater Dauidis*, مِنْ أَبِي دَاوُدَ *à patre Dauidis*, رَأَيْتُ أَبَا دَاوُدَ *vidi patrem Dauidis*, أَبُوكَ *pater tuus*, أَبِيكَ *patris tui*, أَبَاكَ *patrem tuum*. Sic ذُو *possessor*, in regimine (nec aliter vsurpatur)

X

patur) habet genitiuum ذِي, Accusatiuum ذَا & فَمْ os, oris, in Gen. constructo فِي habet, (etiam cum affixo ي,) & Accusatiuo فَا.

Permutatio est Nominatiui cum Accus. accipit enim ille huius terminationem in subiecto enuntiationis cùm præcedunt particulæ subiecti, quæ sunt

إِنَّ *etenim, vtique.* كَأَنَّ *sicuti.* لَيْتَ *vtinam.*
أَنَّ *quod.* لَكِنَّ & لَكِنْ *sed.* لَعَلَّ *fortassis.*

vt إِنَّ مُحَمَّدًا يَقُومُ *etenim Mahomed stat* إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ *etenim Deus est clemens,* عَلِمُوا أَنَّ الْمَلِكَ قَدِيرٌ *sciunt quòd rex est potens;* vbi مُحَمَّدًا est pro مُحَمَّدٌ, اللَّهَ pro اللَّهُ, الْمَلِكَ pro الْمَلِكُ. إِنَّ autem & لَيْتَ assumunt interdum مَا in fine, & tunc إِنَّ semper, لَيْتَ vtplurimum virtutem illam amittit.

Sic لَا *non est,* immediatè præpositum appellatiuo, ei influxu suo pro Nominatiui dat Accusatiui terminationem, sed sine Nun vocali, vt لَا رَجُلَ فِي الدَّارِ *non est vir in domo:* sed iteratum liberè influit in alterutrum, & vtrumque.

De

De Vocatiuo.

VOCATIVVS per Accuſatiuum concipitur: vt يَا رَجُلًا *ô vir*, يَا عَبْدَ اللّٰهِ *ô ſerue Dei*: niſi ſit nominis Proprii aut Appellatiui poſſidentis articulum; vel abſolutè poſiti, quod ſignificat rem quam vocans intuetur, tum enim concipitur per Nominat. ſed abſque Nun vocali: vt يَا آدَمُ *ô Adam*, يَا مُحَمَّدُ *ô Mahomed*, يَا أَيُّهَا النَّاسُ *ô homines*, يَا رَجُلُ *ô tu vir*, (quem ſcilicet aſpicio) يَا رَجُلَانِ *ô vos duo viri*, يَا نَبِيُّونَ *ô vos prophetæ*. Si quis ad opem inuocetur, adhibetur non raró Genitiuus præfixo لَ: vt يَا لَزَيْدٍ *ô Zeidun*, (*adiuua* ſcilicet). vel Accuſat. cum اَهْ, vt يَا زَيْدَاهْ. Cùm autem Vocatiuo addendum eſt *mi* vel *mei*, id regulariter fit per affixum يِ, vt يَا غُلَامِي *ô puer mi*, & phathato يَ يَا غُلَامِيَ; vel omiſſo, vt غُلَامِ: raró per ا vt يَا غُلَامَا, rariſſimè per ſimplex dſham, vt يَا غُلَامُ. pro أَبِي autem *pater mi*, & أُمِّي *mater mea*, interdum dicitur, أَبَتِ vel أَبَتَ & أُمَّتِ vel أُمَّتَ: quod ſpeciale eſt.

CAP. X 2

CAPVT OCTAVVM,
De Declinatione.

Ex Numerorum & Casuum supramemoratorum varietate Declinationes exsurgũt quatuor.

Prima triptota est in Singulari & Plurali, (nam Dualis vbique eadem est ratio:) vt

Sing. Nom. بَيْتٌ, Gen. بَيْتٍ, Accus. بَيْتًا.

Plur. Nom. بُيُوتٌ, Gen. بُيُوتٍ, Accus. بُيُوتًا.

Secunda triptota in singulari & diptota in Plur. vt

Sing. Nom. نَاصِرٌ, Gen. نَاصِرٍ, Ac. نَاصِرًا

Plur. Nom. نَاصِرُونَ, Gen. & Acc. نَاصِرِينَ.

Sing. Nom. نَاصِرَةٌ, Gen. نَاصِرَةٍ, Ac. نَاصِرَةً.

Plur. Nom. نَاصِرَاتٌ, Gen. & Acc. نَاصِرَاتٍ.

Sing. Nom. مَسْجِدٌ, Gen. مَسْجِدٍ, A. مَسْجِدًا

Plur. Nom. مَسَاجِدُ, Gen. & Acc. مَسَاجِدَ.

Tertia diptota in Sing. & triptota in Plurali, vt

Sing. Nom. أَحْمَرُ, Gen. & Acc. أَحْمَرَ.

Plur. Nom. حُمْرٌ, Gen. حُمْرٍ, Acc. حُمْرًا.

Quarta

Quarta diptota in Sing. & Plurali, vt

Sing. Nom. أَصْغَرُ, Gen. & Acc. أَصْغَرَ.

Plur. Nom. أَصَافِرُ, Gen. & Acc. أَصَافِرَ.

CAPVT NONVM,

De Comparatione.

COMPARATIVVS fit à positiuo, præfixo ا; estque formæ أَفْعَلُ: vt حَسَنٌ *bonus*, أَحْسَنُ *melior*, صَغِيرٌ *paruus*, أَصْغَرُ *minor*, حَبِيبٌ *carus*, أَحَبُّ (pro أَحْبَبُ) *carior.* habetque post se مِنْ vt أَعْظَمُ مِنَ ٱلْمَلِكِ *maior rege.* si absolutè ponatur aut in regimine, Superlatiuus est; vt اللَّهُ أَعْلَمُ *Deus est scientissimus.* أَحْسَنُ النَّاسِ *optimus hominum.*

CAPVT DECIMVM,

De Numeralibus.

NOMINVM Numeralium, quia peculiaria quædam habent, tractatum hic lubet adiicere: sunt autem duplicia; Cardinalia & Ordinalia. Cardinalia sunt

1 وَحِدٌ

1 وَاحِدٌ	وَاحِدَةٌ vel
أَحَدٌ	إِحْدَى
2 إِثْنَانِ	اِثْنَتَانِ
3 ثَلَاثَةٌ	ثَلَاثٌ
4 أَرْبَعَةٌ	أَرْبَعٌ
5 خَمْسَةٌ	خَمْسٌ
6 سِتَّةٌ	سِتٌّ
7 سَبْعَةٌ	سَبْعٌ
8 ثَمَانِيَةٌ	ثَمَانٍ
9 تِسْعَةٌ	تِسْعٌ
10 عَشَرَةٌ	عَشْرٌ

20 عِشْرُونَ	50 خَمْسُونَ	80 ثَمَانُونَ	200 مِائَتَانِ
30 ثَلَاثُونَ	60 سِتُّونَ	90 تِسْعُونَ	1000 أَلْفٌ
40 أَرْبَعُونَ	70 سَبْعُونَ	100 مِائَةٌ	2000 أَلْفَانِ

Quorum prima duo regulariter formant fœmininum: ſequentia octo Maſculina ſunt ſub terminatione Fœminina, & vice verſa: reliqua communia. Ea autem quæ terminantur ن diptota ſunt, vt reliqua dualia, & pluralia perfecta, cætera verò triptota.

Reliqua ex his componuntur, minori numero perpetuò præmiſſo, idque ſine Coniunctione copulatiua: vſque ad viginti: vt,

11 أَحَدَ عَشَرَ	إِحْدَى عَشْرَةَ
12 إِثْنَا عَشَرَ	إِثْنَتَا عَشْرَةَ

13

13 ثَلَاثَةَ عَشَرَ   ثَلَاثَ عَشْرَةَ

14 أَرْبَعَةَ عَشَرَ   أَرْبَعَ عَشْرَةَ

& ſic de cæteris: ita vt in hac compoſitione regulariter عَشَرَ ſit maſculinum, & عَشْرَةَ fœm. & vtrumque terminetur nuda vocali phatha, idque in omni caſu, præter اِثْنَا عَشَرَ & اِثْنَتَا عَشْرَةَ, quorum caſus obliquus eſt اِثْنَيْ عَشَرَ & اِثْنَتَيْ عَشَرَ.

In reliquis accedit Coniunctio abſque vlla mutatione, vt أَحَدٌ وَعِشْرُونَ, أَحَدًا وَعِشْرِينَ, أَحَدٍ وَعِشْرِينَ, & ſic de cæteris.

Ordinalia ſunt

Primus	أَوَّلٌ	أُولَى	6us	سَادِسٌ	سَادِسَةٌ
2us	ثَانٍ	ثَانِيَةٌ	7us	سَابِعٌ	سَابِعَةٌ
3us	ثَالِثٌ	ثَالِثَةٌ	8us	ثَامِنٌ	ثَامِنَةٌ
4us	رَابِعٌ	رَابِعَةٌ	9us	ثَاسِعٌ	ثَاسِعَةٌ
5us	خَامِسٌ	خَامِسَةٌ	10us	عَاشِرٌ	عَاشِرَةٌ

عِشْرُونَ

عِشْرُونَ *vigesimus, ma*; ثَلٰثُونَ *trigesimus, ma*, & ſic de cæteris denariis: nam in his non differunt Ordinalia à Cardinalibus.

Reliqua ex his componuntur eodem ferè modo quo Cardinalia, vt

vndecimus حَادِيَ عَشَرَ حَادِيَةَ عَشْرَةَ

12us ثَانِيَ عَشَرَ ثَانِيَةَ عَشْرَةَ

13us ثَالِثَ عَشَرَ ثَالِثَةَ عَشْرَةَ

& ſic cætera, vt aptota quoque ſint per phatha:

21us حَادِي وَعِشْرُونَ حَادِيَةٌ وَعِشْرُونَ

& ita reliqua.

CAPVT VNDECIMVM,

De Pronomine.

NOMINIS vicem ſubeunt Pronomina; quæ ſunt Separata, vel aliis vocibus Affixa. Separata ſunt triplicia, Perſonalia, Demonſtratiua, & Relatiua: quæ Generibus & Numeris variantur vt Nomina: ſed Caſus non agnoſcunt niſi dualia Demonſtratiua & Relatiua; quæ more Nominum diptota ſunt.

Perſonalia autem ſunt hæc:

Sin-

Pluralia			*Dualia*		*Singularia*			
illi	*vos*	*nos*	*illi duo,*	*vos duo*	*ille*	*tu*	*ego*	Masc.
هُمْ	أَنْتُمْ				هُوَ	أَنْتَ		
		نَحْنُ	هُمَا	أَنْتُمَا			أَنَا	Com.
illæ					*illa*			
هُنَّ	أَنْتُنَّ				هِيَ	أَنْتِ		Fœm.

quorum ea quæ tertiæ personæ sunt pro verbo substantiuo cuiusuis personæ sæpissimè vsurpantur.

Demonstratiuum autem propinqui est ذَا *hic*; quod sic flectitur:

Plur.	*Dual.*	*Sing.*	
أُولَآءِ أُولَي	ذَانِ ذَيْنِ	ذَا	Masc. Com.
	تَانِ تَيْنِ	ذِهْ ذِهِي ذِي ذِهِ	Fœm.
		تَا تِهْ تِهِي تِي	

fitque demonstratiuum remoti addito كَ, in hunc modum,

Plur.	*Dual.*	*Sing.*
أُولَائِكَ أُولَاكَ	ذَانِكَ ذَيْنِكَ	ذَاكَ *ille.*
	تَانِكَ تَيْنِكَ	تَاكَ

ante quod كَ in Singul. & Plur. non rarò assumitur

tur ل, vt dicatur ذَالِكَ, & cum م paragogico ذَالِكُمْ, ذَلِكَ, تِلْكَ, أُولَالِكَ. vtrique autem, nisi ل illud assumatur, crebrò præfigitur هَا, cuius tamen ا compendii causa non solet pingi, sed per phatha perpendiculare aut medde repræsentari (quod & ذَا ante ل, & aliis vocibus ا quiescens habentibus creberrimè accidit) hoc modo:

هٰذَا | هٰذَانِ. هٰذَيْنِ | هٰؤُلَاءِ
هٰذِهِ | هٰتَانِ. هٰتَيْنِ |

Sic هٰذَاكَ هٰنَاكَ &c.

Relatiuum est الَّذِي *qui*, compositum ex articulo ال & لَذِي; flectiturque hoc modo:

اَلَّذِي	اَللَّذَانِ اَللَّذَيْنِ	اَلَّذِينَ
اَلَّتِي	اَللَّتَانِ اَللَّتَيْنِ	اَللَّائِي اَللَّاتِي اَللَّوَاتِي اَللَّاءِ

Nun duale hîc & in Demonstratiuis interdum habet tesdid, in compensationem vltimæ singularis excidentis.

Cæterùm relatiuum hoc non patitur ante se literas

ras seruiles præter فَلِ و : ac rarissimè vsurpatur in casu obliquo: sed defectus hi supplentur per affixa vocum sequentium: sic pro بِٱلَّذِي *in quo*, dicitur ٱلَّذِي بِهِ; pro مِنَ ٱلَّذِي *à quo*, ٱلَّذِي مِنْهُ; pro ٱلَّذِي رَأَيْتُ *quem vidi*, ٱلَّذِي رَأَيْتُهُ.

Relatiua quoque sunt sed antecedens includentia مَنْ *is qui, & ii qui, quicunque*, مَا *id quod, quodcunque, ea quæ, quæcunque*: illud de personis, hoc de rebus dicitur: & vtrumque non rarò interrogat.

أَيٌّ autem *quis, qualis*, Nomen est interrogatiuum & substantiuum; vnde aliud substantiuum regit in Genitiuo: vt أَيُّ كِتَابٍ *qualis liber*, مِنْ أَيِّ كِتَابٍ *ex quo* vel *quali libro?*

Affixa cum Nominibus significant possessionem, referuntque Pronomina nostra possessiua: cum verbis vt plurimum casum patientem, non rarò tamen datiuum, maximè cùm Accusatiuus alius sequitur: suntque

Plur. 3	Plur. 2	Plur. 1	Dual. 3	Dual. 2	Sing. 3	Sing. 2	Sing. 1		
هُمْ	كُمْ	نَا	هُمَا	كُمَا	هُ	كَ		Persona cum verbis, نِي	Masc.
								cũ Nom. يِ	Com.
هُنَّ	كُنَّ				هَا	كِ			Fœm.

Quæ Y 2

Quæ nunquam mutantur, niſi quòd هُ هُمَا هُمْ هُنَّ dſham in keſre mutant, cùm immediatè præcedit keſre: vt مِنْ رَبِّهِ, vel يْ vocali deſtitutum, vt فِيهِ *in eo*, عَلَيْهِ *ſuper eo*. & quòd يِ loco keſre ante ſe, habet phatha ſuper ſe, cùm annectitur dictioni terminatæ aliquâ literarum اوي vocali deſtitutâ: vt خَطَايَا *peccata*, خَطَايَايَ *peccata mea*; غُلَامَانِ *duo pueri*, غُلَامَايَ *duo pueri mei*; غُلَامَيْنِ *duorum puerorum*, غُلَامَيَّ *duorum puerorum meorum*: مُسْلِمُونَ *fideles*, مُسْلِمِيَّ *fideles mei*: nam و Nominatiui Pluralis perfecti mutatur in يْ poſt keſre, vt non differat à caſu obliquo; nam & à مُسْلِمِينَ *fidelium*, dicitur مُسْلِمِيَّ *fidelium meorum*: عَصًا *baculus*, عَصَايَ *baculus meus*; رَامٍ *ſagittarius*, رَامِيَّ *ſagittarius meus*. & quod poſt keſre interdum excidit; vt رَبِّ *domine mi*: quod ferè perpetuum eſt cùm præcedit aliud يْ deſcendens ex hamze; vt أَحِبَّائِي *amici mei*, آبَائِي *patres mei*. Sic pro نِي occurrit نِ, vt أَعِينُونِ *adiuua me*.

Et

Et vocibus nullam inducunt mutationem : nisi quòd in Nominibus Nun casuale tollunt, vt suprà dictum est; & ي insuper vltimam vocalem; vt كِتَابٌ *liber*, كِتَابِي *liber meus*, ac ة fœmininum in ت mutant: vt عَمَّةٌ *amita*, عَمَّتُكَ *amita tua:* nec non hamze vltimum in و vel ي iuxta Canonem primum de Elif mobili. in Verbis autem pellunt ا otiosum post و seruile, vt نَصَرُوا *adiuuerunt*, نَصَرُونَا *adiuuerunt nos*; & terminationi تُمْ *adiiciunt* و, vt نَصَرْتُمْ *adiuuistis*, نَصَرْتُمُوهُ *adiuuistis eum.*

Vni autem Verbo duo interdũ annectuntur affixa, vt أَعْطَانِيهِ *dedit mihi eũ*, يَكْفِيكَهُمْ *sufficit tibi, illis.*

Possunt quoque separatim affixa verbis apponi, sed præfixo إِيَّا, vt إِيَّاكَ *te*, إِيَّايَ *me*, &c. ضَرَبَكَ & ضَرَبَ إِيَّاكَ *verberauit te.*

Actiones autem reciprocæ per nomen نَفْس cum affixis exprimuntur, vt أَحْبَبْتُ نَفْسِي *dilexi me* (quasi dicat, *animam meam*) أَحْبَبْتُمْ أَنْفُسَكُمْ *dilexistis vos ipsos*, &c. rarissimè per nudum affixum, vt أُحِبُّنِي *diligo me.*

FINIS LIBRI TERTII.

THOMÆ ERPENII GRAMMATICÆ ARABICÆ Liber Quartus,

DE PARTICVLIS.

CAPVT PRIMVM,

De Particulis coniunctis.

PARTICVLARVM orationis indeclinabilium aliæ ſunt coniunctæ, quæ perpetuò aliis vocibus præfigũtur, aliæ ſeparatæ. Coniunctæ ſunt octo literæ أَبْتَسْ فُكَلُو.

ا

habet phatha, eſtque nota interrogationis, vt أَمَاتَ *an obiit?* أَنْتَ *an tu?* أَفِي *an in?* & vocandi articulus; vt أَيُوسُفُ *ô Ioſephe.*

ب

ſemper poſſidet keſre, &

1° ſignificat *in:* vt بِالْمَسْجِدِ *in templo.*

2° notat

2° notat *instrumentum*: vt كَتَبْتُ بِقَلَمٍ *scripsi calamo.*

3° valet *cum*, quando vid. subiungitur verbis aduentus & discessus, quæ tum per *adducere afferre, abducere auferre*, exponuntur: vt أَتَوْا بِكِتَابٍ *attulerunt librum*, ذَهَبُوا بِالْفَتَى *abduxerunt puerum.*

4° est iurandi particula; vt بِاللّٰهِ *per Deum* بِالْأَرْضِ *per terram.*

5° Nominatiuo præfigitur pleonasticè; vt اَللّٰهُ بِقَدِيرٍ *Deus est in potente*, id est, *potens*: أَنَا بِمُؤْمِنٍ *ego sum in credente*, id est, *credens.*

6° constructioni verborum peculiariter inseruit: vt مَرَّ بِي *præteriit me.*

ت

præfigitur nomini اَللّٰه cum phatha; estque iurandi particula: vt تَاللّٰهِ *per Deum.*

س

cum phatha Futuro præfigitur, & valet *pòst.* vide pag. 50.

ف

habet phatha, & significat *ac, dein*; subiungitque præcedenti

cedenti id quod re ipſa poſterius eſt, & ſequitur, ſed ſine mora, quo differt à ثُمَّ. Initio tamen ſententiæ, & poſt dictiones completiuas ſæpe redundat, & completiua eſt. Emphaſin egregiam importat, & per *igitur* commodè ſæpe reddatur, cùm Imperatiuo præfigitur. Exempla paſſim ſunt obuia.

كَ

phatha quoque poſſidet, & ſignificat *ſicut*, *inſtar*, regitque Genitiuum, nec admittit affixa; vt كَرَجُلٍ *ſicut vir*.

لِ

1° eſt Datiui noſtri nota, regitque Genitiuum, ac obtinet keſre: vt لِرَبٍّ *domino*: cum affixis tamen habet phatha, vt لَكَ *tibi*.

2° ſignificat *ob, propter*, cum keſre: vt ضَرَبْتُهُ لِكِذْبِهِ *verberaui eum ob mendacium eius*.

3° denotat *ad*: vt ضَرَبْتُهُ لِلتَّأْدِيبِ *verberaui eum ad erudiendum*.

4° eſt vocationis ad opē nota, vt ſuprà viſum fuit.

5° iuramenti particula: vt لِلّٰهِ *per Deum*.

6° per pleonaſmum eleganter vocibus præfigitur cum phatha, nec mutationem vllam inducit, cum alibi,

alibi, tum maximè initio prædicati, cuius subiectum ante se habet إنَّ vt إنَّ ٱللَّهَ لَقَدِيرٌ *etenim Deus est potens*: إنَّ ٱللَّهَ لَفِي ٱلسَّمَآءِ *etenim Deus est in cælo*: إنَّ ٱللَّهَ لَيُحِبُّ ٱلْمُؤْمِنِينَ *Etenim Deus amat fideles.*

7° præfigitur Præterito cum phatha, vertitque id in Optatiuum. vide Pag. 49.

8° præfigitur Futuro cum kesre, & tunc aût format ex eo Imperatiuum, inducitque apocopen; aut significat *vt*, inducitque antithesin. vide pag. 58. & 60.

9° peculiariter inseruit Verbis: vt رَدِفَ لَكُمْ pro رَدِفَكُمْ *eiecit vos.*

و

habet phatha, estque 1° coniunctio copulatiua *&*, etiam; sed non includit ordinem vt فَ.

2° iurandi particula, regitque genit. vt وَرَبِّ *per Dominum.*

3° Præpositio *cum*, & regit Accusatiuum: vt جَآءِ ٱلْأَمِيرُ وَٱلْجَيْشَ *venit Imperator cum exercitu.*

Appendix.

م & ع videntur quoque seruiles esse in مِمَّا & عَمَّا pro مِنْ مَا & عَنْ مَا.

CA. Z.

CAPVT SECVNDVM,

De Particulis separatis.

PARTICVLAS separatas more nostro visum est distinguere in Aduerbia, Coniunctiones, Præpositiones, & Interiectiones.

Aduerbia Loci.

مِنْ حَيْثُ ، مِنْ أَيْنَ *vnde:* حَيْثُ ، أَيْنَ : *ubi* مِنْ حَيْثُ ، إِلَى أَيْنَ *quo,* إِلَى حَيْثُ ، حَيْثُمَا ، أَنَّى *vbi-cunque:* هُنَا ، هُنَّا ، هِنَّا ، هَاهُنَا ، *hic:* هُنَالِكَ ، هُنَاكَ *illic:* مِنْ هُنَا *hinc,* مِنْ هُنَاكَ *illinc,* إِلَى هُنَا *huc,* إِلَى هُنَاكَ *illuc,* &c.

Temporis.

مَتَى *quando, cùm.* قَدْ *iam, antè,* cum Præterito: *interdum* cum Futuro. sæpè etiam cum Præt. vacat, aut emphasin solùm aliquam importat, vt & وَقَدْ & لَقَدْ · قَطُّ *vnquam,* إِذْ ، إِذَا ، إِذْمَا *deinde,* ثُمَّتَ & ثُمَّ & حِينَئِذٍ ، يَوْمَئِذٍ & حِينَ ، يَوْمَ *quum,* أَيَّانَ & *tunc.* لَمَّا ، إِذْ ، بَعْدَ ، بَعْدَمَا ، مِنْ بَعْدِ *postquam.* سَوْفَ ، سَوْ ، سَفْ ،

وَسُفَ سَبْقَ *post:* قَبْلَ هٰذَا *ante hac,* بَعْدَ هٰذَا *post hac.* إِلَى أَنْ & حَتَّى أَنْ ، وَحَتَّى إِذَا ، حَتَّى *donec,* قَبْلُ & مِنْ قَبْلُ *antea,* بَعْدُ & مِنْ بَعْدُ *postea,* مِنْ قَبْلِ أَنْ *antequam.*

Vocandi.

يَا ، أَيَا ، هَيَا ، أَيْ ، & sequente articulo يَا أَيُّهَا، fœm. يَا أَيَّتُهَا *ô.*

Demonstrandi.

إِنْ ، إِذَا ، هَا ، هُوذَا ، هَاهُوذَا ، هَا أَنَذَا ، fœm. هَا أَنَذِهِ ، *ecce.*

Interrogandi.

هَلْ ؛ رُبَّ ، *an, nunquid:* أَمَا ، أَلَا ، أَوَمَا ، أَوَلَا ، أَلَمْ ، أَفَلَمْ ، أَوَلَمْ *an non?*

Affirmandi.

إِيْ ، نَعَمْ ؛ بَلَى ، جَيْرِ ، أَجَلْ ، إِنَّ *etiam:*

Negandi.

لَا *non* & *ne* prohib. كَلَّا *nequaquã, minimè gentiũ.* وَمَا ،

لَيْسَ , لَمْ , مَا *non* (ſed hoc vltimum modo præteriti quoque coniugatur, venitque pro verbo ſubſtantiuo negante: vt لَيْسَ *non eſt,* لَسْتُمْ *non eſtis,* &c.) إِنْ idem, ſed non niſi ſequente إِلَّا *niſi,* لَمَّا *idem,* & *nondum,* لَنْ *nequaquam.*

Alia.

أَنَّي , كَيْفَ *quomodo,* كَيْفَمَا *quomodocunque,* لِمَا, & لِمَ, *quare,* فَقَطْ *ſolùm,* ſemper poſtponitur. إِنَّمَا *ſolummodò, tantùm,* لَيْتَ , يَا لَيْتَ *vtinam, ô vtinam.* لَعَلَّ *fortaſſe.* رُبَّ idem, & *interdum.* إِذَنْ *age.* إِذًا idem, & *vtique.* كَأَنَّ *ſicuti, ac ſi.* كُلَّمَا *quotieſcunque.*

Reliqua.

Reliqua Aduerbia ferè exprimuntur per Accuſatiuos Nominum: vt حَسَنًا *benè,* شَرًّا *malè,* حَكِيمًا *ſapienter,* كَثِيرًا *multùm,* جِدًّا *vehementer.* مَعًا *ſimul,* خَارِجًا *foris,* بَعِيدًا *eminus,* أَوَّلًا *primùm,* أَمْسًا *heri,* غَدًا *cras,* & cum articulo, اَلْيَوْمَ *hodie,* اَلْآنَ *nunc.*

nunc. Vel per Genitiuum cum præpositione: vt مِن فَوْقُ *desuper*, إِلَى دَاخِلٍ *intrò*, إِلَى ٱلْآنَ *hacte-nus*, مِنَ ٱلْآنَ *posthac*, &c.

Coniunctiones.

Copulatiuæ, sub quibus & disiunctiuæ & aduersatiuæ continentur: ثُمَّ *&*, *deinde*, حَتَّى idem: إِمَّا, أَوْ *vel, aut*, أَمْ *an, vel*. بَلْ, لَكِنْ & لَكِنَّ *sed*: لَا *non autem*.

Causales.

لِأَنَّ *quòd*: أَنْ & لَأَنَّ, أَنَّهُ, أَنَّ *nam, etenim, vtique*. إِنَّ *quia*: أَنْ, حَتَّى, كَيْ, لِكَيْ, كَيْمَا, بِمَا: *ne*: لِكَيْلَا, كَيْلَا, لِئَلَّا, أَلَّا: *vt*: لِكَيْمَا *eò quòd*. لَوْ *si*, de præterito; إِنْ, لَئِنْ idem, de Futuro. لَوْلَا, لَوْمَا, إِلَّا & هَلَّا *nisi*: وَإِنْ, وَلَوْ, & رُبَّمَا *etsi, quamuis*, مِنْ ثَمَّ *propterea*.

Completiuæ.

أَمَّا, إِنْ, أَنْ, إِنَّمَا, وَأَمَّا, فَأَمَّا, فَإِنْ, &c. *autem*.

Præpositiones.

مِنْ *à, ab, ex, de,* & sæpè pleonasticè nomini apponitur. إِلَي *ad; cum.* حَتَّي *vsque ad; cum.* فِي *in, super, de.* عَنْ *à, de.* عَلَي *super, de.* لَدَي, لَدُنْ & interdũ لَدُنَ, لَدْنِ, لَدِنِ, لَدُ, لَدْ, لُدْ, لَدْ *apud;* مِنْ لَدُنْ *à:* مُذْ & مُنْذُ *inde à,* de tempore. خَلَا, عَدَا, حَاشَا, *præter.* quæ omnia admittunt affixa, præter مُذْ مُنْذُ & حَتَّي.

Reliquæ autem Præpositiones exprimuntur per nomina substantiua aduerbialiter posita, id est in casu accusatiuo, sed abiiciente Nun vocali ob regimen, vt فَوْقَ *suprà,* تَحْتَ *infra,* قَبْلَ *ante,* قُدَّامَ *ante,* أَمَامَ *coram,* عِنْدَ *apud,* مَعَ *cum,* دُونَ *præter;* & *infra* de numero, & *non autem,* subintellectâ simul præpositione, si qua præcessit; عَبْرَ *trans,* بَدَلَ *pro,* حَوْلَ *circa,* بَيْنَ *inter,* خَلْفَ *post,* شَطْرَ *versus;* & si quæ similia: quò pertinent غَيْرَ & سَوَاءِ, سُوَي, سِوَي *præter:* quæ tamen interdum variant terminationem, vt dicetur libro sequente: Vel per Genitiuum, præcedente:

dente præpositione: vt مِنْ فَوْقِ *supernè*, مِنْ بَعْدِ *post*, مِنْ دُونِ *præter*, مِنْ أَجْلِ *propter*, لِأَجْلِ, idem, &c.

Interiectiones.

Has docebit facilè vsus. وَيْلٌ autem *væ* Nomen est, & cum articulo ٱلْوَيْلُ dicitur. regitque genitiuum cum لِ.

Appendix.

كَمْ كَأَيِّنْ *quot*, & كَذَا *tot* Nomina quidem videntur potiùs esse quàm particulæ: sed tamen particularum more immutabilia sunt: quod & Nominibus, sonitus, animaliumque voces significantibus, & paucis etiam aliis Præteriti aut Imperatiui valorem obtinentibus quoque accidit.

THO-

THOMÆ ERPENII GRAMMATICÆ ARABICÆ Liber Quintus, DE SYNTAXI.

CAPVT PRIMVM, *De Syntaxi Nominum.*

CONCORDIA Subſtantiui cum Adiectiuo, relatiui cum antecedente, ac Nominatiui cum verbo eadem hîc quæ in aliis lin-guis. Solùm obſeruandum eſt

1° Plurale inhumanum (ſic voco quod non ſignificat homines) eleganter conſtrui modo ſingularis fœminini: vt جَنَّاتٌ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الأَنْهَارُ *horti ſub quibus currunt fluuii.* vbi ſingularia fœminina هَا & تَجْرِي conſtruuntur cum جَنَّاتٌ & أَنْهَارٌ pluralibus inhumanis.

2° Plurali humano eleganter quoque præponi verbum ſingulare, eodem ferè genere in Præterito, ſed non raro diſcrepante in futuro: vt قَالَ النَّاسُ *dixerunt*

dixerunt homines, تَقُولُ الحُكَمَاءُ & يَقُولُ *dicunt sapientes.* si verbum postponatur, omnia sunt regularia: vt اَلنَّاسُ قَالُوا وَيَقُولُونَ *homines dixerũt & dicent.*

Idem de duali habendum.

3° Adiectiuum appositum Vocatiuo vel Nomini affecto à vocula لا. cum Substantiuo suo, interdum non conuenire casu.

Cæterùm Adiectiuum & Substantiuum eandem partem enuntia tionis constituentia hîc etiam in restrictione & absentia eius conueniunt. id est, si vtrumque pertinet ad subiectum, aut ad prædicatum, ac vnum restrictum est, necesse est & alterum restringi. Substantiuum autem restrictum est, essentialiter quidem quoduis nomen proprium, & Pronomen personale: accidentaliter verò quoduis appellatiuum habens Articulum initio, aut constructum cum affixo vel genitiuo. Sic adiectiuum essentialiter restrictum, est pronomen demonstratiuum; Accidentaliter, quod articulum habet. itaque dicendum كِتَابٌ عَظِيمٌ & اَلْكِتَابُ العَظِيمُ *liber magnus,* اِبْرٰهِيمُ الأَمِينُ *Abraham fidelis,* & اَبِي الكَرِيمُ اَرْسَلَ اِلَيَّ هٰذِهِ الرِّسَالَةَ *Pater meus reuerendus misit ad me hanc epistolam.* Si verò non constituant eandem partem enuntiationis,

nis, id non obtinet: vt اَللّٰهُ قَدِيرٌ *Deus est potens*, هٰذَا كِتَابٌ *hic est liber.*

Substántiuum cum Substantiuo genitiuo casu iungitur: vt يَدُ الْإِنْسَانِ *manus hominis*: اِبْنُ مَرْيَمَ *filius Mariæ*: كَأْسُ ذَهَبٍ *cyathus auri*, id est, *aureus*: كُلُّ إِنْسَانٍ *vniuersitas hominis*, id est, *omnis homo*, vel *omnes homines*. nam كُلٌّ est Substantiuum.

Exceptio.

Sed nomen mensuræ & ponderis regit mensuratum & ponderatum in Accus. vt قَفِيزٌ شَعِيرًا *modius hordei.* رَطْلٌ زَيْتًا *libra oliuarum.*

Obseruatio I.

Quædam Subst. assumpto affixo cum præcedente Subst. congruente, adiectiua quodammodo fiunt, & constructionem eorum imitantur: vt نَفْسٌ *anima* cum affixo alii subst. appositum valet idem quod *ipse, ipsa, ipsum*, & كُلٌّ *vniuersitas*, idem quod *totus tota totum*, conueniúntque cum præcedente subst. حَبِيبٌ نَفْسُهُ *amicus ipse*, quasi dicas, *amicus anima eius*, حَبِيبًا نَفْسَهُ

خُبْزٌ *panis totus*, خُبْزٌ كُلُّهُ *amicum ipsum.* نَفْسَهُ

كُلِّهِ *panis totius*, &c.

Obseruatio II.

Numeri cardinales ratione regiminis ſubſtantiua ſunt: vnde à tribus ad decem & qui ſupra 99 ſunt regunt numeratum in genitiuo, more reliquorum ſubſtantiuorum; ſed minor denario plurale cupit, centenarius & maior eo, ſingulare: vt ثَلَاثُ جَارِيَاتٍ *tres puellæ.* أَرْبَعَةُ رِجَالٍ *quatuor viri,* مِائَةُ رَجُلٍ *centū viri,* أَلْفُ دِينَارٍ *mille denarii.* reliqui, à decem ad centum, vt ſubſtantiua ponderis & menſuræ, regunt numeratū in Accuſ. ſingulari: خَمْسَةَ عَشَرَ دِرْهَمًا *quindecim drachmæ.* عِشْرُونَ ذِئبًا *viginti lupi*, &c. Quam conſtructionem ſequuntur, كَمْ , كَأَيِّنْ & كَذَا: vt كَمْ دِرْهَمًا *quot drachmæ?* كَأَيِّنْ رَجُلًا *quot viri?* quæ cum præpoſitione regunt genitiuum: vt بِكَمْ دِرْهَمٍ *quot drachmis?* كَأَيِّنْ مِنْ رَجُلٍ *quot viri?* At ratione conuenientiæ adiectiua ſunt, & Maſculina Maſculinis, Fœminina Fœmininis, Communia vtriſq. apponuntur, vt patet in exemplis allatis.

CAPVT SECVNDVM,

De Syntaxi Verborum.

VERBVM كَانَ *fuit,* صَارَ *factus est,* لَيْسَ *non est,* مَا دَامَ *quamdiu fuit* vel *mansit*, & similia, quæ esse vel fieri significant aut includunt, quæque apud Latinos antè & post se Nominatiuum adsciscunt, hîc pro secundo Nominatiuo, qui scilicet exprimit prædicatum, assumunt accusatiuum: vt كَانَ ٱللّٰهُ قَدِيرًا *Deus est potens,* زَيْدٌ صَارَ غَنِيًّا *Zeydun factus est diues*, &c. quod & interdum accidit omisso illo verbo substantiuo, cùm subiectum habet antè se مَا vel لَا *non.*

Verba Actiua pleraque Accusatiuum regunt, plurima genitiuum mediante præpositione بِ , لِ , عَلَى , فِي , مِنْ , إِلَى , quod vsu discendum, & ex dictionariis.

Verba quædam vsque adeò tenacia sunt præpositionum, vt eas etiam non sequēte nomine exigant: vt, لَا أَقْدِرُ عَلَى أَنْ أَقُولَ *non possum super vt dicam*, id est, *nequeo dicere.*

Instrumentum per Genitiuū præfixo بِ effertur, Motus

Motus ad rem cum إِلَي & فِي: à re cum عَنْ & مِنْ. Sed nota verba veniendi eleganter etiam per ellipsin præpositionis إِلَي cum accusatiuo construi. vt جَاءنِي *venit ad me*, أَتَيْتُكَ *veni ad te*, pro جَاء إِلَيَّ, أَتَيْتُ إِلَيْكَ.

Ad *quando* & *quamdiu* respondetur per Accusatiuũ, ad *quanto tempore*, per genitiuum, præmisso فِي.

Gerundium in *do*, seu Participium quomodo res geratur explicans, per Accus. Participii Actiui effertur: vt جَاء رَاكِبًا *venit equitans*, seu *equitando* ضَرَحَ قَايِمًا *edit stans*, يَاكُلُ وَاقِفًا *vociferatur dormiẽs.*

Gerundium in *dum*, vel, vt verbo dicam, *finis*, per Acc. Nominis verbalis exprimitur, vt ضَرَبْتُهُ تَادِيبًا *verberaui eum ad erudiendum*, id est, *vt erudirem eum.*

Quod Latini post *quoad* vel *ratione*, *respectu*, id per nudum Acc. hîc effertur, vt طَابَ يِسْحَاقُ نَفْسًا *bonus est Isaac quoad animam.* لَا مَاتَ يَسُوعُ الَاهِيَّةً بَلْ مَاتَ نَاسُوتًا *Non mortuus est Iesus ratione naturæ diuina, sed mortuus est ratione naturæ humanæ.*

Infinitiuus verbo suo aut alii eiusdem notionis, signi-

ſignificationis augendæ cauſâ appoſitus, eſt caſus Accuſatiui; vt ضَرَبْتُهُ ضَرْبًا *verberaui eum verberando.* قُمْتُ وُقُوفًا *steti ſtando.*

Atque in his omnibus Accuſatiui terminatio aduerbialem ſignificationem nomini videtur inducere.

Pro Infinitiuo autem noſtro adhibetur verbale: vt أُرِيدُ ضَرْبًا *cupio verberationem*, id eſt, *verberare*, لَا أَقْدِرُ عَلَى الضَّرْبِ *non poſſum verberare*: aut futurum præpoſito أَنْ, vt أُرِيدُ أَنْ أَسْمَعَ *cupio audire.*

Sed verba Notitiæ & Opinionis eleganter adſciſcunt duplicem Accuſatiuum: vt ظَنَنْتُ أَبَاكَ غَنِيًّا *opinor patrem tuum eſſe diuitem*, عَلِمْتُ زَيْدًا بَخِيلًا *ſcio Zeydum auarum eſſe.*

CAPVT TERTIVM,

De Syntaxi Particularum.

CONIVNCTIONES copulatiuæ ſimiles caſus coniungunt: ſecus tamen interdum accidit, cùm Nomen præcedens eſt Vocatiuus, aut Nominatiuus cum Accuſatiui terminatione: qua de re aliâs.

Præpoſitiones omnes tum coniunctæ tum ſeparatæ regunt genitiuum:

فِي

فِي بَيْتٍ *in domo,* بِبَيْتٍ idem: لِلّٰهِ *Deo,* تَحْتَ حَاشَا عَدَا, *sub mensa,* &c. Sed exceptiuæ, مَائِدَةٍ حَاشَا خَلَا sæpe quoque Accus. regunt; vt: قَامَ الْقَوْمُ خَلَا زَيْدٍ & عَدَا زَيْدًا *stat populus præter Zeydum.* إِلَّا autem, cùm oratio est affirmans, regit Accusatiuum, vt غَرِقَ النَّاسُ إِلَّا نُوحًا *submersi sunt homines præter Noachum.* si negans, & nomen vnde fit exceptio subticeatur, exceptum Nominis subintellecti casum accipit: vt مَا قَامَ إِلَّا زَيْدٌ *non stat* (scilicet, *quisquam*) *nisi Zeidus:* مَا رَأَيْتُ إِلَّا نُوحًا *non vidi nisi Noachum.* si verò exprimatur illud nomen, exceptum indifferenter aut eiusdem cum illo casus est, aut Accusatiui: vt مَا قَامَ أَحَدٌ إِلَّا نُوحٌ & إِلَّا نُوحًا *non stat quisquam præter Noachum.* غَيْرُ autem سِوًى, سُوًى & سَوَاءُ, regulariter perpetuò regunt genitiuum, sed ipsæ terminationem mutant eo modo quo exceptũ per إِلَّا: nam in affirmatione terminantur phathâ, in negatione, eâ vocali quâ nomen præcedens, aut phatha si nomen illud exprimatur: vt خَرَجَ الْقَوْمُ غَيْرَ زَيْدٍ, *egressus est populus præter Zeidum,* مَا خَرَجَ غَيْرُ زَيْدٍ *non*

non est egressus nisi Zeidun, مَا ضَرَبْتُ غَيْرَ زَيْدٍ *non verberaui nisi Zeidum,* مَا خَرَجَ إِنْسَانٌ غَيْرُ زَيْدٍ & غَيْرَ زَيْدٍ *non est egressus quisquam præter Zeydum,* &c. Obserua autem per hanc voculam غَيْرٌ solere exprimi nostra composita per *in*: vt غَيْرُ مُكَمَّلٍ *imperfectus,* غَيْرُ مُكَمَّلَةٍ *imperfecta.*

FINIS GRAMMATICAE ARABICAE.

تُحِبَّهُ &

pag. 53. ante

نُصِرْتُنَّ

pone

وَنُصِرْنَ

& attolle

نُصِرُوا:

hoc enim est Masculinum tantùm, non commune, habetque fœm.

نُصِرْنَ

quod in translatione typorum à maiori Grammatica forma in hanc minorem excidit.

pag. 54. l. penult.

نُـــاصِرَانِ

& vltima

نُـــاصِرَتَانِ

56. l. 6.

قَبُحَ

& يَقْبُحُ

pag. 62. l. 8. & 9.

نَشْرَبُ

& l. 11. نَشْرَبُ

64. l. 4. أَنْصُرَانِّ

66 lin. vlt. prima communis ponitur loco secunda fœm.

67. l. vlt.

مُنْصَوَارَاتٌ

68. l. 12.

لِنَنْصُرْ

73. l. 9.

مِفْعَالٌ

76. l. 1.

مُدُّوا

& l. vlt.

أُمْدُدِي

78. l. 1.

يَدَعْنَ

pag. 80. l. 7. tertia fœm. ponitur loco sec. masc.

83. l. vlt.

مَأْذُورٌ

99. l. 10.

أَسْوَدُّ أَبْيَضُّ

100. l. 6.

اُسْتُجْوِبَ

104. l. 13.

رَضِينَ

& l. 14.

رَضُوتُ

107. l. 1.

يَغْزُو

& l. vlt.

غَازٍ

109. l. 2.

تَغْزِينَ

&

تَرْمِينَ

115. l. 10.

أَدْنِي يُدْنِي مِنْ

124. l. 14.

مَضْرِبٌ

& in fine pro

مِنْخُو

signante initium sequentis pagina, pone

مَشْرِقٌ

128. l. 14. deriuatiuis, eiusdem.

130 l. 12.

إِنْسَانٌ

133. l. 1.

فُرْسِيٌّ

134. l. 6.

مَرْيَمُ

&

163.l.4. Proprii, aut. 165.l.8.

أَصْغَرُ.

Porrò in Nominibus nonnullis inuariabilibus (de quibus agitur pag. 157.) apponitur pag. 30, & 136. ac aliis quibusdam in locis nun vocale, quod delendum est. Reliqui errores, si qui sunt, difficultatem nullam habent.

159. *l.* 6.

عُيَيْنَةٌ

& lin. pen.

غُضْوٍ pro غُضْوٍ

162. *l.* 3. وَأَ

& 16. لَا.

& sic alibi.

135. *l.* 9. verò, 141. *l.* 10.

نُصْرَى & نُصْرَةٌ.

151. *l.* 18.

أَنْفُسٌ

115. *l.* 7. مَآءُ

156. *l.* 11. رَجُلٍ

AD LECTOREM.

Hoc *vnum porrò monendus es Lector: cùm plures concurrunt voces Arabicæ nullâ voculâ aut distinctione Latinâ separatæ, initium lectionis ab eâ faciendum esse, quæ Latino more vltima foret: alioqui inchoandum esse ab illâ dictione, quæ voculam Latinam* et, *aut similem, vel distinctionem commatis aut aliam post se habet.*

Erpen. gram. arabica

P

BIBLIOTECA NAZIONALE
VITTORIO EMANUELE
6
28 D
44

